Proletarci vseh dežel, združite se!

Cena din 20

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA SLOVENIJE

DELO

»DELO« IZHAJA OD 1. MAJA 1959 PO ZDRUŽITVI »LJUDSKE PRAVICE«, KI JO JE 5. OKTOBRA 1934 USTANOVILA KOMUNISTIČNA PARTIJA V SLOVENIJI, IN »SLOVENSKEGA POROČEVALCA«, KI GA JE LETA 1941 USTANOVILA OSVOBODILNA FRONTA SLOVENSKEGA NARODA

Glavni urednik *Janez Vipotnik* Odgovorni urednik *Franc Šetinc*

LJUBLJANA, ponedeljek, 9. oktobra 1961 ● Leto III., štev. 277

PRIHOD GANSKE DELEGACIJE

Minister Edusei je izjavil, da so sklepi beograjske konference odprli pot za večje gospodarsko sodelovanje med neblokovskimi državami

BEOGRAD, 8. okt. (Tanjug). S posebnim letalom je danes prispela v Beograd državna gospodarska delegacija Gane, ki jo vodi minister za lahko in težko industrijo Krobo Edusei.

V delegaciji so tudi minister za kmetijstvo L. R. Abavana in 17 gospodarskih in drugih funkcionarjev ganske vlade. Delegacija se bo v Beogradu razgovarjala o nadaljnjem razvoju trgovinskih odnošajev in o razširitvi gospodarskega sodelovanja med Jugoslavijo in Gano.

Gansko delegacijo je na letališču v Batajnici pozdravil član Zveznega izvršnega sveta Nikola Minčev s svojimi najožjimi sodelavci in predstavniki sekretariata za zunanje zadeve.

Po prihodu v Beograd je vodja gospodarske delegacije Gane Edusei izjavil, da bo njegov obisk še bolj okrepil in razširil prijateljske odnošaje med obema državama in plodno sodelovanje na gospodarskem področju. Poudaril je, da je beograjska konferenca neblokovskih držav s svojimi sklepi začrtala poti za nadaljno plodno gospodarsko sodelovanje med neangažiranimi državami. Izrazil je upanje, da bodo razgovori v Beogradu pospešili gospodarsko sodelovanje med obema državama in prispevali h krepitvi prijateljstva med Jugoslavijo in Gano. Edusei je dejal, da si njegova delegacija želi ogledati nekatera industrijska podjetja in kmetijska posestva v Jugoslaviji ter se seznaniti z vlogo in delom političnih organizacij v Jugoslaviji.

Razgovori med gansko in jugoslovansko delegacijo o razvoju medsebojnega gospodarskega sodelovanja se bodo začeli jutri v Beogradu.

Sejem gradbeništva zaključen

Ljubljana, 8. okt. (Tanjug). Nocoj so v Ljubljani zaprli drugi mednarodni sejem gradbeništva, na katerem je razstavljalo 462 podjetij in tujih tvrdk iz 14 držav. Sejem je trajal osem dni in ga je obiskalo blizu 140.000 ljudi, med njimi veliko število domačih in tujih gradbenih strokovnjakov.

Kot kažejo podatki, so na sejmu sklenili s tujimi tvrdkami za okrog 3,5 milijona dolarjev kupoprodajnih pogodb, naša podjetja pa so sklenila pogodbe za več milijard dinarjev.

Poslanik Jović v DR Nemčiji

Beograd, 8. okt. (Tanjug). Včeraj je odpotoval iz Beograda v DR Nemčijo novi jugoslovanski izredni poslanik in opolnomočeni minister v tej državi Djuro Jović.

Med proslavo 20-letnice revolucije v Šoštanju — Foto: F. Krivec

Celjski okraj proslavil 20-letnico revolucije

Na osrednji okrajni proslavi v Šoštanju je govoril član Izvršnega sveta LRS Mitja Ribičič

ŠOŠTANJ, 8. okt. Za zaključek številnih proslav 20-letnice revolucije v celjskem okraju je bila danes v Šoštanju osrednja okrajna proslava. Proslave se je udeležilo več tisoč ljudi iz Šaleške doline ter drugih krajev celjskega okraja. Velika manifestacija ob revolucionarni obletnici bi predvidoma morala biti na športnem stadionu v Šoštanju, vendar so zaradi dežja le-to priredili v veliki dvorani novega industrijskega obrata Tovarne usnja. Tod je lahko manifestaciji prisostvovalo le približno 4000 ljudi.

Med člani delovnih kolektivov smo srečali tudi številne prvoborce in borce, nadalje podpredsednika Zvezne ljudske skupščine Franca Leskoška-Luko, člano ZIS Lidijo Šentjurc in Sergeja Kraigherja, člane Izvršnega sveta LRS Mitja Ribičiča, Dušana Boleta in Rika Jermana. Prav tako so se slavja v Šoštanju udeležili general podpolkovnik in narodni heroj Peter Stante-Skala, narodni heroj Ivan Kovačič—Efenka, sekretarka Zveze sindikatov Jugoslavije. Olga Vrabič, Peter Brajevič, načelnik IV. operativne cone, veleposlanik Dušan Kveder ter drugi predstavniki političnega in javnega življenja iz celjskega in sosednih okrajev.

Za otvoritev današnje svečanosti je predsednik ObLO Šoštanj Peter Šprajc obudil spomine na dogodek pred 20. leti, ko je I. štajerski bataljon v noči s 7. na 8. oktober napadel okupirani Šoštanj. Tako je bil Šoštanj prvo mesto v okupirani Sloveniji za nekaj časa osvobojeno. Predvsem je bil slednji napad za severno Slovenijo močna moralno politična manifestacija, ki je jasno dala slutiti okupatorju, da je tudi tod ljudstvo prebujeno in pripravljeno na vsesplošen odpor.

Slavnostni govor na današnji proslavi je imel član IS LRS Mitja Ribičič, ki je med drugim dejal, da se je partizanstvo v severni Sloveniji razvijalo pod izredno težkimi okoliščinami. Težko bi našli kraje, kjer so si ljudje za ceno tako velikih žrtev izbojevali svobodo. Težko bi našli kraje, kjer bi okupator divjal bolj brezobzirno in kruto. Ves bes in sovraštvo okupatorske sile, pa tudi natančnost njegovega policijskega aparata so hotele onesposobiti Komunistično partijo, Osvobodilno fronto in partizane. V letu 1941 so v severni Sloveniji pod streli okupatorja padla celotna partijska vodstva, vsi štirje sekretarji Pokrajinskega komiteja, padli so delavci revolucionarji in komunisti, znani po svoji borbenosti in visoki zavesti.

Nobena sila pa ni mogla preprečiti, da ne bi osvobodilno gibanje zmagalo tudi v severni Sloveniji. Od 8. oktobra in prvega napada na Šoštanj so se množile nove partizanske akcije, prvi štajerski bataljon II. drugega odredov, Šlandrova brigada, slavi pohod XIV. divizije, Zidanškova brigada, do zaključne osvobodilne operacije, v kateri smo osvobodili Štajersko in Koroško.

Ko je govoril o splošnem napredku Jugoslavije in Slovenije, je poudaril, da tudi življenje v Šaleški dolini ni v ničemer več podobno staremu življenju. Velenjski rudarji, šoštanjski usnjarji in kmetje, prebivalci Šaleške doline, so dali pomemben prispevek jugoslovanskemu

Nadaljevanje na zadnji strani

Daud Kan sprejel Ivkovića

Kabul, 8. okt. (Tanjug). Afganistanski premier Daud Kan je sprejel jugoslovanskega veleposlanika Petra Ivkovića in z njim v prijateljskem razgovoru izmenjal mišljenja o odnošajih med obema državama ter o aktualnih mednarodnih problemih.

Posledice atomskega žarčenja

New York, 8. okt. (Reuter). Japonska in Kanada pripravljata resolucijo, v kateri bosta zahtevali nova intenzivna raziskovanja o posledicah atomskega žarčenja po sovjetskih jedrskih poskusih. Osnutek japonsko-kanadske resolucije bodo predložili posebnemu političnemu komiteju Generalne skupščine OZN.

UGIBANJA PO SESTANKU KENNEDY-GROMIKO

Adenauerjeva intervencija v Beli hiši

OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA

NEW YORK, 8. okt. (Po teleprinterju). Z velikim zanimanjem pričakovano srečanje predsednika Kennedyja s sovjetskim zunanjim ministrom Gromikom ni prineslo pričakovanih rezultatov, čeprav sta Bela hiša in Gromiko ocenila razgovore kot koristne. Poudarjajo, da nista ničesar sklenila v zvezi z bodočimi pogajanji o Berlinu.

Po ameriških informacijah je sovjetski minister vztrajal pri sovjetskih predlogih o ustanovitvi svobodnega mesta v Berlinu in o sklenitvi mirovne pogodbe, medtem ko je predsednik Kennedy sporočil preko Gromika premieru Hruščevu, da so ZDA pripravljene na pogajanja, da pa niso pripravljene zapustiti svojih pozicij. Dohodi k Berlinu in prisotnost zahodnih vojaških sil v Berlinu morajo biti zajamčeni.

Razgovor je trajal dve uri. Nadalje sta razpravljala o berlinskem problemu. Sporočajo, da sta Kennedy in Gromiko pri tem govorila zelo odkrito.

V Washingtonu menijo, da se je stališče ZSSR v zadnjih dneh vendarle nekoliko spremenilo, in sicer v tem smislu, da bi sovjetska vlada bila pripravljena odložiti sklenitev mirovne pogodbe z DR Nemčijo, če bi med razgovori med Vzhodom in Zahodom dosegli soglasje glede pogodbe o svobodnih dohodih k Berlinu. Prav tako menijo, da se bo Sovjetska zveza zadovoljila tudi z nepopolnim priznanjem DR Nemčije s strani Zahoda. Do tega priznanja bo namreč prišlo ob sklepanju aranžmajev med Zvezno republiko Nemčijo in DR Nemčijo.

Toda predsednik Kennedy sodi, da to še ni sprejemljiva osnova za razgovore. Včeraj je baje rekel sovjetskemu ministru, da po njegovem mišljenju želi ZSSR »sadovnjak v zameno za jabolko«.

Že pred včerajšnjim srečanjem v Beli hiši, ki so ga v diplomatskih krogih ocenili kot izredno pomembnega, je ameriška vlada pokazala težnjo, da bi zmanjšala pomen tega sestanka. Obisk sovjetskega ministra v Beli hiši je označila kot »vljudnostni obisk«, kar ta obisk vsekakor ni.

Ali je predsednik Kennedy hotel s tem razpršiti pretirana pričakovanja in optimizem ali pa je ta zadržanost bila rezultat vznemirjenosti v Bonnu in Parizu — na to je zaenkrat še težko odgovoriti. Dejstvo pa je, da je včeraj prišlo v Belo hišo pismo kanclerja Adenauerja, v katerem je izražena zaskrbljenost in bojazen, da se bosta ZSSR in ZDA dogovorile o nečem kar bo v škodo Bonna. Kennedy je Adenauerju takoj odgovoril, obenem pa so demantirali vesti, da Washington pripravlja teren za direktne razgovore med Zahodno in Vzhodno Nemčijo. ZDA ne priporočajo Zvezni republiki Nem-

Nadaljevanje na zadnji strani

GOVORI NA GENERALNI SKUPŠČINI

Politika neangažiranja postaja činitelj, od katerega je odvisna smer OZN

NEW YORK, 8. okt. (Tanjug). Šefi delegacij devetih neangažiranih držav so sodelovali v splošni debati na plenarnem zasedanju Generalne skupščine OZN v preteklem tednu. Vse govore kakor tudi prejšnje izjave predstavnikov neangažiranih držav označuje nekaj pomembnih dejstev.

Prvič, politika neangažiranja je zgodovinsko dejstvo, orientacija, ki v današnjem svetu in na sedanji stopnji mednarodne situacije predstavlja neizbežno nujnost.

Drugič, vloga neangažiranih držav v reševanju odprtih svetovnih problemov je vse bolj pomembna in zaradi tega tudi aktivnost OZN.

Tretjič, neangažirane države so činitelj, s katerimi morajo velike sile vse bolj računati, kajti s strani neangažiranih držav so velike sile podvržene objektivni konstruktivni kritiki.

Tudi v preteklem tednu so se predstavniki neangažiranih držav sklicevali na duh in smer beograjske konference in pa priporočila, ki so zaobjeta v zaključni deklaraciji konference.

Iz mnogih govorov, ki jih je poslušala Generalna skupščina, ni bilo težko sklepati, da je postala politika neangažiranja mnogo bolj jasna in da ima zdaj trdne okvire za politično akcijo. Etiopija, Libanon, Saudska Arabija in Tunizija so zdaj še bolj jasno prikazale različne aspekte neangažirane politike.

Na tem zasedanju dobiva politika neangažiranja ne samo svojo nadaljnjo afirmacijo, temveč postaja tudi činitelj, od katerega je vse bolj odvisna bodoča smer OZN.

Amnestija v Indoneziji

Djakarta, 8. okt. (Tanjug). Indonezijskim diplomatskim predstavništvom v tujini se je prijavilo že večje število indonezijskih uporniških voditeljev, ki so pobegnili iz Indonezije in se skrili v drugih deželah. Po objavi zakona o amnestiji, ki ga je nedavno podpisal predsednik Sukarno, se bodo amnestije lahko poslužili vsi, ki se bodo prijavili oblastem do 5. oktobra. Med doslej prijavljenimi je tudi bivši indonezijski veleposlanik v Rimu Mohamed Rasdžid.

POLOŽAJ V SIRIJI

»Če se Šišakli vrne, bo obešen«

Šef sirske armade se je sestal s predstavniki sindikatov — Seradž v zaporu — Saudska Arabija priznala režim v Damasku

BEJRUT, 8. okt. (Tanjug). Po vesteh iz Damaska se je novi šef sirske armade Zahredin sestal s predstavniki sindikatov. Kot poročajo, je obljubil delavcem, da bodo njihove pravice zaščitene in da bodo dobili več kot 25 odstotkov od tistega dela dohodkov, ki so jih lastniki podjetij dolžni odvajati v korist delavcev. Opozoril pa je delavce, da ne bo dovolil, da bi se med njimi širila »tendenciozna propaganda in različni glasovi«.

Ob tej priložnosti je Zahredin potrdil, da je bivši podpredsednik ZAR Seradž v zaporu in da se bivši predsednik Sirije Šišakli ni vrnil v državo. »Imam za potrebno, da poudarim, da bi bil Šišakli obešen, če bi se vrnil«, je dejal Zahredin.

Šole v Siriji so še vedno zaprte. Po vojaškem puču so bile šole odprte dva dni,

Šef novega režima v Damasku Mamun Kuzbari

potem pa so jih zaprli, ko je prišlo do demonstracij med študenti.

Sirijski premier Kuzbari je demantiral vest, da je poslal v Bejrut posebnega odposlanca. Dejal je, da so stiki, ki jih je vzpostavil v Libanonu, neuradni. Toda današnji bejrutski tisk je objavil, da je sirijski odposlanec Džabar prišel v Bejrut kot uradni predstavnik novega sirijskega režima.

Kairo, 8. okt. (Tanjug). — Generalni sekretar Arabske lige Hasuna je dejal, da v najkrajšem času pričakuje odgovora od arabskih vlad glede zahteve ZAR, da se ustanovi poseben odbor lige, ki bo proučil gospodarska in druga vprašanja v zvezi s Sirijo, o čemer je govoril Naser v svojem zadnjem govoru.

ZAR je zahtevala, naj bodo v tem odboru predstavniki tistih arabskih držav, ki so bile od vsega začetka nevtralne do dogodkov v Siriji. Kairski list »Gumhurija« pa danes piše, da ZAR ne bo zahtevala ustanovitve tega odbora, če bi bila vlada v Damasku proti temu.

Kairo, 8. okt. (AP). Petnajst Sirijcev, ki so člani kabineta ZAR, je danes predložilo ostavko predsedniku Naserju. Agencija poroča, da so bile ostavke dane ustrezno z »govorom, ki ga je imel predsednik Naser v petek«.

Med člani vlade, ki so odstopili, so minister za zdravstvo, minister za finance in minister za industrijo.

Damask, 8. okt. (AFP). — Vlada Saudske Arabije je priznala novi režim v Siriji. Po Jordaniji je to druga arabska država, ki je priznala Kuzbarijevo vlado.

Bivši podpredsednik ZAR polkovnik Abdel Hamid Seradž

PO HUMPHREYEVIH RAZGOVORIH V BONNU

Sodelovanje je neizogibno

Nemir zahodnonemške vlade — »New York Times«: ZDA lahko priznajo dejstvo obstoja dveh Nemčij in dejstvo, da je meja na Odri in Nisi dokončna

BONN, 8. okt. (Tanjug). Razgovori, ki jih je imel ameriški demokratski senator Humphrey v Bonnu s kanclerjem Adenauerjem in šefi opozicijskih strank, niso razpršili nemira zahodnonemške vlade zaradi poudarjene pripravljenosti ZDA, da na bolj elastičen način začnejo s pogajanji s Sovjetsko zvezo o berlinskem vprašanju.

Preden je odpotoval v zahodni Berlin, je Humphrey v televizijskem intervjuju izjavil, da so bili razgovori o Bonnu »zelo plodni«. Tudi kancler Adenauer je izrazil prepričanje, da bo ta izmenjava mišljenj »imela koristne posledice«. Pričakovane izjave o »enotnosti gledišč« pa so tokrat popolnoma izpadle.

Tukaj so s posebno pozornostjo sprejeli izjavo ameriškega senatorja, da so »politiki Zvezne republike jasno spregledali realnosti« v zvezi s sedanjimi poskusi, da bi umirili situacijo okrog Berlina. Te besede spravljajo v prvi vrsti v zvezo z neizogibnostjo sodelovanja vlade Zahodne Nemčije z vzhodnonemško vlado glede vseh ekonomskih, prometnih in drugih vprašanj, ki bodo nastala po sklenitvi mirovne pogodbe z Vzhodno Nemčijo. Čeprav v Bonnu označujejo tako sodelovanje med dvema nemškima vladama samo kot »tehnične kontakte«, je vendarle jasno, da bodo ti kontakti imeli — posebno kar se tiče kontrole prometa — tudi politični značaj.

New York, 8. okt. (Tanjug). Današnji »New York Times« razpravljala v svojem komentarju o vzroki problemov med Vzhodom in Zahodom. Čeprav odgovornost za sedanjo fazo mednarodnega razvoja v celoti pripisuje Sovjetski zvezi, list v svojem zaključnem delu komentarja poudarja, da je kompromis mogoč skoraj v vseh odprtih mednarodnih problemih.

»New York Times« piše, da je povsem mogoče, da ZDA priznajo dejstvo obstoja dveh Nemčij. Obenem pa mora Zahod vztrajati pri svojih pravicah v Berlinu, posebno kar se tiče dohodov do bodočega svobodnega mesta, kot je bilo to zajamčeno v povojni dobi v sporazumih s Sovjetsko zvezo. List piše tudi, da ZDA prav tako lahko sprejmejo dejstvo, da je nemško-poljska meja na Odri in Nisi dokončna.

Ukrep poljske vlade

Varšava, 8. okt. (PAP). Poljska vlada je sklenila, da zadrži v aktivni vojaški službi večje število vojakov, ki jim jeseni poteče vojaški rok. Ostali bodo v armadi do sklenitve mirovne pogodbe z Nemčijo.

REAKCIONARNA KAMPANJA PROTI SALAMU

Atentati v Libanonu

OD NAŠEGA POSEBNEGA DOPISNIKA

BEJRUT, 8. okt. (Po telefonu). V Libanonu se je okrepila reakcionarna kampanja proti vladi Saeba Salama. Po zadnjih dogodkih v Siriji se vrste bombni atentati proti redakcijam listov, katerih simpatije so na strani izvenblokovske politike in Kaira. Vse to je razburilo libanonsko javnost. Premier Salam se je najprej dalj časa razgovarjal z ministrom Djemajalom, ki je vodja desničarske prozahodne struje v vladi. Ko je bil o tem sestanku obveščen tudi šef države Fuat Šehab, je bila včeraj sklicana tudi seja sveta za notranjo varnost. Minister za notranje zadeve Mašluk je dobil širša pooblastila, da okrepi javno varnost.

Začeli so preiskavo o atentatih proti štirim redakcijam poznanih bejrutskih listov, ki izhajajo v arabskem jeziku. Medtem ko je bil preiskovalni sodnik v redakciji lista »Al Anur«, so mu sporočili, da je v redakciji »Al Sijasa« eksplodirala nova, peta bomba. Več sumljivih oseb so aretirali, preklicali so vse dopuste za organe javne varnosti, okrepili so nočne patrole, sinoči pa so v središču Bejruta na najbolj prometnih ulicah in trgih ustavljali vsa vozila in pešce ter vse temeljito preiskali v upanju, da bodo odkrili sled za teroristi, ki groze z valom terorja.

Tisk, politične osebnosti, Združenje novinarjev in celotna javnost ostro protestirajo proti terorističnim akcijam. Le-te vnašajo v Libanon elemente negotovosti in notranjih nemirov, kar naj bi koristilo tistim zunanjim krogom, ki so nezadovoljni z današnjo izvenblokovsko politiko libanonske vlade.

Ob objavljanju določenih podrobnosti o obisku bivšega sirskega ministra Rašita Djabarija pri premieru libanonske vlade Salamu in o njunih razgovorih glede priznanja novega položaja v Siriji, je libanonska vlada objavila, da so te informacije netočne. Trdijo, da niso mogli sprejeti nikakršnega sklepa o tem, da bi v Sirijo poslali libanonsko vladno delegacijo, kajti — tako pravijo — o tem ne more odločati samo predsednik vlade, marveč ves kabinet. Sestanek kabineta pa je napovedan za sredo.

M. Milenković

Velik uspeh beograjske opere v Torinu

S predstavo »Kneza Igorja« so zaključili jugoslovanske dneve na mednarodni razstavi dela v Torinu

RIM, 8. okt. (Tanjug). S svečano predstavo Borodinovega »Kneza Igorja« v izvedbi beograjske opere so sinoči zaključili jugoslovanske dneve v mednarodni razstavi dela v Torinu. V imenu italijanske vlade so predstavi prisostvovali veleposlanik Arpezzani in številne osebnosti političnega, kulturnega in gospodarskega življenja Torina.

V veliki gledališki dvorani »Teatro nuovo« so gledalci toplo pozdravili jugoslovanske umetnike, ki so dosegli izreden uspeh. Razpoloženje publike je na koncu doseglo pravo navdušenje, spremljano z dolgotrajnimi aplavzi. Gledalci so na odprtem odru posebno pozdravljali pevce in pevke Cangalovića, Heybalovo in Dušana Popovića, nadalje dirigenta Oskarja Danona ter balet, zbor in orkester.

Nocoj se bodo jugoslovanski umetniki predstavili z Massenetovim »Don Kihotom«.

Suvana Fuma predsednik koalicijske vlade

Hin Heup, 8. okt. (AP). Na današnjem sestanku treh laoških princev v Hin Heupu so dosegli sporazum. Predsednik legitimne laoške vlade princ Suvana Fuma bo postal predsednik nove koalicijske vlade. Zvedelo se je tudi, da bodo o razdelitvi ministrskih funkcij med predstavniki Suvane Fume, desničarskega voditelja Bun Uma in šefa gibanja Patet Lao Sufanuvonga sklepali kasneje.

KATANGA

Welenski kritizira OZN

SALISBURY, 8. okt. (AFP-AP). Predsednik vlade centralnoafriške federacije Roy Welenski je obtožil sile OZN v Katangi, da kršijo sporazum o ustavitvi ognja. Dejal je, da ima dokaze o tem. Do tega prepričanja je prišel na osnovi tajnih radijskih sporočil med enotami sil OZN v Katangi. Demantiral pa je trditve, da federacija pošilja v Katango orožje in vojaške najemnike.

Podobno je pred nekaj dnevi napadel sile OZN tudi šef katanškega režima Combe. Dejal je, da OZN krepe svoje vojaške položaje, kar je v nasprotju s sporazumom o prekinitvi ognja, ter da z vsemi silami pomagajo centralni vladi v Leopoldvillu.

Te obtožbe proti OZN so bile izrečene prav v času, ko zahodnonovinarske agencije poročajo, da secesionist Combe sprejema nove najemnike iz raznih dežel. AP poroča iz Ndole, da je prestopilo pred nekaj dnevi mejo med Severno Rodezijo in Katango 65 ljudi, ki so izjavljali, da so jih najeli za delo v katanških rudnikih. To »zaposlovanje« belih najemnikov v rudnikih je eden izmed načinov Molza Combeja, kako bi izigral zahtevo OZN, naj vsi beli plačanci katanške armade zapuste Kongo.

Leopoldville, 8. okt. (Tanjug). General Mobutu je poslal nov poziv katanškim vojakom, v katerem sporoča, da bodo vsi oficirji in podoficirji katanške vojske, ki bodo z družinami pobegnili k četam centralne vlade, sprejeti v službo z istim činom, kakršnega so imeli doslej.

V pozivu generala Mobutuja je rečeno, da se bodo sile centralne vlade v Leopoldvillu borile, ker vedo, za kaj se bore, in da bo njihov boj trajal dokler ne bo ustvarjena enotna nacionalna armada Konga.

Okrog 50 pripadnikov katanške armade je danes prispelo s svojimi družinami v Leopoldville.

KAKO FLN OCENJUJE EKSTREMISTE

OAS z alžirskega brega

Že nekaj tednov poročila o atentatih aktivistov OAS v Alžiriji in Franciji zamenjujejo v tuniških listih poročila o zasedah in o dnevnih bojih v Alžiriji. Zadnja številka uradnega organa FLN »El Moudjahid« pa je bila prvič posvečena evropskim ekstremistom v Alžiriji in organizaciji OAS. (Organizacija tajne armade).

Kaj mislijo alžirski voditelji o povečani aktivnosti OAS? Kaj bo, če morebitnega sporazuma med začasno alžirsko vlado in Francijo ne bo moč uresničiti na terenu? Dopisnik francoskega tednika »Express« je o tem povprašal ministre začasne alžirske vlade.

Začasna alžirska vlada je proučevala o tem dokumente in poročila, ki prihajajo iz Alžirije; na svojem zasedanju v Tripolisu je proučila tudi možnost, da morebitni sporazum s Francijo ne bi bil izvedljiv na terenu zaradi aktivnosti OAS in je, upoštevajoč več hipotez, določila tudi politično linijo: prednost ima uradni in neposredni sporazum s Francijo.

»Nismo golisti — je dejala visoka osebnost iz začasne alžirske vlade — **niti antigolisti. To za nas nima nobenega pomena, odkar nismo več v okviru francoske notranje politike. Za nas je samo en partner, uradna vlada francoske republike, ki ima legalno za šefa generala de Gaulla. Če bi tega recimo zamenjal kakršen koli ekstremist, postavimo Godard ali kdo drug, potem se bomo pač pogajali z Godardom, ki ga bomo prav tako prisilili, da se bo začel pogajati z nami.«**

Vsi tisti, ki je z njimi govoril dopisnik »Expressa«, so bili soglasni glede tega. Alžirski voditelji sodijo, da predstavlja francoska vlada večino Francozov, čeprav ji le-ti morda nasprotujejo glede vprašanj iz notranje politike; med to večino sodijo tudi tisti, ki bi utegnili biti francoski vladi odkrito uporni.

Razlog za tako stališče je po eni strani načelen. Če bi namreč določeni kategoriji Francozov priznali, da jih francoska vlada ne predstavlja, bi jim dali neko avtonomijo in torej proste roke v Alžiriji, vsaj z juridičnega stališča.

Drugi razlog za tako stališče alžirskih voditeljev pa je strateški. V okviru vojne, ki traja v Alžiriji, začasna alžirska vlada ne more delati razlik med francosko vlado, OAS in evropskimi ekstremisti. V tem smislu so se izrazili številni voditelji FLN, »El Moudjahid« pa je zapisal:

»Akcije Salanovih komandosov in akcije francoske armade v Alžiriji so eno; vse so usmerjene proti alžirskemu ljudstvu z namenom, da bi ga še naprej obdržali v kolonialni odvisnosti.«

Za Alžirce ni hudobnega Debréja in ljubeznivega Micheleta, ni dobrega generala in hudobnega polkovnika, za Alžirce velja samo ugotovitev: de Gaulle uporablja različne figure s svoje šahovnice, vštevši tiste sile, ki nasprotujejo ureditvi alžirskega problema, da bi uredil alžirski problem na »svoj, de Gaullov način«; OAS, ki jo je de Gaulle pustil, da se je razvila in utrdila, igra v tej partiji de Gaullovo igro.

KOREJSKI VZGLED

Zato se nameravajo Alžirci pogajati samo z uradno Francijo. V očeh alžirskih voditeljev bi sporazum med francosko vlado in začasno alžirsko vlado ustvaril tako juridično stanje, ki bi omogočilo, da bi se konstituirala alžirska država. Alžirski voditelji so opozorili, da je prišlo do delitve Koreje, do razdelitve Indokine in tudi do razdelitve Nemčije zato, »ker so sklenili premirje, še preden so se sporazumeli o politični ureditvi«. Zato so bili alžirski voditelji mimo drugih vzrokov vedno za to, da bi najprej dosegli jasno, čisto in nedvoumno politično ureditev. Z drugimi besedami, vojna v Alžiriji bo trajala, dokler ne bo omogočen sporazum na teh osnovah.

OS SALAN-ČOMBE?

Kaj vse lahko stori OAS, medtem ko se vojna nadaljuje? Ali lahko prevzame oblast v Franciji? Če bi se to zgodilo, bi se Alžirci odločili, da se začno pogajati »celo z Godardom« (eden znanih ekstremistov). Alžirski voditelji so namreč prepričani, da bi francoski oficirji bili pripravljeni zapustiti Alžirijo, če bi se morali ubadati s problemi vladanja v metropoli, toliko prej, ker bi lahko krivdo za izpraznitev Alžirije naprtili de Gaullu.

Druga možnost: OAS se polasti oblasti samo v Alžiriji. Člani začasne alžirske vlade v Tripolisu kaj takega niso smatrali za zelo verjetno.

»Ali si lahko predstavljate os Salan—Combe,« je vprašal Expressovega dopisnika eden izmed funkcionarjev začasne alžirske vlade.

Ob predpostavki, da bi se Salan mogel polastiti oblasti v Alžiriji, kakšne so njegove perspektive brez vojaške in finančne podpore Francije? Kaj bodo storili ti oficirji, ki vneto prebirajo Mao Ce Tunga in si domišljajo, »da so revolucionarji zato, ker so uporniki?« Ali se bodo naslonili na Franca, in to prav v času, ko le-ta umika svoje čete iz Maroka? Ali bodo iskali zavezniško podporo v ZDA, v imenu obrambe Zahoda, in to v času, ko so odnosi med State-Departmentom ter začasno alžirsko vlado skoraj uradni?

FLN meni, da je OAS francoski notranji problem, ki ga bodo francoske demokratične sile rešile takoj, ko bo rešeno alžirsko vprašanje, in zavrača tezo, da je OAS alžirski notranji problem. Sporazum s Francijo bi omogočil FLN, da pokaže Alžircem evropskega izvora, da so njihove perspektive drugje in ne na strani OAS. Seveda, za sedaj je to še utopija, toda »mir lahko stori čudeže in odpre oči«, pravijo v krogih začasne alžirske vlade.

OAS IN FELAHI

Alžirci sodijo, da bodo lahko »sodelovali« s Francijo proti OAS samo če bo sklenjen mir. Vsak dan prihajajo v Tunizijo poročila o gibanju tega ali onega voditelja OAS. **»Ob poročilih, ki jih prejemajo iz Alžirije bi bila likvidacija OAS v Alžiriji vprašanje nekaj dni,«** je izjavil neki funkcionar FLN.

Ostanejo še velika mesta predvsem Alžir in Oran (v manjših mestih je evropsko manjšino kaj lahko kontrolirati). FLN je tudi v teh velikih mestih, torej v Alžiru in v Oranu z nekaj eksekucijami dokazal, da ima zanesljive informacije, ki jih francoska policija ni imela, ali pa jih ni hotela izkoristiti. Toda v alžirskih krogih v Tunisu poudarjajo, da francosko-alžirsko sodelovanje proti OAS ni pomembno, dokler bo trajala vojna. Do sklenitve miru se bo FLN boril proti enemu sovražniku, ki ima več obrazov!

Kje smo glede politične rešitve alžirskega problema? Zadnje izjave predsednika francoske republike so v krogih začasne alžirske vlade z razumevanjem sprejeli. Opozarjajo namreč, da je de Gaulle skoraj enako govoril kot začasna alžirska vlada ne samo to, predvidel je tudi možnost za prihodnje sodelovanje dveh držav.

Ali se že pogajajo? Seveda ni nobene uradne potrditve za tako domnevo, toda več znamenj govori v prid domnevi, da so stiki spet vzpostavljeni. Pred približno enim tednom je Bularuf po kratkem bivanju v Tunisu spet odpotoval v Rim, v alžirskih krogih pa je očiten zmeren optimizem, kljub previdnosti in nezaupanju.

(Po Expressu)

BERLIN: GRADBIŠČE HLADNE VOJNE

V »Drevoredu slavnih mož« na rimskem Gianicolu je eksplodirala bomba. Žrtev je postal doprsni kip Nina Bixia, najožjega Garibaldijevega sodelavca, ki je ob vkorakanju italijanskih čet v Rim vzkliknil: »Kardinale v Tibero, pa bo Italija kmalu svobodna in združena . . .« Njegova prisotnost na Gianicolu, streljaj od Vatikana, je bodla v oči katoliške prenapeteže, morda še bolj, kot svetilnik v nacionalnih barvah . . . Policija atentatorjev še ni odkrila

DUŠAN BENKO: IZ BERLINSKE BELEŽNICE

»...Amerika nas je izdala, Ameriki zaupamo...«

OD NAŠEGA POSEBNEGA DOPISNIKA

Ves današnji tisk je vznemirjen. Prišle so na dan izjave, ki jih pripisujejo generalu Clayu. Menda je dejal, da je nekatere realnosti le treba priznati. Vzhodnonemška država je takšna realnost.

Ameriki zamerijo že od vsega začetka. Na tihem ji očitajo, zakaj ni posegla vmes, ko so pričeli postavljati zid. Zakaj ameriški vojaki takrat niso razmetali opek, porezali žic in rekli: Rusi lahko upravljajo v vzhodnem delu mesta, ne morejo ga pa obzidati.

Zahodni zavezniki so se s Sovjetsko zvezo pogovorili v Potsdamu. Porazdelili so si zasedbena področja, iz njih pa izločili Berlin. Berlin naj bi bil simbol želje za obnovitev nemške enotnosti. Zategadelj naj bi ga upravljali prek kontrolnega sveta vsi štirje zavezniki.

Potsdamski sporazum pa so doslej že tolikorat kršili, da niti črke v njem ni več čiste. Ni sledu o tem, kar je želela doseči Sovjetska zveza na zahodu Nemčije: demilitarizacija, demonopolizacija. Ni tistega, kar bi hoteli zahodni zavezniki na nemškem vzhodu: samoodločitev, popolne svoboščine.

Ob hladni vojni sta sčasoma nastali dve, zdaj povsem suvereni nemški državi. Združitev Nemčije na temelju potsdamskih dogovorov je zdaj odmaknjena bolj kot kdajkoli poprej. Tudi del potsdamskega sporazuma glede Berlina močno kršijo. Pravni položaj Berlina je zdaj povsem drugačen kot takrat, ko je četverna uprava simbolizirala voljo zaveznikov, da obnovijo nemško enotnost. Pravni položaj zahodnega dela mesta je tako nejasen, da zahteva nov sporazum.

Zato Američani tudi niso posegli vmes, da bi na silo odprli prehode. 13. avgust ni oškodoval njihove pravice, ogradil je samo vzhodni del mesta od zahodnega.

Dokončno razdeljeni Berlin sta obiskala ameriški podpredsednik Johnson in njegov spremljevalec Clay. Bolj kot prvega so pozdravljali drugega. Vzklikali so mu, ploskali in ga obsipali s cvetjem. Za meščane je Clay rešitelj Berlina, človek, ki je prebil blokado.

Zdaj pa Clay pravi, da bo treba pogledati resničnosti v oči. Toliko, da mu ne pošljejo münchenskega dežnika.

München je sploh beseda, ki jo je te dni pogosto slišati. Spomin na München nastopa v pogovorih, obujajo ga v tisku. Münchensko miselnost pripisujejo vsakomur, ki bi bil pripravljen sporazumevati se, poiskati pameten kompromis. Ni vprašanja, niti drugorazrednega, ki bi ob njem vsaj zdaj pokazali, da so pripravljeni popustiti. Kot da bi zid še ne bil dovolj visok, nevarnost še ne zadosti velika.

Vznemirjenja je dovolj, a še bolj ga razvnemajo. Združenim ameriškim državam očitajo, da so preveč naklonjene kompromisom. Hkrati izjavljajo, da imajo polno razumevanje za ameriško politiko, da ji neomajno zaupajo.

Izdani in prodani, piše današnji popoldnevnik, da bi vzbudil razočaranje nad ameriško politiko. Politiki Združenih držav lahko zaupamo, izjavlja politik, da bi bilo razočaranje še večje, če bi Američani poskušali najti časten izhod iz težavnega položaja. Pritisk na ameriško politiko vsepovsod, v vseh oblikah.

POLJSKA

Osem hranilnih knjižic

OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA

VARSAVA, oktobra. Na Poljskem imajo mnogo kampanj. Nekatere so kratke, druge trajajo dalj časa. Zdaj imajo na primer kampanjo »Tisoč šol za tisočletnico Poljske«. Imajo tudi kampanjo »Sto milijonov dreves«, kampanjo za štednjo jekla in papirja, za učenje tujih jezikov itd. Posamezni meseci so namenjeni določenim akcijam. Maj je mesec knjige, junij je mesec Chopinove glasbe, september mesec obnove dežele, oktober mesec varčevanja . . .

Ali Poljak res varčuje? Nekatere ankete odgovarjajo pritrdilno. S prihranjenim denarjem kupujejo ljudje televizorje, hladilnike, magnetofone, obiskujejo inozemstvo in si nabavljajo mopede, nekateri celo avtomobile. Druge ankete trde, da o varčnosti Poljakov ni niti govora. Letno popijejo 73 milijonov litrov žganja (»vodke«) in 140 milijonov litrov vina, pokade pa 45 milijard cigaret, čeprav so alkohol in cigarete na Poljskem zelo drage. Razen tega stoji na mizi ob prazničnih gostijah mnogokrat po 5000 kalorij »težko« kosilo. Pri tem velja 1000 kalorij najmanj 100 zlotov, povprečna plača pa znaša 1500 zlotov! Ta anketa si pomaga tudi z mednarodnimi statistikami, ki pravijo: v Vzhodni Nemčiji so hranilne vloge državljanov udeležene v celotnem blagovnem prometu s 33 odst., v Sovjetski zvezi s 14,2 odst., na Poljskem pa samo s 6 odstotki.

KAKŠEN JE SISTEM VARČEVANJA

Ti dve ekstremni stališči je skušalo zbližati poročilo Splošne hranilnice (PKO). V tem poročilu je rečeno: od leta 1955 do 1961 se je vsota hranilnih vlog povečala za 13,5 krat, to je za 1270 milijonov zlotov na 17 milijard, število hranilnih knjižic pa je poskočilo od 4,5 na 9,5 milijona. Iz teh podatkov izvajajo, da Poljak sicer ne varčuje mnogo, da pa varčuje vedno bolj. Močan vpliv na povečanje hranilnih vlog v zadnjih petih letih je imelo seveda povečanje realnih dohodkov. Realni dohodek poljskih državljanov se je v letih 1950 do 1955 povečal za 7 do 11 odstotkov, od leta 1955 do 1960 pa za okrog 30 odstotkov. Veliko vlogo ima tudi sistem varčevanja na Poljskem. Po bogastvu oblik in razvejanosti je ta sistem edinstven v državah socialističnega tabora.

Imajo osem vrst hranilnih knjižic. Prva je navadna in daje 3 odstotne obresti na leto. Druga je knjižica z denarnimi premijami. Na te knjižice mora biti vložena neka minimalna vsota in vsake tri mesece dobi 15 od 1000 takih knjižic denarno premijo, ki znaša 50 do 200 odstotkov vloženega denarja. Tretja vrsta hranilne knjižice je zelo stimulativna — dalj kot je denar v hranilnici, večje so obresti. Imajo tudi posebno hranilno knjižico za stanovanja, ki nudi dragocene prednosti, tako pri nabavljanju gradbenega materiala, bančnih kreditov itd.

KDO NAJVEČ VARČUJE

Razen tega imajo še avtomobilske, motociklistične, turistične in šolske hranilne knjižice. Vsaka od teh knjižic omogoča sodelovanje pri nekakšni tomboli, ki se ponavlja večkrat na leto. Dobitki so: avtomobili, motocikli, hladilniki, fotografski aparati, brezplačen dopust itd. Te atraktivne oblike seveda zelo vplivajo na povečanje hranilnih vlog. V preteklem letu je PKO izplačala za 250 milijonov zlotov premij in obresti, kar pomeni v primeri z letom 1955, ko so izplačali samo 6,5 milijona, vsekakor velik skok naprej.

Najbolj varčni so delavci in uslužbenci (31 odst.), nato mladina do 18. leta (12 odstotkov), tehnična inteligenca (10 odst.), kmetje (4.9 odst.) itd. Ugotovili so tudi, da denar zdaj ostaja dalj časa v banki. Leta 1955 je zlot ostal v hranilni knjižici 170 dni, leta 1960 pa 348 dni.

Kampanja za varčevanje denarja naj v petletnem načrtu podvoji vsoto hranilnih vlog. V avgustu in septembru tega leta so se hranilne vloge sicer zmanjšale, ker je bilo prebivalstvo vznemirjeno zaradi berlinske krize. Toda to je bil samo trenuten pojav.

L. Martinović

PRED VOLITVAMI V GRČIJI

Karamanlis obljublja...

POSEBEN TANJUGOV DOPIS

ATENE, oktobra. — Volitve — to je danes v Grčiji edina in vsesplošna tema komentarjev, razgovorov in ugibanj. Prvi rafal v že zelo razburkanem vzdušju je izstrelil te dni dosedanji predsednik vlade in šef Nacionalne radikalne unije Konstantin Karamanlis. Kot so pričakovali je Karamanlis v svojem govoru pred solunskimi meščani nanizal rezultate, ki jih je njegova vlada dosegla v zadnjih šestih letih, obljubil volivcem nove uspehe in izrazil prepričanje, da ga tudi na parlamentarnih volitvah 29. oktobra ne bodo zapustili.

Istega dne naj bi v Solunu govoril tudi vodja opozicijske Unije centra Papandreu, toda njegov govor so »zaradi prepozne prijave oblastem« odložili za teden dni. Kot so sporočili je uradniška vlada generala Dovasa dovolila vsem političnim strankam prirejanje predvolilnih zborovanj na prostem. Po Uniji centra bo prišla na vrsto Združena demokratska levica.

Glavna značilnost prvega Karamanlisovega predvolilnega govora je samozavest. »Ob volitvah leta 1956,« je izjavil, »sem poudaril, da bo Grčija spremenila svoj obraz. In glejte: nacionalni dohodek se je povečal v zadnjih šestih letih za 55 odst. Petletni program se razvija s pospešenim tempom in gradi na najbolj pozitiven način osnovo ekonomske bodočnosti Grčije. Če bomo nadaljevali po tej poti, bo dohodek na prebivalca znašal čez štiri leta (toliko bi trajal mandat njegove vlade, če bi ga ponovno izvolili) 400 dolarjev namesto 220 v letu 1955!«

Za dosego tega cilja je treba po njegovih besedah varovati gospodarsko stabilnost, povečevati nacionalni dohodek z razširjanjem in pospeševanjem investicijskih programov ter uvesti pravičnejšo razdelitev nacionalnega dohodka. Karamanlis je hkrati obljubil volivcem šolsko reformo, ki bi bila v skladu s potrebami gospodarskega razvoja, prav tako pa tudi reorganizacijo administrativnega aparata.

Za zagotovitev uspeha tega programa pa je Karamanlis postavil resen pogoj, ki se v osnovi dotika ustavne ureditve dežele. »Radikalne reforme, pospeševanje napredka in zdravljenje našega javnega življenja pomeni zelo drzno spremembo. Naša ustava v mnogih svojih določbah ni samo zastarela, temveč tudi onemogoča napredek dežele.« Ko je govoril, da je revizija ustave zelo kompliciran zadeva, ker mora o njej odločati dvotretjinska večina parlamenta, je izrazil željo, da bi na volitvah dobil potrebno večino, ki bi mu omogočila uresničenje teh reform.

Kot je že navada pri takih priložnostih je Karamanlis napadel seveda tudi svoje politične nasprotnike. Pred nedavnim ustanovljeno Unijo centra, ki jo sestavljajo stranke meščanske opozicije, je Karamanlis obtožil, da »državi ne nudi jamstva, da bo mogla sestaviti vlado«, ker je preveč heterogena in ker nima zaslombe v ljudstvu. »Kljub vsemu zatrjevanju voditeljev te unije je njihova edina ambicija, da bi onemogočili absolutno večino Nacionalne radikalne unije in se na ta način približati oblasti.« Karamanlis pa je mnogo ostreje napadel Združeno demokratsko levico. »Vsi tisti med vami, ki zaradi predsodkov ali kakšnih osebnih razlogov nočete glasovati za Nacionalno radikalno unijo, glasujte za stranke Centra. Toda nikakor ne dajte svojega glasu kandidatom Združene demokratske levice!«

Karamanlisove predvolilne težnje so naletele seveda na oster odpor opozicijskih krogov. Tisk nasprotnega tabora se posebno ukvarja z njegovo idejo o ustavnih spremembah. Tisk zahteva od voditeljev opozicije, naj analizirajo Karamanlisove težnje in zavzamejo natančno stališče. Listi, ki so naklonjeni Karamanlisu, so na to odgovorili, da bo v enem izmed svojih bodočih govorov podrobneje objasnil svoja stališča. Po pisanju tega dela tiska se predvidena revizija ustave nanaša na »povečanje konstruktivnega prispevka zakonodajnega aparata« in na »modifikacijo nekaterih uredb, da bi odstranili sedanje napake v administraciji ter povečali njeno kapaciteto«.

Predsednik Nacionalne radikalne unije je nato govoril še v Edesi. Florini in Kosturu. Atenski neodvisni list »Vima« piše, da je ta njegova turneja imela značaj »protikomunističnega križarskega pohoda«. Zdaj so na vrsti voditelji opozicije. Pred nedeljskim zborovanjem Papandreua v Solunu je eden od neodvisnih listov objavil zelo ilustrativno karikaturo. Na njej Karamanlis, potem ko je končal prvo serijo predvolilnih govorov, samozavestno koraka dalje; vzravnan, z dolgim mečem za pasom, odhaja s prvega predvolilnega bojišča. Na drugi strani pa brusi šef Unije centra Papandreu svojo staro »sabljo damaščanko«. Pri tem mu pomagata liberalec Venizelos in progresist Markezinis . . .

Čedomir Stanković

Oklepni izvidniški avtomobil s švedskimi vojaki stoji sredi množice Balubov v ogromnem taborišču OZN v Elisabethvillu, kjer se gnete kakih 35.000 članov tega plemena, ki so Čombeju trn v peti. Katanški »premier« je pošiljal nadnje kazenske ekspedicije svoje žandarmerije, ki so pobiali Balube in jim požigali vasi. Preskrba taborišča s hrano povzroča mednarodnim silam OZN največ preglavic. (Foto AP)

Skupno tržišče Latinske Amerike

OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA

BELO HORIZONTE, septembra. Kot so gospodarstveniki Skupnega evropskega trga ustanovili najprej Evropsko skupnost za premog in jeklo, tako so se tudi latinskoameriški gospodarstveniki odločili in leta 1959 na pobudo Cilskega inštituta za jeklo in premog ustanovili v okviru Zveze za svobodno trgovino Latinske Amerike svoj Inštitut za premog in jeklo Latinske Amerike.

Ta inštitut bo v bodoče deloval v okviru cone svobodne trgovine, o kateri se te dni razgovarjajo predstavniki latinsko-ameriških držav v Montevideu. Upajo, da bo 1. januarja prihodnjega leta Latinska Amerika tesneje povezana v močni gospodarski skupnosti, ki pa si je vzela za svoj vzorec Skupni evropski trg, prilagojen južnoameriškim razmeram.

Predsednik inštituta za premog in jeklo Macedo Soares je izjavil novinarjem, da so investicije eden največjih problemov v izgradnji jeklarske industrije na tem kontinentu. Rekel je, da mnoge tovarne dobijo le delne kredite, s katerimi nakupijo opremo, ki pa potem stoji, ker ni denarja za nadaljevanje del. Po njegovem mnenju so vsi drugi problemi lahko rešljivi, če bi bile na razpolago investicije. Inštitut, ki ima svoj stalni sedež v Santiagu de Chile, si je zadal za povečanje integracije med južnoameriškimi državami naslednje naloge: postaviti normo za tehnično terminologijo v španščini in portugalščini; skupni napori za šolanje tehničnih kadrov; koordinirana stališča, ki naj bi se jih držali v primeru nekega skupnega trga; proučevanje tehničnih problemov; zamenjava tehnič. osebja in podatkov ter vodenje točnih statistik o proizvodnji in trgu. Inštitut izdaja mesečni časopis in pripravlja slovar tehničnih izrazov v španščini, portugalščini in angleščini. Svojim članom pa pomaga pri menjavi tehnikov in njihovem izpopolnjevanju ter tiska študije o jeklarski industriji.

Macedo Soares meni, da je sodelovanje naravno in da je za vsako jeklarsko industrijo predvsem važno služiti svoji deželi. Seveda nastopajo problemi in težave, n. pr. problem transportov. Poseben problem je specializacija posameznih industrij. Macedo Soares meni, da pride to po naravni poti. Vse te in še druge probleme proučuje inštitut, ki je v vseh pogledih najprej koordinator in usmerjevalec dela na tem področju v Latinski Ameriki.

Latinska Amerika ima še neizkoriščene možnosti na polju jeklarske industrije. Surovin, razen premoga za koks, je dovolj. Dosti premoga je v Mehiki, Kolumbiji, Čilu, Argentini in Braziliji. Mnogo industrij pa pri proizvodnji koksa meša domači premog z uvoženim in tako dobijo odličen koks. Drugi procesi niso odvisni od koksa, pri raztapljanju rude pa so z modernimi proizvodnimi procesi že zmanjšali porabo koksa. Velja zapisati, da je Latinska Amerika izvozila v letu 1960 nad 30 milijonov ton železove in 700 tisoč ton manganove rude.

Letna proizvodnja jekla v Latinski Ameriki je zdaj 4,855.000 ton. Največ ga proizvede Brazilija — 2 milijona 300 tisoč ton, nato Mehika — 1 milijon 300 tisoč ton, Čile pa 500 tisoč ton. Argentina, ki proizvede trenutno 400 tisoč ton, pa bo v letošnjem letu z zgraditvijo nove tovarne v San Nicolasu znatno povečala proizvodnjo. Tudi Venezuela končuje z graditvijo jeklarne, ki bo proizvedla 750 tisoč ton jekla. Po mnenju strokovnjakov Inštituta bo letna proizvodnja jekla v Latinski Ameriki znašala 1966. leta že 8 milijonov ton.

B. Salej

Odmev z roditeljskega sestanka

Spet posedamo enkrat mesečno tudi starši v šolske klopi; v spominu se obudi strah, prestan pred desetletji v šoli ob izpraševanju, ko je bilo znanje kot rešeto, skozi katerega smo izgubljali še ostanke tega znanja. Hkrati z obujenim strahom pa se poraja nov strah: kaj bo razrednik — razredničarka povedala o naših otrocih, zakaj nas je sklicala. In prav zato smo na roditeljskih sestankih togi in nesproščeni, naša vprašanja pa se omejijo le na sandardne besede:

»Je naš znal? Se naša že kaj bolje uči?«

Potem se vrtimo okrog teh vprašanj in odgovorov; sočustvujemo z njimi, ko zvedo o otroku le slabo, zavidamo tistim, katerih otroci vedno vse znajo. In smo hkrati zadovoljni, če se lahko prištevamo med tiste, katerih otroci cenijo zlato sredino in nekako »zlezejo« iz leta v leto.

Včasih pa se razen vprašanj o redih le zasuče razprava v drugi tir in takrat pozorno prisluhnemo ter pozabimo samo na naše otroke. Postanemo kolektiv staršev kolektiva otrok, ki so istih let, a tako različno privzgojenih navad, da je prav nerazumljivo, da tudi najboljšemu razredniku uspe uglasiti vse te otroke v skupino, ki upravičeno nosi naziv »razred« in »razredna skupnost«.

»Moja hči ne sme v mraku nikamor;« te besede so bile preokretnica v poteku nekega roditeljskega sestanka ob začetku letošnjega šolskega leta.

»Moj sin ne pride pred deseto zvečer domov, pa naj bom z njim še tako stroga.«

»Hora legalis« je bila nekaterim staršem popolna novost. Prav zato so morda tako raznoliko reagirali nanjo.

»Kaj, ob osmih morata biti sin in hčerka doma? Saj ju ne vzgajam za samostan. Kakšno škodo bosta utrpela, če ne bosta smela z manó in možem v kino. Kdaj pa se bosta razvedrila, kdaj naučila plesati, če ju bom zvečer zapirala doma! Tega vendar ne mislite resno?!« se je hudovala postavna, a pretirano nalepotičena mati sedmošolke in osmošolca.

»In kdaj si bosta zak pala velike praznine v znanju?« je ljubeznivo, a ne brez občutene pikrosti z vprašanjem odgovorila razredničarka.

»Za to bo dovolj časa vse leto!« je imela mati pripravljen nepremičljiv odgovor.

»In kaj menite o sošolki vaših otrok, ki je vse poletje ob sobotah do polnoči plesala v lokalih z moškimi najrazličnejših let?«

Neka mati je sklonila glavo, da bi skrila rdečico, ki ji je ob teh besedah tovarišice planila v obraz.

Mrmraje so si matere (očetov tudi tokrat na sestanku skorajda ni bilo) med seboj izražale začudenje in ogorčenje. O učnih uspehih tega dekletca tokrat ni tekla beseda. Pred koncem šolskega leta bomo o njej gotovo še mnogo zvedele.

Najrazličnejše navade privzgajamo otrokom tudi glede povratka domov: od tega, da nekaterim ne dovolimo, da bi bili ob luči na cesti, do tega, da brez skrbi spimo, ko 14-leten sin ali hči pleše kjerkoli in s komurkoli — do tega, da jih pametno poučimo: «Ob osmih zvečer bodi doma!« Zlate sredine pa ni. Marsikateri otrok bi zaradi svojega značaja bil varen ob polnoči na cesti, kot bi drugega v mraku že ne smeli pustiti brez nadzorstva in spremstva.

Razrednikom v šolah res ni lahko. Enako pravilo postavijo vsem; vsi ti pa imajo doma postavljene ure prihoda: ob šestih (pozimi) od pretirano strogih staršev; okrog osmih (od skrbnih, a razumevajočih staršev), do takrat, ko si truden in lačen, t. j. od desetih zvečer po polnoči (od brezbrižnih staršev).

x

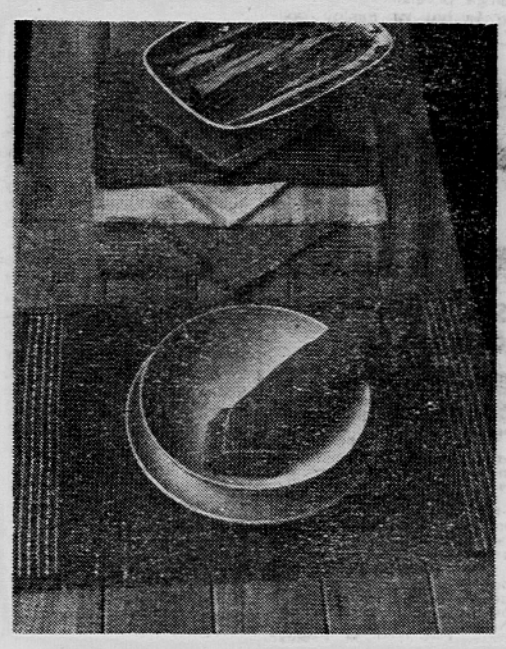
Prehitro vstajamo iz šolskih klopi. Potrebno bi nam bilo mnogo ur o tem, kako prevzgojimo sebe, da bomo otroke prav vzgajali. Šele po mnogih razgovorih bi morda postali kolektiv staršev. Razrednikom naših otrok bi ne bilo več tako zelo težko uglasiti skupine otrok, za katere smo hoteli na roditeljskem sestanku zvedeti le učne uspehe, a pri tem pozabili, kaj vse vpliva nanje; med drugim tudi ura, ko naj bo naš otrok v zavetju doma!

Z. G.

TUDI MIZA NAJ BO PRIPRAVLJENA SODOBNO

V naših trgovinah še vedno preveč kičastega porcelana – Potrošniki vedno bolj segajo po sodobnejših oblikah posode in pribora

Pogrinjek se navadno začne s prtom. Dobro se še spominjamo platnenih prtov z bogatim vezeninami. Pranje, še bolj pa likanje takih prtov nikakor ni zabavno. Nadomestili smo jih z bolj praktičnimi, set-garniturami. To so pravokotni prtiči, ki jih pogrnemo za vsak pogrinjek posebej, z ustreznimi servietami. Set-garniture so lahko enobarvne ali vsaka v drugi barvi, ki pa so med seboj skladne in se lepo prilegajo mizni plošči. Lahko so prav enostavne — morda le obrobljene z resicami ali z drugobarvnim robom, krasi pa jih tudi majhna vezenina. Nedvomno je zanje najboljši material platno ali polplatno, ki pa mora biti pralno.

Seti so praktični, ker jih lahko hitro in lepo operemo

Kako je s temi pogrinjki v trgovini? Na lanskem »Sejmu mode« jih je razstavila tovarna »Induplati«-Jarše in zanje tudi prejela diplomo »Priznanje potrošnikov«. Prodaja jih v svoji novi prodajalni v Ljubljani, lahko pa jih kupimo v manufakturnih trgovinah. Razen teh je dala na trg tudi tovarna »Motvoz in platno« v Grosuplju vzorec setov, le škoda, da so preveč podobni vzorcem jarške tovarne. Enobarvne sete pa najdemo še v poslovalnici Centralnega zavoda za napredek gospodinjstva v Ljubljani, ki so zavodov izdelek in imajo to prednost, da so dekatirani preden so razrezani, kar pomeni, da se pri pranju nič več ne skrčijo. Izdelek je zelo kvaliteten in tudi zbira ni majhna.

Rekli boste, da je to vse prav, kjer je mizna ploskev lepa, da pa to ne velja za tiste, ki imajo še starejše pohištvo. Toda tudi zanje je pripravila tovarna »Induplati« lepe prte — bridge garniture, kot jih imenujemo. Te so v raznih izvedbah: barvaste — enobarvni prt s pripadajočimi servietami in rativne tkanine, dala na trg še prte brez robov, samo z resicami, kar bi bilo precej enostavnejše v izvedbi, za potrošnika pa cenejše.

PORCELAN

Seveda sodi k pogrinjku krožnik. Žal tu ne moremo trditi, da bi imele tovarne za porcelan veliko razumevanja za nove oblike. Edina tovarna, ki je začela izdelovati namizno posodo v sodobnejših oblikah, je keramična tovarna v Libojah. Njena namizna posoda je v obliki in barvi zadovoljiva, želeli pa bi, da bi bila tudi izdelava boljša, če že ne moremo vplivati na boljšo osnovno surovino. Vemo, da imamo v naših trgovinah veliko uvoženega porcelana, ki pa ne ustreza niti po obliki niti z vzorci in na njem še vedno mrgoli raznih rožic, listkov, vejic in podobno.

Kaj pa oblike? Predlog potrošnikov je, da bi uvozniki, ki zbirajo blago v tujini, imeli tudi nekaj pojma o sodobnem oblikovanju!

STEKLO

Kozarci, ki jih postavljamo na mizo, spet pojo svojo pesem. Pri njih ne moremo trditi, da industrija nima smisla za nove oblike, saj najdemo kdaj pa kdaj prav lepe v naših trgovinah. Toda premalo jih je in nitro poldejo. Med njimi pa so večidel le garniture za vino, liker in podobno — največkrat še zelo vzorčaste in neredko tudi »pozlačene«. Proizvajalec in trgovina pa bi tudi morala po svoje vplivati na potrošnikov okus. Ni prav, da se zasanjamo nad lastno pozvodnjo, češ saj vse prodamo, torej je v redu. Čim bi bilo dovolj lepšega na trgu, bi kič lahko prodajali le še nevednim, ki jih je pa vedno manj.

PRIBOR

Tu pa je slika naše domače industrije najslabša. Kvaliteta materiala je še kar ustrezna, z oblikami so pa proizvajalci menda povsem skregani. Debele ročaje, velike žlice in vilice, vse to sodobno namensko oblikovanje, opušča. Ročaji pa naj se prilagodijo roki, naj bodo gladki, brez zarez, rezila nožev pa kratka, širša, saj so taka bolj praktična za rezanje. Tudi roglji sodobnih vilic so krajši in ostrejši na konceh, hitro pa se razširijo in nekako že pri polovici vilic zlijejo v celoto, ker tako bolje služijo. Veseli nas, da so imeli uvozniki tu srečnejšo roko, saj so nam posredovali precej pribora novejših oblik. Žal pa niso povsem prezrli starih, s katerimi so kompletirali zbirko.

Kljub vsemu pa ne smemo izgubiti upanja, saj je vsak začetek težak, tudi v industriji; koliko priprav zahteva nov tovarniški izdelek, si pa potrošnik težko predstavlja.

Vera Prus

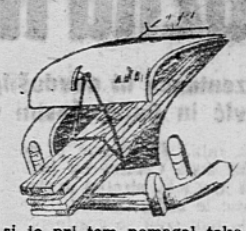

V VZGOJNO VARSTVENEM ZAVODU Spodnja Šiška v Ljubljani se otroci takole zabavajo. Mlajši se kar ne morejo ločiti od kock-sestavljenk, s katerimi je mogoče zgraditi toliko lepih reči. Deklice, že nekoliko večje pa so prisluhnile svoji starejši vrstnici, ki iz zajetne knjige pravljic prav gotovo čita najlepšo, najmikavnejšo zgodbo. Gotovo je vesela, saj nam to povedo obrazki zvestih poslušalk

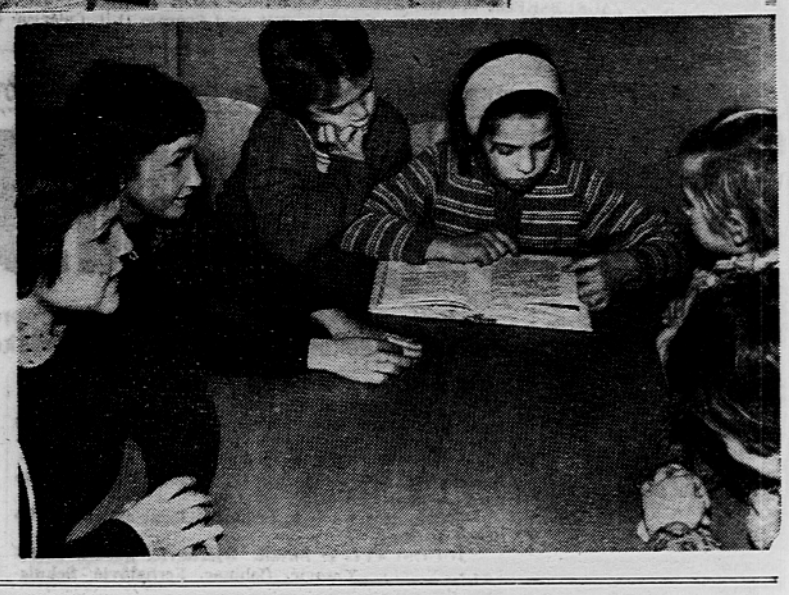
Foto: Švabić

Varen prevoz prtljage v osebnem avtomobilu

Pokrov avtomobilskega prtljažnika pričrvstimo vedno, kadar prevažamo prtljago, ki je tako velika, da pokrova ne moremo zapreti nad prtljago. Šofer, ki je v osebnem avtomobilu prepeljal deske,

si je pri tem pomagal tako, da je iz stare avtomobilske zračnice urezal obroč, ki je bil dovolj velik, da ga je ovil okrog tovora in okrog ročaja prtljažnika.

Ko si opremljamo kuhinjo

Kupujmo le posodo, ki jo bomo zares potrebovale

Kuhinjska posoda in pribor predstavljata osnovno orodje in opremo za poglavitni del opravil, ki jih zahteva v gospodinjstvu priprava hrane. Ker so to predmeti, ki jih uporabljamo vsak dan, je nabava ustreznega orodja in posode še posebno važna. Če si gospodinjstvo šele ustvarjamo, bodo izdatki za posodo precejšnji, zato moramo še bolj pomisliti, kaj bomo kupili. Dobro moramo tudi premisliti, kateri predmet res potrebujemo. Po možnosti skušajmo izbrati takega, ki nam bo lahko koristil v več namenov.

Pri kuhinjski posodi in orodju je nekaj vsestransko porabnih naprav več vrednih kot cela zbirka enostranskih orodij. Žal pa je takih naprav malo in je vsestranski način uporabe mnogokrat samo reklama.

Naše babice so si kupovale popolne garniture raznih kuhalnih pripomočkov in druge posode. V sodobni kuhinji pa ni prostora za kopičenje nepotrebnih predmetov. Če povsod govorimo o racionalizaciji, tedaj upoštevajmo tudi pri nakupu kuhinjskega inventarja. Tudi kupovanje velikih garnitur namizne posode je nesmiselno.

Torej: kaj in koliko bomo kupili za manjšo družino?

Posoda za kuhanje in pečenje

Emajlirana posoda: Za to bomo izbrali trilitersko kozico s pokrovom za kuhanje zelenjave, dvolitrski lonec s pokrovom za krompir, en in pol litrski lonec za mleko, litrski lonec za kavo s pokrovom, ponev za cvrtje jajc. *Manj nujna* posoda pa je poldrug litrska kozica za prikuhe ter tričetrt litrski lonec z livčkom, pekač, žezva za črno kavo.

Eterna posoda: dvolitrska kozica za praženje in pečenje s pokrovom.

Aluminijasta posoda: Petlitrski ekonom lonec za juhe in zloženke, »alu« ponev za omlete in zrezke. *Manj potrebna* posoda: en in pol litrska kozica s pokrovom za vmesna dela ter električni »super pečnjak« za meso in močnate jedi, če je štedilnik brez pečice.

Jensko steklo: Po želji si lahko nabavimo še dvolitrsko okrglo ali podolgovato posodo za narastke, vendar ni nujno potrebna.

Bela pločevina: Kupimo oglati pekač ter še obod za torte in obliko za šarkelj.

Inventar za pripravo jedi

Tri do štirilitrska skleda za zelenjavo in cedilo zanjo, pretlačno cedilo za juho in fižol, lijak za pretakanje tekočin.

Od lesenih predmetov nujno potrebujemo valjar, gobico, tolkač za meso, šest različnih kuhalnic, desko za zelenjavo, desko za surovo meso in desko za kuhano meso. *Manj potrebni* so žvrklja, vevnica in nož za namaze.

Potem rabimo še srednje velik kuhinjski nož za zelenjavo, vilice za meso, navadno žlico, vilice in nož, dve različni zajemalki, šibo za stepanje in mešanje ter štirioglati strgalnik. Manj nujno orodje pa so žagica za kruh, nož za lupljenje krompirja, penovka, gnetilnik za krompir, lopatica za omlete, igle za pretikanje mesa in rezilnik za kuhana jajca.

Med strojčki ne omenimo pogrešati srednje velike mesoreznice za meso in zelenjavo, drobilike za kruh in orehe, kuhinjske tehtnice, odpirača za konserve in steklenice in mlinčka za kavo. Kot dopolnilno orodje pa nam bo prav prišel polip za pritrjevanje posode, mlinček za poper in patent za brušenje nožev.

Imeti pa moramo še žimnato sito za moko, cedilo za čaj, strguljo, nekaj posodic za začimbe, pladenj, dve posodici za čistilna sredstva, ščetko za umivanje posode, ščetko za steklenice, vedro za odpadke in odcejalnik za posodo.

Od tekstila pa kupimo za prvo silo še devet kuhinjskih krp za posodo, nekaj brisač za roke in krpe za pohištvo ter dva prtiča za testo.

S. P.

Pribor, ki ga potrebujemo za pripravljanje jedi

Kadar pečemo moramo vedeti:

da ni vseeno, kakšna je vročina v pečici. Razlikujemo pravzaprav štiri stopnje vročine, oziroma toplote, ki jo zahteva posamezna vrsta peciva ali druge jedi, ki jih pečemo v pečici. Kako najlaže ugotovimo, kdaj je pečica ravno prav vroča? V sredino pečice vrzimo košček belega papirja. Če ta hitro zarumeni, je pečica vroča. Primerna je za pečenje peciva, ki ga pripravljamo iz maslenega testa. Kadar papir počasi rumeni, je pečica srednje vroča. V taki pečici pečemo pecivo iz piškotnega testa, prav tako pa tudi kruh in razne druge sladice, pripravljene iz jajc in maščobe. Ko pa papir po-

časi spreminja barvo in ostane dolgo bel, je pečica primerna za pečenje peciva, ki ga pripravljamo iz beljakov in sladkorja. To pecivo mora največkrat ostati belo Zato naj se bolj suši kot peče, v hladni pečici. Kadar papir hitro porjavi in se skoraj sežge, je pečica prevroča in neprimerna za pečenje peciva. V takem primeru pečico odpremo, da vročina popusti, preden uporabimo pečico.

P. Z.

BREZALKOHOLNI MOŠT

Sladak, brezalkoholni mošt moramo zelo ceniti, ker se v njem ohrani ves sladkor. Če pridejo z zrakom v mošt tako imenovane kipelne glivice, se sladkor spremeni v alkohol. Te glivice pa ne živijo v vročini, ki presega 70 stopinj Celzija. Zato je treba mošt prav tako segrevati, če ga hranimo v steklenicah, kot brezalkoholni mošt v sodih.

Za brezalkoholni mošt v sodih je treba precej priprav. Ker mnogi teh priprav nimajo, delajo sladki, brezalkoholni mošt v steklenicah. Kako pripravljamo tak mošt? Najenostavnejši je tale način:

Ko otresemo hruške — tudi jabolka so lahko vmes — in smo s stiskanjem pri koncu, je treba mošt zelo dobro precediti skozi cedilo v žganjarski kotel, če tega ni, v dobro pocinjene lonce. Mošt je treba na štedilniku v loncih segrevati do 80 stopinj Celzija. Medtem segrevamo tudi steklenice in pazimo, da ne popokajo. V vreli vodi je treba prekuhati tudi plutovinaste zamaške za steklenice. Ko so steklenice napolnjene, jih še vroče zamašimo. Nato dobro polijemo zamaške in prostor okoli njih s parafinom ali pečatnim voskom, da ne more zrak v steklenice. Steklenice pustimo še nekaj časa pokrite na gorkem v kuhinji (na prepihu rade počijo); ko se ohlade, jih shranimo na hladnem prostoru.

F.G.

HITRO PRIPRAVLJENO KOSILO

Govedina v zelenjavi, kruhov narastek s češpljami.

Govedina v zelenjavi: (za ekonom lonec): potrebujemo pol kilograma govedine, srednje velik koren, drobno zeleno, kolerabico, dva srednjevelika krompirja, polovico ohrovtove glavice in polovico glavice zelja, štiri jedilne žlice riža, poldrugo žlico masti, srednje veliko čebulo, peteršilj, dve rdeči papriki, sol in žlico naribanega sira (parmezan). V razgreti masti prežimo drobno zrezano čebulo in v kocke razrezano oprano meso. Potresemo s soljo in z drobno zrezanim zelenim peteršiljem. Dodamo še grobo zrezano papriko. Posodo pokrijemo in dušimo, medtem ko pripravljamo še drugo zelenjavo. Korenje ostrižemo in naribamo kot repo. Zeleno in kolerabico tanko olupimo, prav tako krompir. Če imamo mešalec, bomo zelenjavo razdrobili v mešalcu, sicer jo naribamo kot repo. Ohrovt in zelje zrežemo v rezance. Vse pa damo k mesu. Po potrebi še malo solimo, zalijemo s pol litra tople vode in ko zavre, dodamo še riž, postavimo v ekonom lonec, zapremo in kuhamo pol ure. Če pa nimamo lonca, mora jed vreti vsaj tričetrt do eno uro. Kuhano jed močno potresemo z naribanim trdim sirom (parmezanom).

Narastek: potrebujemo pet 1 dan starih big, pol litra mleka, dve žlici presnega masla (ali margarine), jajce, štiri jedilne žlice sladkorja, pol kilograma češpelj, žlico zmletih mandeljnov ali orehov, pol zavojčka pecilnega praška, ščepec cimeta, drobno zrezano lupinico pol limone, drobtine. — Kruh zrežemo in polijemo z mlekom. Maslo s sladkorjem in rumenjakom mešamo, da postane rahlo. Češpljam odvzamemo koščice. Češplje nato zmešamo z namočenim kruhom in jih dodamo maslu. Primešamo še dišave, beljakov sneg enega ali več beljakov in pecilni prašek. Ognjevarno posodo pomažemo s presnim maslom, potresemo z drobtinami in napolnimo s pripravljeno maso. Po vrhu potresemo z drobtinami, položimo tu in tam kosmič presnega masla in postavimo v srednjevročo pečico, kjer naj se peče do tričetrt ure.

Dejko

Prejšnji mesec je Dejko dopolnil štiri leta. Če ga vprašate, koliko je star, ga spravite v zadrego. Toda brž se bo izmazal — tem laže, ker še ne hodi v šolo in računanje ni njegova skrb — in rekel: »Tli leta.« Včasih — odvisno je od tega, kdo ga sprašuje, kak odrasel na primer — pa sluti, da njegov odgovor ni točen in se odreže: »Ocka plasaj!«

Dejko ima bratca, Igorja, ki pa že hodi v šolo. Ker se je kajpak začelo doma vse vrteti okrog Igorja — pomagati mu je treba pri nalogah, računati z njim in podobno — Dejko pogosto glasno opozarja nase. Še več: Dejko zna glasno zahtevati in toliko časa vztrajati, dokler ne dobi tistega, kar si je želel. Zlasti glasen je tedaj, ko se Igor uči. Neredko ponavlja za njim pesmice:

»Jurčku bomo pomagali hitito zgladiti, da bo mogel pled lisitko svoje zajtke skliti...«

Igor se, kajpak, jezi, ker je Dejan tako vedoželjen — mar bi se igral s svojimi igračami, z učenostjo pa se spoprijel takrat, ko bo hodil v šolo.

Dejko ima veliko igrač, najraje pa ima očkove igrače, n. pr. pisalni stroj. Tako lepo je gledati tipke, kako skačejo ,od veselja pa zavrisne, če se tipke sprimejo. Tedaj se očka jezi: »Še stroj mi boš pokvaril!« Mamica pa pripomni: »Zakaj si mu ga pa dal?«

Saj res: zakaj pa mu je očka dal pisalni stroj? Kaj bi se torej razburjal? Igračke so vendar zato, da se z njimi igramo in Dejko ne razume, zakaj očka svoje tako vneto skriva pred njim. Sicer pa jih pred njim skriva tudi Igor, kajti, kar Dejko prime v roke, gre na dvoje.

Včasih pa kuha Dejko jezico in si izmišlja, kaj bi storil, da bi postali odrasli pozorni nanj.

Odloči se in vstane. Nihče ni opazil, kako je primaknil stolček k omari v predsobi in iz predala vzel očkov fotografski aparat. Če mu ne pustijo sodelovati pri resnih opravilih, se bo pač igral.

Dejko ve, kako je treba odpreti takšno svetlečo škatlo. Dva vijaka odvijemo in že pridemo do filma. Potlej je treba le vleči in iz male črne škatlice kar sam prihaja sivi trak...

Očka slučajno pogleda v predsobo. Obupano se prime za glavo in poskoči, kot bi mu kdo postavil risalni žebljiček na stol. Dejko zavpije na ves glas: zdaj mu bodo končno še igračo vzeli. Ne razume odraslih, zakaj so na svoje reči tako ljubosumni. Igrače so pač zato, da se z njimi igramo. Očka pa je očitno drugačnega mnenja, kajti položi si ga čez kolena in začne stepati Dejkove hlačke. O joj, ko bi bile te vsaj prazne! Toda, ker je Dejko v njih, hlače vpijejo na ves glas.

»Film mi je pokvaril, smrkavec, ves film je šel po gobe!« robanti očka. Dejko čepi v kotu in skrivoma išče z očmi zaščite pri mamici. Pa se nihče ne zmeni zanj. Le očka jezno zabriše film k njegovim nogam:

»Zdaj se le igraj z njim, ko si ga že pokvaril!« jezno vpije.

Prav nalašč se Dejko za film ne zmeni več. Igrače si bo pa menda že sam izbiral! Kar po vseh štirih se zamerljivo odplazi v spalnico, da bi si v miru poiskal spet kako igračo. Hopla, že je pograbil očetovo denarnico. Skrbno, kot to delajo odrasli, je zložil iz nje legitimacije in se lotil papirjev s številkami. Dva rdeča papirja je shranil za naslednje dopoldne, da bi se z Igorjem igral trgovino.

Skrivoma je smuknil do omare, v kateri hrani Igor vodene barvice. Skrije jih pod pulover, potlej pa glasno zahteva, naj mu dajo kahlico.

gre na

Stara mama ga brž sleče, da se ne bi zgodila nesreča. Dejko pa se zvito nasmiha, saj ve, da ne bo sam kriv, če se slučajno kaj zgodi. Ko čepi na stranišču debele pol ure, mamico zaskrbi, kaj neki počne. Zato naroči stari mami, naj gre pogledat za njim.

Joj, kakšen krik je zagnala stara mama in to spet za prazen nič! Saj vsakdo ve, da je treba pač nekaj početi, da ni dolgčas. In končno: mar niso zidovi mnogo prijetnejši, če so poslikani? Toda Dejko je prejel plačilo, in kakšno! Na mah so pridrveli k njemu očka, mamica in babica, obupovali, kričali z rokami, vpili in mu grozili! In namesto, da bi občudovali njegovo umetelnost, je začelo padati po njem, joj, padati brez prestanka, četudi bi morali biti vsi veseli živih barv, s katerimi je Dejko na puščobni zid pričaral hišo, sonce, cesto in avtomobil.

Takšen je torej naš Dejko. Znajde se ta pobič v še tako težavnem položaju. Praktičen je, iznajdljiv kar se da in moder. In kdo je kriv, da je Dejko tak? Kajpak Igor — vse se vrti okrog njega, mamica in očka se neprestano ukvarjata z njim, on pa sameva. Ne pusta mu računati, njegovih pesmic ne poslušajo, resnih reči, s kakršnimi ima opravka Igor, mu ne dajo v roke. Tako si jih mora pač sam prilastiti.

Ko posluša Igorja, se uči z njim, ko pa bi rad pokazal, kaj zna, se mu odrasli smejejo, ali pa ga odrivajo. Kdo bi le mogel trpeti takšno zapostavljanje?

Zato je Dejko sklenil: »V šolo pojdem!«

»Saj res! V šolo naj gre,« ga je podprla babica.

»V katero?« je zajedljivo vprašal očka.

»V deveto pod mostom,« je pomodrovala babica.

»V šolo,« je vztrajal Dejko, »na univelzo.«

»Saj res,« se je počil očka po čelu, »v osnovno te ne moremo dati, ker si premoder.«

»Ali ni premlad?« je podvomila mamica.

»Ni,« je odločno rekel očka. In je imel prav, če upoštevate, da zna Dejko ne le računati, temveč tudi kaj napisati, odlično risati in celo uporabljati fotografski aparat, prižigati in ugašati luči in še mnogokaj. Saj je celo mnogo odraslih, ki tega ne znajo!

NANDE ŽUŽEK

univerzo

FOTOZAPISEK Z ZAGREBŠKEGA FINALA ZVEZNE ATLETSKE LIGE ZA MOŠKE: dve fazi teka na 1500 m, v katerem je povedel Ljubljančan Hafner (prvi posnetek), v zaključnem finišu pa je zmagal Naraks (Kl) pred Španom (Lj), Čularjem (Ml) in Važičem (Kl).

FINALE DRŽAVNEGA EKIPNEGA PRVENSTVA ZA MOŠKE IN ŽENSKE

Lovoriki Partizanu in Kladivarju

V Zagrebu dvanajsti naslov za moško vrsto Partizana, v Osijeku pa zmaga in rekorden zbir točk za mlado žensko ekipo iz Celja

Zagreb in Osijek sta bila konec tega tedna prizorišči letošnjih finalov v zvezni atletski ligi za moške in ženske. Šest najboljših jugoslovanskih moških ekip se je na maksimirskem stadionu borilo med seboj in z vremenom, nazadnje pa je zastavico prvaka (po vseh računih vnaprej) dvanajstič osvojil Partizan. Dinamo je bil drugi pred Kladivarjem, ki ga je velik spodrsljaj v metu kladiva vrgel s sedla. Zato pa so se toliko bolje v Osijeku odrezale članice celjskega kluba, ki so nadaljevale serijo slovenskih zmag v tej konkurenci, le da je zdaj na vrhu lestvice Kladivar zamenjal Olympio—Svobodo. Čestitke vsem atletom in atletinjam — zlasti pa zmagovalcem in zmagovalkam, ki so se v tako neugodnih vremenskih razmerah vendarle borili tako srčno in s tolikim uspehom.

USODNI MET KLADIVA

Zagreb, 8. okt. (Po telefonu) —. Drugi dan finala državnega ekipnega atletskega prvenstva za moške, se je boj za naslov podprvaka zaostril do skrajnosti. Potem ko je bilo že po prvi polovici disciplin nesporno, da beograjskemu Partizanu nihče ne more ogroziti prvega mesta in je Kladivar vodil le z nekaj sto točkami naskoka pred obema zagrebškima ekipama, je bil tak razplet dogodkov skoraj neizogiben. Celjane pa je v nadaljevanju spremljala tudi smola. Čeprav ni deževalo, pa je bila steza vendarle tako mehka, da na njej ni bilo mogoče dosegati boljših časov. Celjski atleti, ki imajo najmočnejše orožje prav v tekačih so naposled klonili pred Dinamom, za katerega je Bezjak s kladivom dosegel celo zalogo točk. Ker je Kladivarjev tekmovalec v tej disciplini Vidmajer za nameček še trikrat prestopil in ostal brez točk, lahko pravimo, da je bil prav met kladiva usoden za Celjane.

Mladost je v končni razvrstitvi na četrtem mestu, obe ljubljanski ekipi — Ljubljana (lani tretja in slovenski prvak) ter Olympia-Svoboda (letos novinec v finalu) pa sta ostali na petem in šestem mestu. S polovico mest v finalu pa je slovenska atletika — vendarle — zabeležila lep uspeh.

Izmed bojev v posameznih disciplinah so v mrazu in vetru spet poskrbeli za največ zanimivosti tekači. Na 800 m si je Naraks zagotovil prvo mesto šele v finišu, na 200 m pa je Kovač dosegel — za razmere — odličnih 21,8. Važič se je poskusil — je rekonvalescent — na 5000 m, kjer pa sta ga premagala Jovanović in Štros. Najboljši letošnji rezultat v FLRJ pa je dosegel Jocić — s skokom 15,45 m.

V. K.

200 m: I. skup. — Mikulec (Ml) 22.5, Mihovilić (D) 22.6, Grujić (P) 22.8, II. skup. — Kovač (D) 21.8, Bosnar (Ml) 22.3, Andrić (P) 23.1; **800 m:** Naraks (Kl) 1:58.8, Čular (Ml) 1:59.0, Rubešić (P) 1:59.6, Stajner (Kl) 2:00.5; **5000 m:** Jovanović (P) 15:17.2, Štros (Lj) 15:20.4, Važić (Kl) 15:39.2, Homan (Lj) 15:39.2; **400 m ovire:** I. skup. Kovač (D) 54.9, Matić (P) 56.2, Botić (Ml) 57.1, II. skup. — Rukavina (P) 56.5, Bosnar (Ml) 57,2, Rajner (OS) 57.3, **3000 m zapreke:** Hafner (Lj) 9:13.4, Span (Lj) 9:14.8, Bogunović (P) 9:21.4, **4 x 400 m:** Dinamo 3:26.0, Mladost 3:29.0, Partizan 3:29.4, Ljubljana 3:34.4, Olympia-Svoboda 3:35.1, Kladivar 3:35.3, **palica:** Lešek (Kl) 430, Rojko (Lj) 420, Brodnik (Kl) 390, **troskok:** Jocić (P) 15.45, Ljujić (P) 14.34, Kuzmanić (Ml) 14.07, Brodnik (Kl) 13.87, **kladivo:** Bezjak (Din) 62.66, Račić (P) 60.59, Gubijan (P) 55.65, Vidmar (OS) 53.11, **disk:** Rakić (P) 49.09, Tomasović (P) 45.69, Peterka (Kl) 45.02, Pintarić (Ml) 44.78, Vravnik (Kl) 42.85.

KONČNI ZBIR TOČK: Partizan 34.055, Dinamo 30.884, Kladivar 30.361, Mladost 30.232, Ljubljana 29.176, Olympia-Svoboda 25.643 točk.

SLAVJE MLADIH

Osijek, 8. okt. (Po telefonu). Finale ženskega ekipnega atletskega prvenstva je privabilo na stadion ob Dravi precejšnje število gledalcev. Publika največ ni prišla zato, da bi spodbujala domačo vrsto, ki ni mogla upati na prvo mesto, marveč bolj zategadelj, da bi uživala ob spremljanju bojev med najboljšimi jugoslovanskimi atletinjami. Navzlic hudemu vetru je bilo zanimivih bojev na pretek, tekmovanje pa se je tako zavleklo, da so ga končali v temi, pri čemer so si morali pomagati z umetno lučjo avtomobilskih žarometov.

Zastavico državnega prvaka je osvojila mlada vrsta celjskega Kladivarja. Smotrno delo z mladino, ki je v Celju daleč najizrazitejše in najsmotrnejše, je bilo tako bogato poplačano. Celjanke, katerih glavna moč je v tekih, so se zagrizeno borile in si pridobile v končnem seštevku skoraj 400 točk naskoka pred rutinirano ekipo zagrebške Mladosti, v kateri je bila tudi (bivša Celjanka) Šikovec - Luncerjeva najmočnejša opora. Dosedanji državni prvak ljubljanska Olympia-Svoboda je tokrat pobrala tretje mesto. Metalke — »hrbtenica« ekipe tokrat niso dosegale običajnih rezultatov, kar je bilo seveda odločujoče za končno razvrstitev.

Ostale tri ekipe niso nikdar prihajale v poštev za prva tri mesta, tolažile pa so se lahko z nekaterimi zmagami v posamičnih disciplinah. J. H.

REZULTATI:

80 m ovire: Stamejčič (OS) 11,3, Babović (Ml) 11,6, Urbančič (Kl) 12,7, Stožir (Kl) 12,8, Skerjanec (OS) 13,0; **100 m:** Šikovec — Luncer (Ml) 12.0, Silan (Kl) 12,4, Čede (Kl) 12,8, Ušaj (OS) 13,5, Pavelka (OS) 14,3; **200 m:** Šikovec-Luncer (Ml) 24.8, Stamejčič (OS) 25,6, Čede (Kl) 26.0, Kramarič (Kl) 26,8; **400 m:** Silan (Kl) 58.2, Gašparut (Kl) 59,8, Legiša (OS) 62,4, Grintal (OS) 69,0; **800 m:** Slamnik (Kl) 2:14,4, Tovornik (Kl) 2:25,6, Grintal (OS) 2:36.8, Kastelic (OS) 2:43.2; **4 krat 100 m:** Kladivar 49.7, Mladost 50.2, Olympia-Svoboda 51.8; **višina:** Jug (Ml) 155, Škerjanec (OS) 146, Urbančič (Kl) 146; **daljina:** Kušec (MO) 508, Lubej (Kl) 504, Ušaj (OS) 502, Šerbec (Kl) 446, Rupnik (OS) 422; **krogla:** Perović (Sen) 13.09, Usenik (OS) 13.06, Hudobivnik (OS) 12.63, Medvešek (Kl) 10,83, Potočnik (Kl) 10.82; **disk:** Vuković (Sen) 43.14, Čelesnik (OS) 42.81, Hudobivnik (OS) 41.35, Kroflič (Kl) 36,46, Medvešek (Kl) 33.35; **kopje:** Kanižaj (SV) 43.43, Škornik (Kl) 33.95, Čelesnik (OS) 33.05, Mastnak (Kl) 33,32, Usenik (OS) 27.55.

Točke: Kladivar 17.610, Mladost 17.241, Olympia-Svoboda 16.957, Senta 13.857, Metalac 13.548, Sloboda 13.148 točk.

Šahovski festival v Beogradu

Beograd, 8. okt. Danes se je začel mednarodni šahovski festival, na katerem igra 220 šahistov vseh razredov, ki tekmujejo v 7 skupinah. Največ zanimanja je za mojstrski turnir, na katerem so v konkurenci tudi 4 velemojstri. Razen njih je v tej skupini pet mednarodnih mojstrov in 15 mojstrov. Izmed tujih šahistov igrajo velemojstri Bobocov (Bol.) in Vasjukov (SZ), mednarodni mojster Perez (Špa.) in mojstri Doda (Pol.) Forintosa (Madž.) in Wotulo (Indon.).

V I. kolu sta Minić in Sofrevski remizirala v 19. potezi. V I. kolu so v ospredju partije Bobocov — Puc, Matanović — Karaklajić in Forintosa — Gligorić.

Gorenjski strelci zmagali v Čedadu

Kranj, 8. okt. Iz Čedada se je vrnila vrsta najboljših gorenjskih strelcev, ki je v povratnem dvoboju premagala reprezentanco Furlanije s 4792:4507, torej s tesnejšim rezultatom kakor pred 14 dnevi v Ljubljani. Streljali so z malokalibrsko puško. Ob tej priložnosti je Vera Otrin s 525 krogi dosegla nov državni rekord (dosedanji 512). Tudi v celoti vzeto je bila Otrinova najboljša s 1030 krogi pred Lombarjem 993, Bizjakom 963 (v Gor.) itd.

PREDZADNJA ZAPREKA ZA NASTOP NA SVETOVNEM NOGOMETNEM PRVENSTVU V ČILU ZA NAMI

Jugoslavija: Južna Koreja 5:1 (1:0)

Vzlic visoki zmagi jugoslovanska reprezentanca ni navdušila 20 tisoč gledalcev — Strelci golov so bili Šekularac (2), Z. Čebinac, Radaković in Galič, častni gol za goste pa je zabil Čang Sun Čan

BEOGRAD, 8. okt. — Na stadionu JLA je bila danes prva kvalifikacijska nogometna tekma X. kvalifikacijske skupine med reprezentancama Jugoslavije in Južne Koreje. Tekma se je končala z zmago Jugoslovanov 5 : 1 (1 : 0). Gole so dali Čebinac (42. min.), Šekularac (54., 69), Radaković (67), Galić (89), za Korejo pa Čang San Čan (81.).

Tekmo je sodil Grk Josnidis, gledalcev pa je bilo okrog 20 tisoč.

JUGOSLAVIJA: Šoškić, Djurković, Jusufi, Radaković, Nikolić, Vasović, Čebinac, Ferhatović, Šekularac, Mujić, Galić.

JUŽNA KOREJA: Hamhjung Čun, Kim Čang Suk, Kim Hong Bok, Vu Sang Kvom, Kim San Kvi, Ju Kuan Jun, Čang Sun Čan, Mun Čung Šak, So Čang Min, Šu Jung Ok, Čo Sung Tal.

Današnja igra je bila na visoki kvalitetni ravni. Prodorni žvižgi gledalcev so bile objektivne ocene tega, kar so prikazovali naši reprezentanti. Optimizem naših igralcev, s kakršnim so šli v to prestižno borbo, se je brž spremenil v podcenjevanje nasprotnika. Vsi igralci so poskušali uveljaviti se z individualnimi akcijami in preigravanjem. Toda požrtvovalni gostje so tako igro izkoristili za sistem »možа na moža« in tako povsem onemogočili jugoslovanske napadalce.

Vseh 45 minut so dogodki potekali na polovici igrišča gostov, toda strelov na njihova vrata ni bilo nobenih. In prav to je vnašalo v jugoslovanske vrste nervozo, s katero so si Korejci pomagali zelo spretno. V potrdilo te mučne situacije na igrišču je Mujić na primer nekaj minut pred koncem polčasa popolnoma sam in samo 10 m daleč od gola poslal žogo mimo praznega svetišča v out. Naposled je bilo dolgotrajno brezplodno prizadevanje Jugoslovanov kronano s prvim uspehom v 42. min. Ferhatović je podal žogo Čebinu na krilo, ki je v teku streljal in slednjič le zadel v črno — 1:0. Po tem golu so gostje preživljali tri hude minute, saj se je žoga neprestano motala v korejskem kazenskem prostoru, tako da je pravi čudež, če niti eden izmed mnogih strelov ni zadel cilja.

Po odmoru je Jugoslovanom pomagal veter, pa tudi nadaljnje naloge so se lotili z vso resnostjo, saj so bili že močno v skrbeh zaradi izida tega dovolj važnega dvoboja. Prizadevna igra je obrodila sadove. Korejci so se nagnetli v lasten kazenski prostor in se s skrajno požrtvovalnostjo borili z bolj razpoloženimi jugoslovanskimi napadalci, ki so že v 54. min. povišali rezultat. Šekularac je namreč z nenadnim strelom iz neposredne bližine ustrelil v črno in bilo je — 2:0. Najlepši gol je bil tretji, ko sta Radaković in Šekularac v odličnem sporazumevanju ugnala korejsko obrambo. Radakoviću nazadnje ni bilo težko poslati usnje v mrežo — 3:0. Samo dve minuti pozneje je Šekularac z močnim wolleyem povišal že na 4:0. Odtlej dalje so bili Jugoslovani v popolni premoči, vendar gostje še niso klonili. Borbo so nadaljevali z enako voljo kakor v začetku in to jim je konec koncev prineslo očiten uspeh, in sicer v 81. min., ko je Čang Sun Čan iz gneče zmanjšal rezultat na 4:1. Končni rezultat pa je dosegel Galić v 89. minuti.

Nogometaši z Daljnjega vzhoda so bili slabi nasprotniki za reprezentanco našega kova. Pokazali so samo izredno hitrost in požrtvovalnost, kar je značilno za vsa moštva, ki nimajo daljše tradicije v tej igri.

O naših reprezentantih ne bi mogli reči nič pohvalnega, pa čeprav so zapustili igrišče s prepričljivo zmago. Delali so pogoste napake, kakršne so za reprezentante neodpustljive. Edini, ki je morda v celoti zadovoljivo opravil posel, je bil Radaković.

Povratna tekma mora biti odigrana do konca tega leta v Seulu. Jugoslovanom je potreben zdaj še samo neodločen rezultat, ki jim bo dokončno omogočil potovanje v Čile.

Izjave

Vsi naši igralci in funkcionarji soglašajo s tem, da je jugoslovansko moštvo prikazalo dobro igro samo v 20 minutah drugega polčasa. Selektor Mihajlović je izjavil, da je zadovoljen z rezultatom, ne pa z igro. Pristavil je še: »Naši nogometaši imajo upoštevanja vredne kvalitete kot posamezniki, vendar ne igrajo dovolj homogeno. Radaković je uspešno pomagal napadu.«

Trener Cirić: »Po igri prvega polčasa lahko rečem, da moštvo še ni popolnoma zrelo.«

Kapetan reprezentance Mujić: »Zadovoljen sem z rezultatom. Nasprotnik je igral fair. Upam, da bo v Seulu bolje.«

Sodnik Josnidis: »Pred odmorom so igrali Jugoslovani učinkovito, po odmoru pa so bili na trenutke izredno dobri. Najbolje so se odrezali Šekularac, Ferhatović in Čebinac. Tekma je bila fair.«

Korejski nogometaši so skorajda neopazno zapustili slačilnico in se z avtobusom odpeljali v hotel »Palace«. Med potjo pa niso hoteli dajati nikakršnih izjav, češ da ne znajo našega jezika.

AVSTRIJA : MADŽARSKA 2:1 (1:1)

DUNAJ, 8. okt. — Za današnje mednarodno nogometno srečanje med Avstrijo in Madžarsko, ki se je končalo s tesno, toda zasluženo zmago Avstrijcev 2 : 1 (1 : 1), je bilo v mestu ob Donavi ogromno zanimanje, saj se je na velikem stadionu v Pratru zbralo kar 94 tisoč gledalcev. Kakor je izjavil napovedovalec po televiziji, so bili vsi prostori za ta stadion razprodani že teden dni poprej. Rekorden obisk gledalcev je pravzaprav razumljiv, kajti avstrijska izbrana enajstorica (v začetku prihodnjega meseca se bo Jugoslavija pomerila z njo v Zagrebu) je v letošnjem letu zabeležila nekaj zelo blestečih uspehov, med katerimi je tudi najbolj presenetljiva zmaga nad Sovjetsko zvezo v Moskvi.

Gole so dali Tichy v 10. min. za Madžarsko, Hoff v 13. in Oszlansky v 81. min. za Avstrijo.

Začetek tekme ni obetal malone nič posebnega, saj sta se precej ležerno igro, vendar so nasprotnika zadovoljevala s tem, da so bili Madžari v prodorih nevarnejši. V 9. min. je stari, prekaljeni reprezentant Bozsik lepo popeljal svoje napadalce proti avstrijskemu kazenskemu prostoru; prav tedaj, ko je hotel žogo oddati prostemu Tichyju, je bil storjen nad njim prekršek. Tichy je v avstrijskem obrambnem zidu našel luknjo in poslal žogo v mrežo — 1 : 0. Samo tri minute pozneje so podoben prodor izvedli Avstrijci po desnem krilu, zdaj pa je madžarski branilec Sipos zrušil Avstrijca Nemetza in sodnik je pokazal na belo točko. Hoff je usnje zanesljivo plasiral v črno — 1 : 1. Do odmora je bilo na obeh straneh še nekaj gole obetajočih prodorov.

Začetek drugega polčasa je bil zelo podoben uvodnim potezam pred odmorom, saj se ni, razen borbenih dvobojev po sredini igrišča, primerilo nič posebnega. Dvajset minut so gledalci zaman čakali, da bi lahko poslali svojim varovancem kakšen zaslužen aplavz na igrišče. Nenadoma pa se je Avstrijcem »odprlo«.

Usodni trenutki za Grosicsovo četo so se začeli ozirorna ponovili v 77. minuti, ko so se Avstrijci zagrizeno borili za vsako žogo in jo spretno odvzemali nasprotnikom, pri čemer so izsilili dva kota z leve strani. Prvi strel je ostal neizkoriščen, toda žoga je bila še zmeraj pri domačinih, ki so si kmalu zatem priborili še en kot. Žoga je v visokem loku priletela do Siposa, ki jo je z glavo poslal v polje, prestregel pa jo je Oszlansky (le-ta je zamenjal starega reprezentanta Stotza) in jo z neubranljivim strelom od daleč nepričakovano poslal v mrežo. Ves stadion se je tresel od burnega navdušenja, saj je ta zadetek pomenil dragoceno zmago nad slovitim nasprotnikom.

V tekmi B reprezentanc v Debreczinu je Madžarska B premagala ustrezno avstrijsko moštvo 2:1 (1:1), mladinska reprezentanca Madžarske pa je bila prav tako uspešna — 4:2 (2:0). Tekma mladih ekip je prinesla Madžarski še tretjo zmago — 4:1 (1:0).

II. ZVEZNA ROKOMETNA LIGA (ZAHOD)

ŠTIRI TOČKE POD STREHO

Peti zavrtljaj v II. zvezni rokometni ligi je v zahodni skupini prinesel nekaj presenečenj in precejšnje premike na lestvici. Oba slovenska zastopnika, ki sta igrala doma, sta po pričakovanju zmagala, čeprav Slovan presenetljivo visoko. Zato pa je moral v Petrinju nepričakovano položiti orožje Odred, kar ga je »odneslo« na nižje mesto. Vodeča Sloboda iz Varaždina je v derbyju nedelje na Reki pustila obe točki in jim omogočila vzpon na vrh lestvice. Najslabše so se tokrat odrezali igralci iz Tuzle, ki jih je poraz v Mostah spravil kar za štiri mesta navzdol in bodo do prihodnje nedelje »počivali« na repu tabele.

Slovan : Svoboda (T) 24:9 (13:4)

Ljubljana, 8. okt. — Kljub temu, da je večina dajala pred današnjim srečanjem prednost domačim, je le malokdo pričakoval tak izid. Na Kodeljevem je danes približno 400 gledalcev videlo sicer ne preveč kvalitetno igro, a zato točo golov v korist domačih. Ves čas igre je sicer deževalo (pokalna ženska predtekma med Svobodo in Slovanom je bila zato preložena na četrtek), toda pred začetkom je dež prenehal, da so organizatorji vsaj za silo usposobili igrišče.

Slovan: Pirc 2, Djuraki, Zevnik 1, Virk 8, Kunej 2, Šturm 3, Žmuc 2, Bogataj 3, Golja 2, Orehek 1, Soklič.

Sloboda: Ričko, Vučkovič 2, Mokrašek, Merankič, Arnautovič 1, Djuranovič 4, Trifkovič 2, Oroš, Markovič, Lambert.

Srečanje je s precejšnjimi napakami vodil Oto Markser iz Zagreba.

Že takoj ob začetku so se na spolzkem terenu bolje znašli domačini. Njihove akcije so bile dobro premišljene in podoba je bila, da so tudi žogo bolje obvladali kakor gostje.

V nadaljevanju se slika na igrišču ni dosti spremenila. Moščani so še naprej prevladovali in nekajkrat povsem razbili nasprotnika, čeprav te prednosti niso znali docela izrabiti.

Slovanovim igralcem lahko zamerimo, da so proti koncu igrali preveč ležerno in premalo požrtvovalno ter celo neresno. V ostalem je bila zmaga Ljubljančanov zaslužena. — r

Rudar (T) : Partizan (Č) 12:9 (7:4)

Trbovlje, 8. okt. — V prvenstveni tekmi II. zvezne rokometne lige je domači Rudar v deževnem vremenu slavil pomembno zmago. Premagal je Partizana iz Čakovca 12 : 9 (7 : 4). Pred 400 gledalci so dosegli zadetke: Ačkun 5, Skrinjar 4, First 2 in Klančišar 1 za domačine ter Valkaj 3, Francki in Lesjak po 2 ter Borušić in Marčius po 1 za goste. Sodil je odlično Zagrebčan Martinić.

V prvem polčasu je bila igra ležerna, v začetku drugega dela pa je Rudar prevzel vso pobudo in povedel 9 : 4. Gostje so nato znižali rezultat na 9 : 8, nakar pa so si domačini s silovitim finišem vendar zagotovili obe točki. inž. V.

Slavija — Odred 19:13 (10:6)

Odred: Albert, Šetinc 2, Marguč, Šparemblek 3, Ovsenek 2, Juvan, Papež, Globokar, Sever 6.

Slavija: Bostić, Milković 2, Stajcer 1, Mifek 1, Remer 4, Gorup 3, Kocić, S. Orlić 4, Z. Orlić, Hafac 4, Kunjevac.

Sodil je Čauš iz Banjaluke.

Zenica — Izvidjač 16:13 (9:8)

Eksportdrvo — Sloboda (V) 14:9 (8:7)

Eksportdrvo	5	4	0	1	86 : 69	8
Sloboda (V)	5	4	0	1	89 : 76	8
Odred	5	4	0	1	96 : 84	8
Partizan	5	3	0	2	85 : 79	6
Slovan	5	2	0	3	95 : 94	4
Zenica	5	2	0	3	94 : 96	4
Slavija	5	2	0	3	87 : 96	4
Izvidjač	5	1	1	3	89 : 98	3
Rudar	5	1	1	3	71 : 81	3
Sloboda (T)	5	1	0	4	82 : 91	2

I. ZVEZNA LIGA

MOŠKI

Bosna — Mlada Bosna — odloženo

Prvomajska — Partizan (Bgd) 6:8 (2:3)

Borac — Zagreb 16:11 (11:8)

Rabotnički — Crvena zvezda 13:19 (9:8)

Partizan (Bgd) — Dubočica 26:16 (14:8)

Mladost : Dinamo 12:11 (6:7)

REPUBLIŠKA KOŠARKA

Ilirija — Škofja Loka 56:44 (35:20)

Proletarec — Moste — odloženo

Svoboda : Šoštanj 59:30 (35:8)

Branik — Ilirska Bistrica 41:24 (23:9)

Jesenice — Tivoli 23:55 (6:37)

NOGOMETNO SREČANJE V VARŠAVI

Zahodna Nemčija : Poljska 2:0 (1:0)

KVALIFIKACIJSKA TEKMA

Irska : ČSSR 1:3 (1:1)

PONOVLJENA TEKMA II. ZVEZNE LIGE

Karlovac : Šibenik 2:0 (0:0)

Luksemburg — V kvalifikacijski nogometni tekmi za svetovno prvenstvo je reprezentanca Luksemburga presenetljivo premagala Portugalsko 4:2 (1:0)

Bukarešta — Nogometna reprezentanca Romunije je v prijateljski tekmi premagala Turčijo 4 : 0 (1 : 0).

Dvanajst pravilnih

1. Palermo — Juventus		0
2. Udinese — Inter		2
3. Atalanta — Sampdoria		1
4. Bologna — Lanerossi		1
5. Fiorentina — Spal		1
6. Milan — Lecco		1
8. Roma — Venezia		1
9. Torino — Mantova		1
10. Verona — Simenthal		0
11. Napoli — Lazio		2
12. Genoa — Como		1
13. Pro Patria — Brescia		1

EKIPNI FINALE ZA REPUBLIŠKO PRVENSTVO

Med člani še ni prvaka

Novo mesto, 8. okt. Kljub deževnemu vremenu so danes priredili okrnjeni ekipni finale (B prostora) v atletiki za prvenstvo Slovenije. Po odpovedi Kladivarja B Jesenic in Litije so se v finalu srečale moške ekipe Triglava, Partizana iz Črnomlja in domačega Partizana, v ženski konkurenci pa Triglav in Partizan (Novo mesto). Zaradi razmočenega tekališča rezultati niso bili najboljši, vseeno pa je vredno omeniti domačega Špilarja, ki je zalučal kopje 68,52 m in tako dosegel nov rekord Dolenjske.

V moški konkurenci novi moštveni prvak Slovenije še ni znan. Brez spornega teka na 400 m, kjer so Novomeščani dosegli dvojno zmago in nadomestili razliko v točkah (Partizan NM 1272, Triglav 1114), je vrstni red tale:

Triglav 10.194, Partizan (NM) 10.082, Partizan (Črn) 7096 točk.

V ženski konkurenci je bila vrsta domačega Partizana kot favorit zelo oslabljena, tako da je prvenstvo odšlo h Kranjčankam, ki so zbrale 7399 točk, domačinke pa samo 6057.

BOLJŠI REZULTATI: moški — 100 m: Gaijot (Tr) 11,3; **400 m:** Istenič (NM) 54,5; **1500 m:** Hafner (Tr) 4:14,0; **3000 m:** Florjančič 9:30,1, Kordeš (oba Tr) 9:33,8; **4x100 m:** Partizan (NM) 47,6, Triglav 48,1; **višina:** Potrč (NM) 180, Bavdek (NM) 175; **daljina:** Špilar (NM) 6.19; **krogla:** Penko (NM) 14.74, Blenkuž (Tr) 13,91; **kopje:** Špilar 68,52, Blenkuž 51,04;

ženske — 100 m: Mlakar (Kladivar — edina Celjanka ki je po pomoti dospela v Novo mesto) 13,6, Tolar (Tr) 13,8; **800 m:** Udovč (Tr) 2:29,0; **4x100 m:** Triglav 56.2, Partizan (NM) 56.5; **višina:** Salmič (Tr) 135; **daljina:** Hude 438; **krogla:** Vidmar 9,54; **kopje:** Vidmar (obe NM) 30,75.

F. M.

Abebe prvi, Stojanović četrti

Košice, 8. okt. Danes je bilo v Košicah (ČSSR) mednarodno tekmovanje v maratonu, na katerem sta dosegla jugoslovanska zastopnika zelo lep uspeh. Stojanovič je bil četrti, Škrinjar pa sedmi. Zmagal je Bikila Abebe (Etiopija), zlata olimpijska medalja iz Rima. Konkurenca je bila izredna,

Rezultati: Abebe (Etiop) 2 uri 20:12,0 min, Kantorek (ČSSR) 2:23:50,4 Takajaki Nakao (Jap) 2:23:53,6, Dobrivoje Stojanović (J) 2:27:01.6, Salei (Mad) 2:27,43,8, Wilkinson (V. B.) 2:28:20,8, Franjo Škrinjar (J) 2:28:29,4. Slede Holmros (Fin), Hudomel (ČSSR), Franklin (V. B.) itd.

DVA REPUBLIŠKA POLFINALA ZA NOGOMETNI POKAL FLRJ

Maribor in Slovan - zadnja dva

Edina pomembna nogometna dogodka včerajšnje nedelje v Sloveniji sta bila v Mariboru in Ljubljani, kjer so se štiri najboljša moštva spopadla v predzadnjih dveh tekmah za vstop v finale pokalnega tekmovanja FLRJ. Po medsebojnih obračunih je ta čast pripadla Slovanu in zveznemu ligašu Mariboru, ki bosta šla v odločilno bitko dne 29. novembra, vendar še ni znano, kje jo bodo odigrali.

MARIBOR : LJUBLJANA 4:1 (0:1)

MARIBOR, 8. okt. — Polfinalno pokalno srečanje nogometašev Maribora in Ljubljane je zaradi dežja privabilo v Ljudski vrt le maloštevilne gledalce. Ti pa so navzlic spolzkemu terenu videli dinamično igro, v kateri je Maribor zmagal 4:1 (0:1). Pri tem je treba poudariti, da je Ljubljana v zadnjih dneh odigrala kar štiri državne tekme in je seveda normalno, da je v drugem polčasu precej popustila. Rezultat pa je realen in zmaga Maribora zaslužena.

MARIBOR: Vabič (Eferl), Donko, Tolič, Canjek, Kreač, Kek, Šober, Arnejčič, Dolenc, Markovič (Pirc), Jovančič.

LJUBLJANA: Frič, Belantič, Šoštar, Konič, Skušek, Uršič, Jež, Majcen, Džeferović, Corn, Valjavec.

V prvem polčasu se je Ljubljana žilavo upirala Mriboru, ki je nevarno napadal. Gostje so po Džeferoviču, ki je izkoristil odbit prosti strel, v 22. min. celo povedli ter vodstvo obdržali do konca prvega dela tekme. V drugi polovici pa je Maribor povsem prevzel pobudo in s štirimi zadetki zapečatil usodo Ljubljane. Zanimivo je, da sta vse štiri gole dosegla bivša igralca Ljubljane Pirc (tokrat v izredni formi) in Dolenc. Zadetki pa so se vrstili takole: v 48. min. se je Pirc znašel nepokrit in je s 6 m neobranljivo streljal — 1:1. V 60 min. je bil znova uspešen Pirc po lepi kombinaciji z leve strani — 2:1. Tretji gol je dosegel Dolenc v 73. min., ko je njegova žoga švignila pod vratarjem v mrežo — 3:1.87. min. je prinesla še zadnji gol, ki ga je spet naložil Pirc po Dolenčevem predložku. V drugem polčasu se je Ljubljana v glavnem branila, redke napade pa je uprizarjala predvsem prek Corna.

Srečanje je bilo fair in sodnik Janžekovič iz Maribora ni imel težavnega dela. E. B.

SLOVAN : KLADIVAR 3:1 (0:1)

Ljubljana, 8. okt. V polfinalni tekmi za jugoslovanski nogometni pokal v Sloveniji sta se danes na Kodeljevem pomerili enajstorici Slovana in Kladivarja iz Celja. Zmagali so Ljubljančani 3 : 1 (0 : 1). Gole so dosegli za Slovan Alibegović v 77. in 79. min. ter Januz (avtogol) v 90. min., za Celjane pa je bil uspešen Perc v 6. min. Sodil je Kičan iz Ljubljane. Gledalcev okoli 500.

Slovan: Mozetič (Žabjek), Žižek, Udovč, Gruden, Becić, Alibegović, Kozinc, Virant, More, Rašković, Zdravković (Potočnik).

Kladivar: Bauman, Coklič, Šantel, Kokotić, Vesič, Januz, Perc, Lukač, Hribernik (Prodanović), Vodeb, Sega.

V prvem polčasu so Celjani ves čas napadali pa tudi v obrambi so startali na vsako žogo in tako preprečevali še tako dobro pripravljene napade domačinov. V 6. minuti je Perc dobil pred vrati Slovana lepo podano žogo, ki jo je brez oklevanja poslal v mrežo. V tem slogu je potekala igra do konca polčasa. V 30. min. je Kladivar dosegel še drugi gol, ki pa ga sodnik ni priznal, ker je bil eden izmed celjskih napadalcev v offsidu.

V drugem polčasu so Slovanovi nogometaši zaigrali mnogo bolje in smotrneje, kar jim je naposled tudi navrglo lepo zmago. V 74. min. je Žižek s srede igrišča poslal žogo pred vrata Kladivarja, kjer jo je Alibegović z glavo usmeril v vrata. Isti igralec je bil tudi strelec naslednjega gola. Zadnji zadetek na tej tekmi je dosegel Kladivarjev krilec Januz, ki je hotel v zadnji minuti vrniti žogo lastnemu vratarju, tega pa tedaj ni bilo med vrati.

S to zmago se je Slovan uvrstil v slovenski finale za jugoslovanski pokal.

M. T.

PO DOMAČIH KRAJIH

Pirčeva pred Petračevo in Plutovo

Ravne na Koroškem, 8. okt. Danes je bil končan pozivni namiznoteniški turnir za ženske. Od štirinajstih najboljših slovenskih igralk se je tega turnirja udeležilo dvanajst tekmovalk. Zmagala je Pirčeva pred Petračevo in Plutovo. Na četrto mesto se je uvrstila mlada Cadeževa.

W.

Dež moti teniške igralce

LJUBLJANA, 8. okt. Zaradi deževnega vremena teniškega turnirja najboljših slovenskih igralcev za Tedyjev memorial danes ni bilo mogoče nadaljevati. Tekmovalno vodstvo je četrtfinalne igre moških in žensk zato preložilo na ponedeljek (z začetkom ob 8. uri).

O včerajšnjih dogodkih pa je poročilo tako (zaradi pomanjkanja prostora ga objavljamo šele danes):

Rezultati: Doleček : Bošković 6:1, 6:0, Skulj : Grmovšek II 6:0, 6:0, Ferenčak : Ogrin 6:0, 7:5, Čebular : Mulej 6:2, 6:2, Grmovšek I : Razboršek 6:2, 6:0, Veselko : Breznik 6:2, 6:1, nato pa je zaradi pomanjkanja časa predal srečanje Lovrecu brez igre; **članice:** Mihelič : Unterlechner 6:2, 6:3, Skulj : Kranjčič 6:4, 6:3. Dober odpor Mariborčanke slovenski mladinski prvakinji.

Ostra je bila borba v veteranski konkurenci, v kateri je jubilant Zajc (Olympia) podlegel Bergantu (Branik) s 6:1, 6:4.

JUDO ZA PRVENSTVO LRS

Ljubljana : Kovinar 19:5 ali 0:24

Maribor, 8. okt. — Ker je ekipa judoistov Ljubljane z zamudo prispela na prvenstveno srečanje republiške lige s Kovinarjem, so sodniki srečanje že razglasili za dobljeno za Kovinarja. Pozneje pa sta se ekipi vendar pomerili, pri čemer so Ljubljančani (najboljša Maček in Macarol) premagali domačine (najuspešnejši Hauptman) 19:5.

O zamudi bo razpravljala zveza, ki bo Ljubljani priznala zmago, če so bili vzroki za zamudo dovolj tehtni.

Speedway po lužah in blatu

Maribor, 8. oktobra. Danes je bil v Mariboru na stadionu na Poljanah medmestni dvoboj v speedwayu med izbrano domačo ekipo in Varaždinom. Zmagali so gostje z 41:30. Dirkali so navzlic slabemu vremenu in skoraj povsem zalíti in blatni stezi.

Ravne — V prvenstveni nogometni tekmi mariborske podzveze je Fužinar premagal enajstorico Severa s Sladkega vrha 3 : 1 (2 : 0), v predtekmi pa sta se za prvenstvo mladincev pomerili ekipi istih klubov. Zmagali so nogometaši Fužinarja 12 : 0. V odločilni tekmi za rokometno prvenstvo Koroške so igralci iz Slovenjgradca premagali Fužinarja 13 : 11 (6 : 8).

Jesenice — V prvenstveni tekmi I. republiške moške odbojkarske lige so Jesenice premagale Hoče 3 : 2 (15 : 12, 14 : 16, 9 : 15, 15 : 2, 15 : 13).

IZ MEDNARODNIH AREN

Palermo, 8. okt. Danes se je tu končal dvodnevni dvoboj med atletskima reprezentancama Poljske in Italije. Zmagali so poljski atleti z rezultatom 127:80. Boljši rezultati drugega dne: 400 ovire Morala (I) 52,0, krogla Sosgornik (P) 18:58, troskok Malherezik (P) (P) 16,71 itd.

Po prvem dnevu je bila poljska reprezentanca v vodstvu 65:38, najboljši rezultat pa je zabeležil sprinter Foik (Poljska), ki je pretekel 100 m v sijajnem času 10.1. Drugi je bil Ottolino (I) 10,3, na naslednjih mestih pa sta bila Figurski (P) in Bertoli (I) z 10,5.

Rim — Na včerajšnjih tekmah I. italijanske nogometne lige so bili doseženi naslednji rezultati: Atalanta—Sampdoria 2 : 0, Bologna—Lanerossi 2 : 0, Fiorentina—Spal 5 : 1, Milan—Lecco 3 : 0, Padova—Catania 3 : 1, Palermo—Juventus 0 : 0, Roma—Venezia 1 : 0, Torino—Mantova 2 : 1, Udinese—Inter 0 : 1.

Augsburg — Atletska reprezentanca Zahodne Nemčije je v dvodnevnem srečanju premagala ekipo Madžarske s 119,5 : 92,5.

Zahodna Nemčija je vodila že po prvem dnevu 62:44.

Ena izmed situacij pred vrati ljubljanskega Slovana, ki je v polfinalni nogometni tekmi za pokal v LRS porazil celjskega Kladivarja

KOLESARSKA DIRKA BEOGRAD-SKOPJE

PRVA ETAPA ZA ŽIROVNIKA

Kragujevac, 8. okt. — Danes se je z etapo Beograd-Kragujevac (123 km) začela tradicionalna kolesarska dirka ilustrirane revije »Šport in svet« od Beograda do Skopja. Startalo je 70 najboljših jugoslovanskih kolesarjev.

Prvo etapo je v sprintu dobil Žirovnik (Rog) pred Živkovićem (Beograd), Šebenikom (Rog), Levačićem (Karlovac), Valčićem (Pula), Bajlom (Partizan), Valenčičem (Rog), Čubrićem (Kraljevo), Škerlom (Rog) in Vukojevićem (Partizan).

Vodilna skupina je etapo prekolesarila v času 4:02:08. Dirkače je motil hud veter. Prvotna vodilna skupina 16 kolesarjev se je nazadnje skrčila na desetorico, ki je prispela na cilj s tremi minutami in pol prednosti pred glavnino.

V drugi etapi Kragujevac-Niš bo tako startal v rumeni majici »Jugoslovanske loterije« Janez Žirovnik.

Atletski miting v Mariboru

Maribor, 8. okt. — Na medklubskem mitingu Maribora so v dežju zabeležili naslednje pomembnejše izide: ženske — 80 m ovire: Pajnik (M) 13.6, 60 m: Šme (Br) 8.1, Havlak (M) 8.1, daljina: Kreže (M) 482, krogla: Kačič (Br) 11.20, disk: Jenuš (M) 35,43, Kačič (Br) 32,21. **Moški:** — 400 m: Golner (M) 54.4, 1000 m: Červan (M) 2:38,4, krogla: Krunič Iz. (M) 13.73, — disk: Krunič Il. (M) 38.55, kopje: Selmanović (M) 53.39, mladinci — 400 m: Fošnarič (Br) 52.4, začetniki — 1000 m: Sprah (M) 2:43,9.

—sid

DOM ŠPORTNIKOV VIŠKE SVOBODE ODPRT: športnikiviške Svobode so v proslavo 20. obletnice ljudske vstaje odprli ličen športni dom, ki bo nedvomno prispeval knadaljnjemu razmahu telesne kulture v tej ljubljanski občini.

DRŽAVNO PRVENSTVO KOŠARKARIC KONČANO

Radnički - novi prvak

NAVZLIC ZMAGI NAD JUGOMONTAŽO OLYMPIA — ČETRTA

Po večletnih naporih so košarkarice beograjskega Radničkega letos dokončno osvojile naslov državnega prvaka. Na obeh finalnih turnirjih — v Zagrebu in v Beogradu — niso izgubile nobene tekme, kar pomeni, da je njihov uspeh povsem zasluženi. Druga je bila vrsta šestnajstkratnega državnega prvaka Crvene zvezde, ekipa Olympie pa je zasedla zadnje in četrto mesto za zagrebško Jugomontažo.

V soboto sta bili na prvenstvu košarkaric odigrani dve tekmi. Radnički je brez prigovorov premagal Jugomontažo 56:48 (25:23), vrsta Crvene zvezde pa šele po ogorčeni borbi mlade igralke Olympie 46:36 (27:18). Za Olympio so bile na tej tekmi uspešne: Mrak 6, Hace 4, Garzarolli 4, Dermastia 14, Perovšek 4, Nastran 2 in Mihelič 2.

V borbi za drugo mesto so v nedeljo košarkarice Crvene zvezde šele v podaljšku odpravile Jugomontažo 49:46 (40:40, 12:27).

RADNIČKI : OLYMPIA 57:37 (22:13)

V zadnji tekmi turnirja sta se pomerili ekipi Radničkega in Olympie. Zmagale so državne prvakinje prepričljivo 57:37 (22:13). Ljubljančanke niso bile enakovreden nasprotnik za razigrane tekmice iz Radničkega. V zmagovalni ekipi so se najbolj izkazale B. Pešičeva, Radovanovićeva in Kalinićeva, pri Olympiji pa Dermastijeva, Mrakova in Hacetova.

Radnički: Radovanović 13, B. Pešić 18, Jovičić 6, Radulović, Kalenić 14, Djurić 6, Matić, Miloradović.

Olympia: Mrak 17, Perovšek 1, Hace 6, Dermastia 8, Garzarolli 2, Nastran 3, Mihelič, Pucelj.

Radnički	6	6	0	373 : 288	12
Crv. zvezda	6	3	3	326 : 300	6
Jugomontaža	6	2	4	314 : 345	4
Olympia	6	1	5	283 : 363	2

BADMINTON SPET AKTUALEN

TURNIR PRESENEČENJ

Zadnjo nedeljo je priredil ABK »Olympia« velik turnir v počastitev 20. obletnice vstaje. Udeležili so se ga skoraj vsi najboljši igralci Olympije in člani BK Papirničarja iz Vevč. Turnir je minil v znamenju presenečenj, saj so tokrat favoriti, lanski republiški prvaki, ostali skoraj praznih rok. Zlasti sta presenetila mlada igralca Olympije Danče Pohar in Jani Drinovec, ki sta tako v singlu kakor v doublu osvojila najvišja mesta.

Turnirja se je udeležilo zaradi omejenih prijav (telovadnica je namreč premajhna) samo 16 članov in 8 članic. V finale moških posamezno sta se po hudih borbah uvrstila lanski republiški prvak Oki Drinovec in Danče Pohar. Slednjemu je po zagrizeni borbi uspelo premagati dolgoletnega prvaka. V finalu moških parov sta D. Pohar in J. Drinovec odpravila doslej najmočnejši par v Sloveniji Pavčiča in O. Drinovca. Izredno lepa in dinamična je bila finalna borba med dosedanjo prvakinjo Amfovo in njeno »večno« tekmico Bögelovo, v kateri prvi kljub požrtvovalnosti ni uspelo obraniti naslova. Tudi v ženskih parih je bilo finalno srečanje izredno zagrizeno vse do zadnjega udarca, ki je prinesel prvo mesto dvojici Leskovar — Bögel. V mešanih parih sta Amfova in O. Drinovec prepričljivo porazila Leskovarjevo in J. Poharja.

IZIDI: moški posamezno: D. Pohar, O. Drinovec, J. Drinovec — ženske posamezno: Bögel, Amf, Leskovar — moški pari: D. Pohar — J. Drinovec, Pavčič — O. Drinovec, J. Pohar — Butina (vsi O.) — ženski pari: Leskovar — Bögel, Amf — Nose, Pavčič — Caleta — mešani pari: Drinovec — Amf, J. Pohar — Leskovar, D. Pohar — Caleta.

D. P.

Botvinikova čestitka

Moskva. — Svetovni šahovski prvak Mihail Botvinik je bivšemu šampionu Talju brzojavno čestital k zmagi na Bledu.

Fischer v bolnišnici

Banja Luka. — Ameriškega šahovskega velemojstra Bobbyja Fischerja so pridržali na zdravljenju v banjaluški bolnišnici. Na poti v Ljubljo, kjer bi moral odigrati simultanko in potem odpotovati v Sarajevo, je Američan resneje obolel za slepim črevesom. Po izjavi zdravnikov še ni odločeno, ali bodo Fischerja operirali.

TEČAJ ZA OLYMPIJE

Akademski judo klub Olympije ponovno pričeja tečaj iz juda in samoobrambe — z začetkom 11. t. m. Vpisovanje je vsak dan od 21. do 22. ure na osnovni šoli »Ledina« v Komenskega ulici.

ZAČETNIŠKI SABLJAŠKI TEČAJ

Sabljaški klub Odred obvešča, da bo začetniški tečaj vsak torek in petek ob 19. uri v klubskih prostorih, Kidričeva 11. Začetek bo v torek 10. t. m.

DVE KOLI PRED KONCEM TEKMOVANJA POD ZVEZNIMI KOŠI

Vse že dognano

Olympia je praktično že prvak, Sloboda in Dinamo pa obsojena na slovo iz elitne družbe

V XVI. kolu zvezne košarkarske lige — tekma med Zadrom in Radničkim je bila šele pozno sinoči — ni bilo nobenih pretresljajev, tako da je ostal vrstni red nespremenjen v XV. kolu. Edina zanimiva tekma je bila v Beogradu med Partizanom in Lokomotivo, ki so jo Zagrebčani odločili v svojo korist in tako obdržali prednost dveh točk pred najresnejšimi tekmeci za drugo mesto — igralci Beograda. Olympia si je z zmago v Pančevu popravila razliko v koših in si tako slej ko prej že zagotovila najvišji naslov.

OLYMPIA : DINAMO 73:55 (33:32)

Pančevo, 8. okt. V prvenstveni tekmi XVI. kola zvezne košarkarske lige sta včeraj igrali obe moštvi z obeh skrajnih koncev prvenstvene lestvice — Olympia in Dinamo. Zmagali so Ljubljančani 73:55 (33:32). Sodila sta Minić in Petrović iz Beograda.

Ves dan je pihal močan vzhodnik, ki je proti večeru zavel še ostreje, tako da so bili igralci obeh moštev dovolj prezebli, še preden se je začela tekma. Že prve minute so pokazale, da »prave« košarke v tej igri ne bo mnogo, saj so žoge, ki so jih košarkarji v najboljši veri pošiljali proti košema, zaradi vetra odhajale čisto drugam. Šele pozneje so se igralci vsaj za silo znašli tudi v takih pogojih in predvsem ubrali drugačno taktiko. S hitrimi nasprotnimi napadi so si poskušali ustvarjati kar moči idealne položaje za strel neposredno izpod košev.

Domačini so se do odmora z izredno borbenostjo učinkovito upirali gostom. Ker Ljubljančani niso mogli kdo ve kako merjeno in zanesljivo streljati od daleč, so se Dinamovci odločili za stisnjeno consko obrambo, kar se je izkazalo za pravilno. Tako so iztržili v tem delu igre zelo laskav rezultat 33:32.

Šele v drugem polčasu so gostje zaigrali hitreje, tako da so domačinom hitro pošle moči. Ljubljančanom se je posrečilo nekaj bliskovitih zaporednih nasprotnih napadov in kmalu so si nabrali izdatno razliko, ki so jo do konca tekme povečali na 18 točk. Čeprav to ni realen odnos moči in znanja obeh tekmecev je za izredne vremenske pogoje tega večera prav dober.

Olympia: Kandus, Daneu 12, Bajec, Lokar 18, Logar 11, Jelnikar 15, Dermastia 6, Vrhovc 9, Povž, Brišnik 1, Kapelj 1.

Dinamo: Drakulić 9, Živkov 4, Pavlov 9, Radaković 4, Sajkov 25 in Jovanović 4.

CRVENA ZVEZDA : ŽELJEZNIČAR 77:65 (36:34)

BEOGRAD, 8. okt. — V prvenstveni tekmi zvezne košarkarske lige je domača Crvena Zvezda premagala karlovškega Železničarja 77 : 65 (36 : 34). Pred nekaj sto gledalci sta dobro sodila P. Kavčič in Stajić. Košarkarji Zvezde se na tej tekmi niso mnogo trudili, saj so jim bili gostje enakovreden nasprotnik samo v prvem delu igre.

BEOGRAD : SLOBODA 76:50 (40:21)

TUZLA, 8. okt. Košarkarji Beograda so brez posebnih naporov premagali moštvo domače Slobode 76 : 50 (40 : 21).

LOKOMOTIVA : PARTIZAN 94:92 (47:43)

BEOGRAD, 8. okt. V prvenstveni tekmi med Partizanom in zagrebško Lokomotivo so zmagali gostje 94 : 92 (47 : 43). Igro je hudo ovirala košava, vendar je bila tudi tako izredno razburljiva in napeta. Zagrebčani so ves čas tekme vodili, toda košarkarji Partizana so imeli tik pred zaključkom srečanja izredno priložnost, da bi zmagali. Bojović je namreč v odločilnih trenutkih — osem sekund pred koncem — zgrešil dva kazenska strela. Odlično sta sodila Kavčič in Pastor.

ZASLUŽENO PRIZNANJE MIRU CERARJU: Matično društvo evropskega telovadnega prvaka Partizan Narodni dom je v soboto njemu na čast priredilo sprejem, ki so se ga udeležili tudi zastopniki Mednarodne telovadne federacije, zbrani na posvetu v Ljubljani. Na skrajni desni — Cerarjev trener Boris Gregorka.

NOVO NA TUJEM

London — V sobotnem kolu angleške nogometne lige so bili izidi taki: Arsenal : Blackpool 3:0, Birmingham : Wolverhampton 3:6, Everton : Nottingham 6:0, Fulham : Aston Villa 3:1, Ipswich : West Ham 4:2, Leicester : Sheffield United 4:1, Manchester City : Cardiff 1:2, Sheffield Wednesday : Chelsea 5:3, West Bromwich Albion : Manchester United 1:1.

Belfast — Nogometna reprezentanca Škotske je zmagala proti Severni Irski 6:1.

Moskva — Moška sovjetska namiznoteniška reprezentanca je premagala angleško 5:0.

Trevez — Izbrana zahodnonemška nogometna enajstorica je dobila prijateljsko tekmo z Marokom 7:1 (2:0).

Rim — Po izjavi kapetana ameriške teniške ekipe za Davisov pokal Freeda bosta ZDA na medconskem finalu za Davisov pokal proti Italiji zastopala mlada igralca Reed in Dell.

Tbilisi. — Na atletskem prvenstvu SZ je v metu kladiva zmagal Rudenkov z odličnim rezultatom 68,95 m, kar je nov rekord SZ.

Budimpešta. — Madžarski reprezentančni nogometni vratar Grosics, ki bo proti Avstriji šestinsedemdesetič oblekel državni dres, je izjavil, da sta bila doslej Jašin (SZ) in Beara (Jugoslavija) najboljša vratarja na svetu.

Porto. — Z zmago 5:0 nad Chaux de Fondom (Švica) (prva tekma 2:6) se je portugalsko nogometno moštvo Leixas plasiralo v drugo kolo tekmovanja evropskih pokalnih prvakov.

Pariz. — Jugoslovanska teniška reprezentanca se bo letos prvič pomerila v tekmah za pokal švedskega kralja (zimski Davisov pokal). V prvem kolu ji je žreb namenil Italijo, ostali pari pa so: Norveška : Švedska, Avstrija : Francija, Finska : Belgija, ekipe Danske, Zah. Nemčije, Nizozemske in Poljske pa so brez boja prišle v drugo kolo.

Ploesti. — V prvi tekmi na gostovanju po Romuniji so nogometaši Novega Sada izgubili z domačim Petrolulom 3:4 (0:3).

Montevideo. — V prijateljski meddržavni košarkarski tekmi je Urugvaj presenetljivo premagal olimpijskega šampiona ZDA 96:81.

Santiago de Chile. — Brazilska nogometna ekipa Santos je zmagala proti čilenskemu prvaku Colo-Colu 3:2 (2:1).

Berlin. — Vzhodnonemški atlet Valentin je pretekel 1500 m v času 3:39,8, kar je letošnji najboljši rezultat na svetu.

Nedeljski mozaik

MARIBOR — V prijateljski rokometni tekmi sta se Celje in Branik razšla neodločeno 15:15 (5:8). Branik je vodil že 8:3, nato pa so se Celjani znašli, vodili že 16:12, nakar je vendar ostalo pri »remiju«. Najuspešnejša strelca — Skedić (5) pri gostih in Purkelj (6) pri domačinih. Sodnik Brumen. —sid

SREMSKA MITROVICA — V prijateljski nogometni tekmi sta Srem in Sloboda (Tuzla) igrala neodločeno 2:2 (0:1).

SUBOTICA — Rukoborci subotiškega Spartaka bodo v naslednjih dneh gostovali na Poljskem, in sicer v Gdinji na proslavi 30-letnice obstoja domačega rokoborskega kluba.

NOVI SAD — Na čelu častnega odbora za letošnje mednarodno namiznoteniško prvenstvo Jugoslavije, ki bo v Novem Sadu, bo predsednik Jugoslovanske zveze organizacij za telesno kulturo Mika Tripalo.

KRANJ. — Peto kolo gorenjske okrajne rokometne lige se je končalo z naslednjimi izidi: Radovljica : Borac (Kranj) 10:10, Duplje : Mladost II 12:12, Sava : Križe 8:21, Stopžič : Iskra 8:13, Tržič B : Triglav 12:20. Vodi Iskra z 10 pred Triglavom 9 in Križami 6 točkami.

KRANJ — V srečanju slovenske judo lige je Triglav s težavo premagal Alpino iz Žirov 14:10.

Kanal — V prvenstveni odbojkarski tekmi sta se pomerili moštvi Kanala in Hoč. Tekma je bila prekinjena zaradi mraka v petem nizu.

Tretja zmaga Jugoslovanov

TURIN, 8. okt. — Kakor je bilo pričakovati, je jugoslovanska odbojkarska reprezentanca na mednarodnem turnirju zabeležila še tretjo zmago. V IV. kolu turnirja je namreč premagala izbrano vrsto Italije 3 : 0 (7, 7, 5) in si tako že zagotovila prvo mesto. Jugoslovani so tudi tokrat zaigrali duhovito in udarno, za kar jim je večkrat zaploskalo celo tuje občinstvo.

LESTVICA

Olympia	16	13	3	1220:1014 26
Lokomotiva	16	12	4	1415:1260 24
Beograd	15	11	5	1289:1053 22
Zadar	15	10	5	1292:1192 20
Partizan	16	9	7	1333:1251 18
C. zvezda	16	9	7	1301:1250 18
Železničar	16	7	9	1147:1158 14
Radnički	15	6	9	1039:1082 12
Sloboda	16	1	15	921:1175 2
Dinamo	16	1	15	925:1434 2

VELEMOJSTER DR. TRIFUNOVIĆ O SEBI IN TEKMECIH NA LETOŠNJEM ŠAHOVSKEM BLEDU

ZELO MOČAN TURNIR...

Šahovskega turnirja je konec in Talj je zmagovalec. Zmaga je povsem zasluženа in nihče mu je ne more spodbijati. Mihail Talj je svetu znova dokazal, da je največji in najboljši turnirski borec. Po njegovem porazu v povratnem matchu za svetovno prvenstvo z Botvinikom, v katerem je po splošni oceni igral dokaj slabo in se nasploh odrezal slabo, bi bili lahko pričakovali, da Talj ne bo mogel ponoviti nekdanjih uspehov na turnirjih. Toda Talj je znova presenetil. Prebodel je poraz, ki ga ni bilo lahko prenesti, kajti treba je vedeti, da se je Talj navadil samo zmagovati, Toda zdaj je zablestel znova — ljudje po svetu pa se začudeno sprašujejo, kako je sploh lahko izgubil dvoboj z Botvinikom. Dosegel je mogočen rezultat: 11 zmag, 7 remijev in en sam poraz. Po številu zmag sta se mu najbolj približala njegova tekmeca Fischer in Petrosjan, ki sta dobila vsak po osem partij. To ni tako premočna zmaga kakor Aljehinova pred 30 leti na Bledu, vendar je zasluženа in nesporna.

Drugi je ameriški velemojster Fischer. Na turnirju ni prejel nobene ničle, kar je zelo častno spričo njegove mladosti in hkrati dokaz turnirske zrelosti ter velike izkušnje. Ni lahko ostati neporažen na tako močnem turnirju. Bobby je edini nenehno ogrožal Talja, ki je vse do zadnjega kola moral upoštevati konkurenco in nepopustljivo spremstvo tega mladega, toda modrega velemojstra iz ZDA. Kar najbolj preseneča pri Fischerju, je to, da je kratko malo pokosil vso zgornjo hišo. Zmagal je proti Gellerju in samo on poraził Petrosjana, Talja in mene. S takšnim uspehom se Talj ne more pohvaliti. Toda Fischer je pri tem imel tudi nekaj sreče. Vsi štirje so začeli partijo s Fischerjem z znanjem in izkušnjami, ki so si ga o Fischerju pridobili na turnirju kandidatov pred dvema letoma. Fischer tedaj še ni bil dovolj izkušen mojster in se je dal ujeti. Tokrat se je izkazalo, da so ti računi napačni; namesto da bi bili oni ujeli Fischerja, je Bobby ujel vse, in to od sile lahko. Vsi štirje so izgubili partije z njim že pri otvoritvi. To nekoliko zmanjšuje njegov uspeh na tem turnirju. Na prihodnjih pa bodo s Fischerjem ravnali kot z enakovrednim nasprotnikom; takrat bomo videli, če se mu bo znova posrečilo kaj takega kakor na Bledu. No — ne glede na to se je mladi Fischer že uvrstil v prvo vrsto in velja za enega izmed najmočnejših igralcev na svetu. Ne smemo pozabiti, da je prav on nedavno igral neodločeno v dvoboju z Reshewskim, kar je po mojem večji dokaz njegove šahovske sile in zrelosti, kakor pa uspeh na tem turnirju.

Tretje do peto mesto delijo med seboj Gligorić, Keres in Petrosjan. Vsi trije niso zadovoljni s tako uvrstitvijo, čeprav je že sama po sebi uspeh. Gligorić je lahko po pravici nezadovoljen. Vse do zadnjega kola je bil ves čas pred Keresom in Petrosjanom, v zadnjem kolu pa ga je doletela neverjetna smola, saj sta ga dohitela oba tekmeca, čeprav je bil za celo točko pred njima. Da bi bila nesreča še večja, je v zadnjem kolu izgubil še s Petrosjanom in se moral tako spričazniti z edinim porazom na turnirju. Keres in Petrosjan nista zadovoljna, ker menita, da sta močnejša od Fischerja. Toda kaj pomaga, ko pa jih je Fischer prehitel. Vprašati pa se je treba, ali je to njuno mnenje sedaj upravičeno, kajti mladi Fischer igra bolj poletno in z večjim prizadevanjem kakor onadva. Keres ni več tako mlad in mu primanjkuje moči. Od tod mnogo remijev! Petrosjan pa je nekajkrat za čudo grobo spregledal, tako na primer v partijah s Portischom in Fischerjem.

Jaz delim z Gellerjem šesto in sedmo mesto. Verjetno Geller kot četrtoplasirani na šahovskem prvenstvu SZ s tem mestom ni zadovoljen. Toda na tem turnirju ni pokazal zanesljive igre. Zato pa sem sam narobe igral preveč na gotovo. Dajal sem remije v partijah, v katerih bi bili drugi zlahka zmagali (partiji s Taljem in Gellerjem). Zadovoljen sem ne le zaradi doseženega rezultata, marveč tudi zaradi tega, ker se mi je tokrat posrečilo znebiti se tako imenovanega »ruskega kompleksa«. Prej sem bil, če sem igral s sovjetskim velemojstrom, že naprej na pol izgubljen. Tokrat pa se jim ni posrečilo, da bi me bili preplašili.

Vsekakor največje in najbolj prijetno presenečenje turnirja je uspeh mladinskega svetovnega prvaka Bruna Parme, ki je prišel na osmo mesto. Malo je manjkalo, pa bi bil letos temu naslovu dodal še naslov šahovskega velemojstra. Le pol točke je imel premalo za ta naslov, ki bi ga bil zelo lahko dosegel. Dovolj je, če se spomnim samo njegovih premočnih pozicij v partiji z Gligoričem, Keresom in Petrosjanom. Pri šahu čakamo že dolgo na naraščaj. Minilo je več kot desetletje, odkar so se pojavili Fuderer, Matanović in Ivkov, in prepričan sem, da Parma ne bo zaostajal za temi imeni. Parmov uspeh na tem turnirju je tolikšen, da ga bo moral zvezni kapetan nedvomno upoštevati pri sestavljanju ožje državne reprezentance. Zadnja dva, ki sta bila nagrajena, sta Američan Bisguier in Matanović. Bisguier je mojster, ki igra dosti močneje, kakor mislijo naša šahovska javnost in strokovnjaki. Matanović je dobro zaigral na koncu in je s tem mestom lahko zadovoljen spričo nenavadno klavrnega začetka.

Od drugih naših mojstrov smo pričakovali več. To velja za Ivkova. No — Ivkov je h kraju vendarle popravil položaj s tremi zaporednimi zmagami. Za tolažbo mu je lahko tudi nagrada akademskega slikarja Rika Debeljaka za najbolje odigrano partijo, na turnirju. Najslabše se je odrezal Mijo Udovčić, ki je izgubil 11 partij, dobil pa niti ene. Njegovo razočaranje je lahko temvečje, ker se mu je prikradel ta neuspeh po uspehu na turnirju v Dortmundu, kjer je s Smislovom delil drugo mesto. Brez nagrade so ostali na turnirju tuksni mojstri kot Najdorf, Pachman, Olafsson in Portisch, kar prepričljivo dokazuje, da je bil blejski turnir zelo močan.

Dr. Petar Trifunović

Lovski kotiček

Lovcem na jelenjad in divjega prašiča v premislek

Po osvoboditvi smo se slovenski lovci znašli pred novimi nalogami. Povečini smo jih smotrno rešili, pokazali pa so se tudi problemi, ki jim še nismo kos. Mislim predvsem na odstrel velike parkljaste divjadi, to je jelenjadi in divjega prašiča. Pred vojno smo jo komajda poznali, lovsko pa je še danes ne obvladamo dovolj, pa so neuspešni streli nanjo žal še preveč številni, zlasti na divjega prašiča, tega tako simpatičnega junaškega škodljivca.

Vzrokov je več. Eden je, da smo premalo izvežbani v strelu s kroglo na gibajoče se cilje. Drugi je, da povečini še ne premoremo primernih risanic in — po izkušnjah iz zadnjih let — tudi ne pravšnega streliva za to težko divjad. Glavna odgovornost za to pomanjkljivost pa zadene doslej merodajne lovske kroge, ki so tem, za lovca bistvenim strokovnim problemom posvečali premalo pozornosti kljub ponovnim najresnejšim opozorilom (glej n. pr. »LOVEC« 59-60, str. 77). Ob tem stanju bo moral napraviti red novi lovski zakon. Za to bo v naši republiki poskrbel nedavno ustanovljeni Strokovni svet za lovstvo pri Izvršnem svetu LRS. Predpisati bo moral, s katerim orožjem in kakimi naboji se sme loviti visoka divjad. Kdor jo lovi, pa ni še ustrezno opremljen, bo to moral nadoknaditi. Visoki lov je izredna pravica, ki jo lovci uživamo spričo naše napredne socialistične ureditve lovstva domala zastonj, pa se bo s stroški za dobro orožje in strelivo ter vajo z njimi treba pač sprijazniti. S prvim oktobrom se pričenja pravi lov s kroglo. Zato naj nekoliko osvetlim našo pripravljenost nanj. Mogoče bo kaj pripomoglo, da bo letos bolje kot lani in ne bo neslavnih pogonov na prašiče, ko je na sto strelov obležal — eden.

Odpraviti izstreljene cevi, ki tudi z najboljšim strelivom zadetke nedopustno trošijo, ne bo težko. Glavna naša šibkost pa je, da na splošno ne premoremo risanic in streliva, ki bi bilo naši znano težki veledivjadi v vsakem primeru zanesljivo kos. Tako jo n. pr. kar naprej mirno streljamo z orožjem, ki je pred vojno veljalo le za srnjad in gamse. Po vojni je naša standardna risanica mauserica 7,9 mm (lovska oznaka 8x57 IS) nemškega izvora in ponekod italijanka 6,5 mm, ki ustrezajo zastareli lovski patroni 6,5 x 54 M. Sch. Z enim kot drugim vojaškim nabojem, nespremenjenim gladkim ali napiljenim oz. navrtanim je padlo že mnogo visoke divjadi. Še več pa je je bilo žalostno obstreljene. V tem je bistvo našega problema, kajti niso odločilni redki izredni uspehi, temveč številni povprečni. Često, prečesto se namreč dogaja naslednje: divjad zadetek nakaže — včasih niti tega ne! — poškodba pa ni takoj smrtna; žival zato pobegne, vstrelno ranico zapro koža, salo ali čreves-je, močno krvaveče izstrelne rane spričo prešibke ali nepravilno delujoče krogle ni, zato se sled v listju pomeša z drugimi. Psa krvosledniка nimamo, sami pričnemo z iskanjem prehitro, močna divjad se tako ne uleže in ne razboli, beži lahko še kilometre, dokler končno, skrita, v mukah ne pogine. Pokažejo nam jo šele lisice na snegu.

Na letošnjem občnem zboru je končno vsaj Lovska zveza Ljubljana za svoje področje prepovedala za težko divjad rabo italijanke, za mauzersko pa rabo vojaških nabojev, tudi predelanih. Zato jih bo nadomestila predvsem razmeroma cenena domača municija 8x57 IS. Ta pa žal še ne dosega zmogljivosti, ki jo ta naboj lahko ima. Krogli daje premajhno živo silo, krogla sama s tenkim delnim plaščem pa je nesodobna, čeprav lepo precizna. Naj povemo, da po inozemskih izkušnjah tudi najboljši naboj 8x57 IS šteje glede zmogljivosti za spodnjo mejo lovsko pravičnega strela na težke parklarje. Tako je naša domača 8x57 IS zanje uporabna le na razdalje pod 100 metrov, in še to le pri res dobrem zadetku. Isto velja za nekritično priljubljeno »univerzalno« 7x57 (R). Celo lovci z mnogo boljšo 7x64 oz. 7x65 R so marsikdaj razočarani in še bodo. Tako odporna je naša veledivjad.

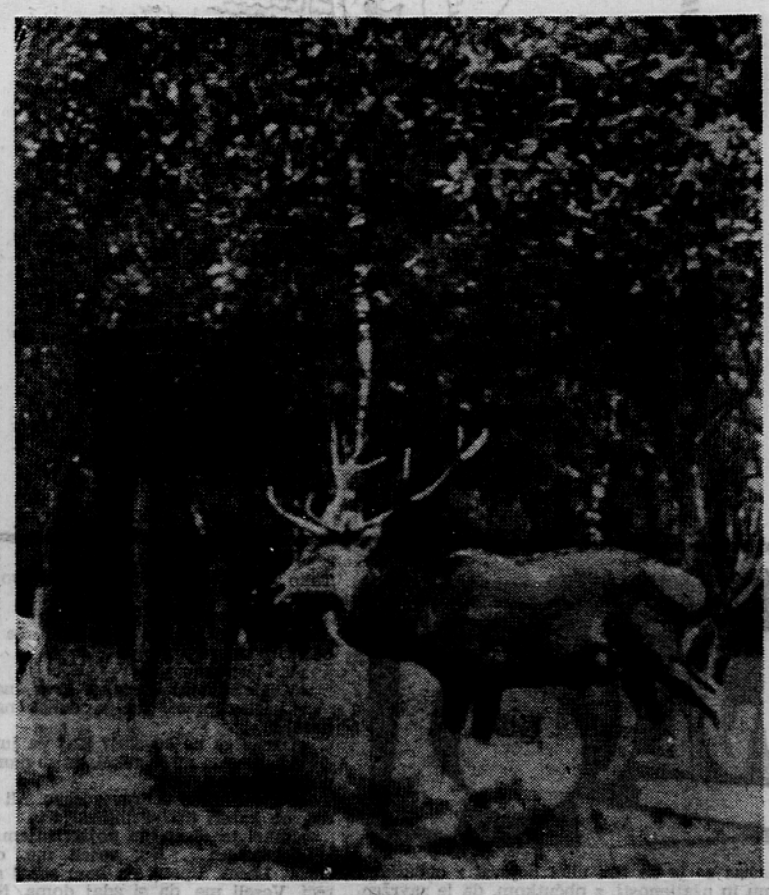
Stvar je pa tudi v tem, da so ti tipični nemški izdelki kljub dovoljni živi sili krogel glede njihovih zgradb zastareli. Američani so tu Nemce daleč prehiteli. To so Nemci sedaj končno priznali in delno že pričenjajo kopirati ameriško konstrukcijo krogel. Le-ta je namreč od vsega ostalega važnega (kaliber, teža krogle, zadetna hitrost) najvažnejša, kajti le s pravilno delujočo kroglo dosežemo izstrelno rano, ki nam pri ponesrečenem zadetku z močno krvno sledjo edina daje možnost, da divjad najdemo in odrešimo. Takih zadetkov pa je vedno bilo in jih vedno bo.

Naš povprečni lovec si še ne more privoščiti opreme, ki gornje osnovne zahteve izpolni v vsakem primeru. Vso pravico pa ima, da zahteva za svojo mauzerko strelivo, ki zmore vse, kar se z njenim nabojem doseči da. V inozemstvu taka vrhunska 8x57 IS obstaja, doma jo pa moramo šele ustvariti, če se ne odločimo za dragi uvoz. Prvi koraki k temu cilju so že opravljeni, pa bo prevelikemu zastreljevanju naše dragocene veledivjadi zaradi zgolj materialnih pomanjkljivosti končno kraj, upajmo.

Spričo trenutne zaostalosti se moramo za sedaj kar se da disciplinirati: ne streljajmo iz iztrošenih cevi, prav tako ne skozi goščo; omejimo se na strelne razdalje do 100 metrov, ki še obetajo učinkovit zadetek z našo lovsko 8x57 IS in enako z drugimi slabokrvnimi naboji; ne uporabljajmo krogel, lažjih od 10 gramov, naj so še tako razzantne; razen prav iz blizu opustimo strel s kroglo na divjad v polnem diru, ki je le izjemoma uspešen; razumimo že, da je nesmiselno streljati srnjaka in desetkrat težjega jelena z eno ter isto kroglo.

Če niso izpolnjeni vsi pogoji za zanesljiv zadetek, bo pravi lovec visoko divjad, ki se tako hrabro bori v neenakem boju za svoj obstoj, pozdravil raje s klobukom kot s piškavo kroglo. Ravnajmo spoštljivo z njo vsaj sedaj, ko mora umreti.

France Avčin

Med rukom

Jelenov ruk je dal izredno trofejo

Letošnji lov ob jelenovem ruku je dal jelenjo trofejo, kakršne doslej v Sloveniji še nismo imeli. Rogovje je dvaindvajseterak, težko je 9 kg, vejil sta dolgi 100 in 105 cm, obseg rož je 30 cm; njegova ocena je 223,5 točke. Ne gre pa samo za točke, posebna vrednost trofeje je v lepoti: rogovje je skoraj črno, vse konice bleščeče bele, krone so nekaj izrednega, zelo močne in zelo lepo oblikovane. Jelen je bil uplenjen v Jelenovem žlebu na Kočevskem. Žal slike trofeje še nimamo, upamo pa, da jo bomo lahko pokazali v prihodnjem Lovskem kotičku.

OBVESTILA SPOREDI MALI OGLASI

POSEBNO OBVESTILO PODJETJEM IN USTANOVAM!
K naročilu za objavo razpisa delovnih mest priložite barirani ček oziroma prenosni virmanski nalog.

Gledališče

DRAMA

Torek, 10. okt.: ob 19.30: Williams: Mila ptica mladosti. — Premiera. Abonma Premierski za sezono 1960–61 (lanske ab. izkaznice) in izven.) Vstopnice so že v prodaji pri dnevni blagajni v Drami.)

Sreda, 11. okt.: ob 19.30: Williams: Mila ptica mladosti. Abonma B. (Vstopnice tudi v prodaji.)

Četrtek, 12. okt., ob 19.30 Krleža: Gospoda Glembajevi. — Gostovanje Drame Hrvatskega narodnega kazališta iz Zagreba. — Abonma Premierski za sezono 1960–61 (lanske ab. izkaznice) in izven. (Vstopnice so že v prodaji pri dnevni blagajni v Drami.)

Petek, 13. okt., ob 19.30: Ionesco: Nosorogi. Abonma C. (Vstopnice tudi v prodaji.)

Sobota, 14. okt., ob 19.30: Williams: Mila ptica mladosti. Izven in za podeželje. (Vstopnice v prodaji od srede, 11. oktobra, dalje.)

Prva premiera letošnje predsezone v Drami SNG jutri zvečer — Williamsova »Mila ptica mladosti« — je za premierski abonma 1960-61 (lanske ab. izkaznice) in izven. Vstopnice so že v prodaji pri dnevni blagajni v Drami. Rezervacije na telefon 22-526.

V četrtek, 12. oktobra, gostuje v Ljubljani Drama Hrvatskega Narodnega kazališta iz Zagreba. Gostje bodo uprizorili svojo jubilejno predstavo ob stoletnici HNK, Krleževo dramo »Gospoda Glembajevi«. Gostovanje je enkratno in na to edino predstavo gostov posebej opozarjamo. Predstava je za Premierski abonma 1960-61 (lanske ab. izkaznice), preostale vstopnice so že v prodaji pri dnevni blagajni v Drami. Rezervacije na tel. 22-526 do 14. ure.

MESTNO GLEDALIŠČE
Gledališka pasaža

Torek, 10. okt., ob 15.30: V. Katajev: Dan oddiha. Abonma Torek popoldanski. Vstopnice so tudi v prodaji.
Ob 19.30: V. Katajev: Dan oddiha. Abonma Torek. Vstopnice so tudi v prodaji.
Ob 19: V. Strgar: Heroica. Gostovanje v Mengšu.
Sreda, 11. okt., ob 19.30: V. Strgar: Heroica. Abonma Sreda. Vstopnice so tudi v prodaji.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE
Mestni dom

Sreda, 11. okt., ob 19.30: M. Bor: »Noč v Globokem« (Raztrganci), drama. Red D. Rezervacije telefon 32-860.

EKSPERIMENTALNI ODER
KRIŽANKE — Viteška dvorana

Ponedeljek, 9. okt., ob 20: »Spominski literarni večer Louisa Adamiča«. Prireja Društvo slovenskih književnikov.
O pokojnikovem delu in življenju bo govorila pisateljica **Mira Miheličeva**, odlomke iz Adamičevih del bo v slovenščini bral **Andrej Kurent**, v angleščini pa lektor **Kenneth Richards**. Vstop je prost. — Brezplačne vstopnice dobite pri blagajni v Križankah med 10. in 12. uro in dve uri pred prireditvijo! — Vabljeni!

Koncerti

Pevski zbor Cirilmetodijskega društva katoliških duhovnikov LRS priredi na predvečer šestega občnega zbora, v ponedeljek, 9. oktobra 1961, VEČER SLOVENSKE PESMI v veliki dvorani Slovenske filharmonije v Ljubljani ob 20. uri. Vstopnice po 150 in 100 dinarjev so v prodaji pri blagajni ob dnevnih urah. Prijatelji slovenske pesmi, vljudno vabljeni. K

Slovenska filharmonija vpisuje abonma za sezono 1961–62 dnevno od 10. do 12. in od 16. do 18. ure v računovodstvu Slovenske filharmonije.

Kino

KINO UNION: amer. barv. film »Pojmo v dežju«. Režija Stanley Donen. Igra Gene Kelly. Tednik FN 40. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 10. uri matineja istega filma.

KINO KOMUNA: angl. film »Hamlet«. Režija Laurence Olivieri. Igra Jean Simmons. Tednik FN 40. Predstave ob 15, 17.30 in 20. Zaradi izredne dolžine filma cene vstopnicam zvišane.

KINO VIC: franc. film »Vreli asfalt«. Režija Claude Sautet. Igra Lino Ventura. Tednik FN 40. Predstave ob 15, 17, 19 in 21.

KINO SLOGA: premiera amer. barv. CS filma »Najboljše od vsega«. Režija Jean Negulesco. Igrata Hope Lange, Steven Boyd. Tednik. Predstave ob 15, 17, 19 in 21.

KINO ŠIŠKA: ital. film »Sladko življenje«. Režija Federico Fellini. Igra Marcello Mastroianni. Tednik FN 39. Predstave ob 15, 18 in 21. Zaradi izredne dolžine filma cene vstopnicam zvišane.
Prodaja vstopnic v vseh kinematografih od 9. do 17. in od 14. ure dalje.

LETNI KINO BEŽIGRAD: ob 20: ital. film »Sladko življenje«. Tednik FN 40. Prodaja vstopnic poldrugo uro pred predstavo.

MLADINSKI KINO: ob 10 in 15: sovjetski film »Tuji otroci«. Prodaja vstopnic od 9. do 11. in od 14. ure dalje.

KINO TRIGLAV — LJUBLJANA: amer. barv. CS film »Teh tisoč planin«. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. — Prodaja vstopnic od 15. ure dalje. Danes zadnjič.

KINO LITOSTROJ: slovenski film »Ples v dežju«, ob 20. — Prodaja vstopnic eno uro pred pričetkom predstave.

KINO VEVČE: fran. widescreen »Vroči asfalt«, ob 20. Prodaja vstopnic od 19 dalje.

KINO RADIO: jugoslov. barv. CS film »Solunski atentatorji«. Predstavi ob 18 in 20.

KINO PLAVŽ: jugoslov. barv. CS film »Solunski atentatorji«. Predstavi ob 17. in 19.

KINO KOR. BELA: franc. film »Zločin in kazen«. Predstava ob 19.30.

KINO SVOBODA — TRBOVLJE II: amer. barv. CS film »Nekateri so prišli«. Predstavi ob 17. in 19.

KINO TRBOVLJE — DELAVSKI DOM: amer. barv. CS film »Karneval v New Orleansu«, ob 18 in 20.

KINO SVOBODA — ZASAVJE, TRBOVLJE: ital.-franc. barv. film »Pariženka«, samo ob 17.

KINO SVOBODA II, HRASTNIK: amer. barv. CS film »Cowboy«, ob 19. — Prodaja vstopnic od 18. ure dalje.

KINO DELAVSKI DOM, ZAGORJE: ameriški barv. film »Prijatelj Joe«, ob 17 in 19.

KINO DOM, KAMNIK: amer. VV film »Osamljeni človek«, ob 20. Prodaja vstopnic od 18. ure dalje.

KINO PARK, MURSKA SOBOTA: jugoslov. film »Kota 905«. Predstavi ob 17.30 in 20. Prodaja vstopnic od 16 dalje.

KINO ROGAŠKA SLATINA: domači film »Akcija«, ob 20. Prodaja vstopnic od 18 dalje.

KINO KRKA, NOVO MESTO: ital. CS film »Velika vojna«.

KINO SOLKAN, NOVA GORICA: ameriški barvni CS film »Sedmo Sinbadovo potovanje«, ob 20.30.

KINO SOČA, KOPER: ameriški barvni film »Imitacija življenja«, ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15. ure dalje.

KINO BLED: ameriški CS »Gigi«, ob 17. in 20. Prodaja vstopnic ob 16. in 19. uri.

RTV Ljubljana

PONEDELJEK, 9. OKTOBRA:

5.00–8.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored) — 8.05 Poje Ljubljanski vokalni oktet — 8.30 Domači ansambli zabavne glasbe — 8.55 Oddaja za otroke: a) Na obisku pri vas (reportaža), b) Se nekaj glasbe za otroke — 9.25 Operna matineja — 10.15 Zabavni zvoki za vse — 11.30 Deset španskih pesmi Federica Garcie Lorce (ponovitev oddaje z dne 2. maja 1961) — 12.00 Narodne ob spremljavi harmonike — 12.15 Kmetijski nasveti: dr. Nežka Snoj: Pravilna oskrba čebel pred zazimitvijo — 12.25 Melodije za opoldne — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Veseli hribovci in Fantje na vasi — 13.55 Blaž Arnič: Finale iz simfonije »Vojna in mir« — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.15 Obvestila, reklame in zabavna glasba — 15.40 Iz filmov in glasbenih revij — 16.00 Naši popotniki na tujem: Tilka Bloha: S potovanja po Zahodni Nemčiji — 16.20 Stefan Askenase igra Chopina — 17.00 Lokalni dnevnik — 17.15 Soferjem na poti! — 18.00 Iz slovenskih oper — 18.40 Kulturni globus — 19.00 Obvestila, reklame in zabavna glasba — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Ponedeljkova panorama zabavnih melodij — 21.10–22.50 Z letošnjega festivala v Salzburgu — Simfonični koncert Dresdenske državne kapele, dirigent George Szell, solist Nikita Magalov — L. van Beethoven: Koriolan, uvertura — Koncert za klavir in orkester št. 5 v Es-duru — Simfonija št. 5 v c-molu — 22.50 Prenos waterpolo tekme Jugoslavija : Madžarska iz Turina — 23.05 Plesna glasba — 24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje.

DRUGI PROGRAM

19.00 Tri klavirske skladbe Franza Liszta (ob skladateljevi 150-letnici) — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Pevec Nino Robić — 20.15 Prizori iz francoskih oper — 21.00 Štirikrat petnajst — 22.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in pregled sporeda II. prodrama za naslednji dan.

TELEVIZIJA
SPORED ZA PONEDELJEK

BEOGRAD: 18.00 TV film iz serije Medic — 18.30 TV pošta — 18.45 Dokumentarni film.
ZAGREB: 19.00 Pregled.
BEOGRAD: 19.30 »Malo jazza za vas — gostujejo člani Združenja jazz glasbenikov Srbije — 20.00 TV dnevnik — 20.15 Tedenski športni pregled.
ZAGREB: 20.30 Aleksander Obrenović: »Vrnitev Dona Juana« — TV drama v režiji Danijela Marušiča. V glavni vlogi nastopa Zvonimir Rogoz.

Razpisi

BLAGOVNO KNJIGOVODKINJO z večletno prakso v trgovinski stroki sprejme takoj ali po dogovoru večje trgovsko podjetje v Ljubljani. Ponudbe pošljite do 20. oktobra 1961 v ogl. odd. pod »Sposobna«. R 8159

KOVINOSTRUGARJA in **MIZARSKEGA POMOČNIKA** takoj sprejmemo. Plača po tarifnem pravilniku. Stanovanje ni priskrbljeno. Zglasite se v upravi »Sport oprema«, Ljubljana, Vižmarje 1. R 8157

»SOBOSLIKARSTVO POLJE« sprejme takoj več **pomočnikov** in delavcev za prevoz. Informacije: Poljanska 64. R 14178

ČEVLJARSKO PREŠIVALKO zaposli Marušič, Masarykova cesta 56. R 14155

INSTITUT za sociologijo pri univerzi v Ljubljani razpisuje naslednja delovna mesta:
strojepisko
pogoj: znanje strojepisja
3 uslužbence — računske manipulante
pogoj: srednja strokovna izobrazba ali nižja strokovna izobrazba z prakso.
Nastop službe je mogoč takoj. Ponudbe sprejema uprava Inštituta za sociologijo v Ljubljani, Trg revolucije 1, I. nadstropje, soba 27.
Pravilno kolkovanim ponudbam je potrebno priložiti lastnoročno napisan življenjepis. R 8170

KOMISIJA za uslužbenske zadeve Občinskega ljudskega odbora Ljubljana — Šiška razpisuje v svojem upravnem aparatu naslednja sistematizirana služben a mesta:
1. **2 pravnih referentov**
2. **upravnega referenta** za organizacijo in napredek v upravi
3. **referenta** za družbeni plan in analize
4. **referenta za investicije.**

Razen splošnih pogojev za sprejem v javno službo se zahteva za delovna mesta pod: 1. pravna fakulteta, 2. do 4. višja ali srednja strokovna izobrazba. — Prednost imajo kandidati s prakso.
Prejemki po veljavnih predpisih o javnih uslužbencih. Do jeseni leta 1962 bo priskrbljenih nekaj dvosobnih družinskih stanovanj.
S 50 din kolkovane ponudbe s kratkim življenjepisom vložite v Občinskem ljudskem odboru Ljubljana — Šiška, Celovška 121. R 8169

KOMISIJA za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij pri DS Mariborske tekstilne tovarne, Maribor, razpisuje prosto delovno mesto
instruktorja za metode.
Pogoj: višja strokovna šola s trileto prakso ali popolna srednja strokovna šola s 5-letno prakso.
Ponudbe sprejema kadrovsko-socialna služba do 22. oktobra 1961. R 8168

KOMISIJA za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij pri podjetju Storitvenih obrti »KOVINAR« — Kočevje razpisuje prosto delovno mesto
tehničnega vodje.
Pogoj: gradbeni ali strojni tehnik.
Pismene ali ustne ponudbe pošljite na naslov Podjetje storitvenih obrti »Kovinar«, Kočevje.
Družinsko stanovanje zagotovljeno v letu 1962. R 8016

II. OSNOVNA ŠOLA Kamnik razpisuje mesto
tajnika
s srednješolsko izobrazbo. — Plača po uredbi. R 7968

RAZPISNA KOMISIJA Medicinske fakultete v Ljubljani razpisuje mesto
laboranta
na Inštitutu za sodno medicino.
Nastop službe takoj oziroma po dogovoru.
Prošnje sprejema dekanat fakultete, Ljubljana, Vrazov trg 2. R 8098

Obvestila

Dne 4. oktobra ob 20. uri nam je pobegnil iz Veterinarske bolnišnice v Ljubljani, Cesta v Mestni log 47, konj Živko, rjavec z ozko dolgo liso, zadnji nogi v biciih beli, star 4 l. Kdorkoli kaj ve o konju, naj sporoči najbližji postaji Ljudske milice.

Jadran turist

LONDON gradbena razstava — največja te vrste na svetu od 15. do 29. novembra 1961. Zaključek prijav 10. oktobra 1961.

PARIZ 7-dnevno potovanje konec novembra. Prijave do dne 10. oktobra.

BENETKE — TRST 2-dnevno potovanje konec novembra. Prijave do 1. novembra.

15. oktobra izlet na Muljavo — izvir Krke — Smarješke toplice.

22. oktobra ogled Samobora — grad Mokrice — Cateške toplice.

Informacije in prijave sprejema potovalna agencija **JADRAN TURIST**, Ljubljana, Miklošičeva 17 (tel. 30-645 ali 30-647) ter poslovalnice v Kopru, Portorožu, Piranu, Idriji, Mariboru in Novem mestu.

Čestitke

Novoporočencema Doroteji **Dolinar** in inž. Damiru **Csikos** Sessič želijo obilo sreče — dr. Dolenčevi.

Dr. Lili Cerin in **dr. Slavici Senegačnik** iskreno čestitajo ob promociji prijatelji in prijateljice.

Mali oglasi

GRADBENI LES — podpornike (punte) poceni proda Falež, Koseskega ulica 24, Kolezija. 14171-4

PRODAM malo rabljen italijanski kombiniran otroški voziček. — Križnar, Ljubljana, Čampova 16, Vič. 14156-4

SPORTNI VOZIČEK proda Kati Jurca, Serkova 13, Savsko naselje, od 14. ure dalje. 14162-4

USUŠENE PLOHE 7–10 kub. m, bor in smreka, proda Hančič, Mačkovec, p. Otočec ob Krki. 1231-4

Oglas v DELU 100% uspeh

HRASTOVO kredenco, mizo, stole prodam. Okiškega 17, Kodeljevo, vrstne hiše. 14177-4

Doma in v letovišču zvesti spremljevalec »TOVARIŠ«

ZLATO ZA ZOBE prodam. Ponudbe pod »Ugodno«. 14182-4

KOMBINIRAN italijanski otroški voziček prodam. Ogled v ponedeljek od 15. do 17. ure Ravnikar, Jamova 38. 14176-4

SLOVENSKA IZSELJENCA vzameta v najem stanovanje v Ljubljani. — Ponudbe pod »Amerika«. 1219-6

NOVA privatna potniška vozila vseh inozemskih tvrdk ugodno kupi »Agencija Beograd«, Beograd, Dositejeva 21-III., telefon 22-202. 8167-5

DVA ŠTUDENTA iščeta sobo, plačata dobro. Ponudbe pod »Tekstilci«. 14167-6

SOLSTVO

DELAVSKA UNIVERZA »Boris Kidrič«, Ljubljana, Miklošičeva 26, razpisuje vpisovanje v dopisne tečaje iz Osnov knjigovodstva za začetnike in Višje stopnje knjigovodstva, kakor tudi seminarsko dopisne tečaje tujih jezikov (angleščina, nemščina, francoščina, italijanščina in ruščina). Interesenti se lahko prijavijo osebno ali pismeno na naslov do 20. oktobra. Tečaji se bodo pričeli novembra.

MARIBOR

DEŽURNE LEKARNE
Ponedeljek, 9. okt.: lekarna »Pri gradu«, Partizanska c. 1.

KINO
UNION: ital.-špan. film »Preiskovalni sodnik«.
PARTIZAN: sovj. barv. film »Zorana ledina«, III. del.
UDARNIK: Zaprto.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE
Ponedeljek, 9. okt.: Zaprto.

TT bero stotisoči rednih bralcev

»GRAL-AVTOOBNOVA« Ljubljana, Bežigrad 11
proda iz svojih osnovnih sredstev tovorni avtomobil znamke
»TAM — PIONIR«
leto izdelave 1955.
Prednost do nakupa ima družbeni sektor, sledem dni po objavi pa tudi zasebniki.

ZAHVALA

Ob bridki izgubi naše drage žene in mamice

CELESTINE KOSELJ

se iskreno zhvaljujeva vsem, ki so jo v tako častnem številu spremili na njeni zadnji poti, ji darovali vence in cvetje ter nama ustno ali pismeno izrazili sožalje.
Posebno zahvalo dolgujeva strežnemu, zdravstvenemu in upravnemu osebju v Domu počitka na Poljanski cesti za nadvse požrtvovalno nego in skrb, pevskemu zboru podjetja »Elektro Ljubljana-mesto« za čustveno zapete žalostinke, hišnim sostanovalcem za izkazano pozornost in duhovnikom za spremstvo.
Vsem in vsakomur prisrčna hvala.
Jaka Koselj in **inž. Metka.**

Umrla je ljubljena žena in dobra sestra, teta in svakinja

Marija Rozmanova, roj. Goljar

Na zadnjo pot jo bomo spremili v torek, dne 10. oktobra 1961, ob 17. uri iz hiše žalosti, Celovška cesta štev. 279, na pokopališče v Dravlje.

Žalujoči: **mož Matevž Rozman, sestre, brat in svakinja.**

Ljubljana, Dunaj, Amriswil, 8. oktobra 1961.

DRŽAVNI SEKRETARIAT ZA NARODNO OBRAMBO
razpisuje

NATEČAJ

za štipendiranje učencev srednjih šol, ki žele po dokončani šoli stopiti v Vojno akademijo

Natečaja se lahko udeležijo učenci gimnazij, učiteljišča, tehničnih in ostalih šol, v katerih je pouk 4 leta in v katere sprejemajo učence s predhodno dokončano osemletno šolo.

POGOJI NATEČAJA

Natečaja se lahko udeležijo učenci vseh razredov, ki izpolnjujejo naslednje pogoje:
— učenci I., II. in III. razreda, ki so dokončali osemletno šolo oziroma predhodni razred z odličnim ali prav dobrim uspehom, učenci IV. in V. razreda, ki so predhodni razred dokončali z najmanj dobro oceno
— da med šolanjem niso ponavljali nobenega razreda
— da se lepo vedejo
— da so zdravi in fizično sposobni
— da niso kaznovani in da niso v kazenskem postopku.

NAČIN KONKURIRANJA

Učenci, ki želijo konkurirati naj predložijo ljudskemu občinskemu odboru — organu za narodno obrambo ponudbo, kolkovano s 50 din. Obrazec za ponudbo dobite pri organu ljudske obrambe občine.

Ponudbi priložite:
— potrjen prepis spričevala predhodnega razreda
— potrdilo šole o vpisu v razred, katerega obiskuje učenec
— karakteristiko mladinske organizacije

Učenci, katere bodo sprejeli kot štipendiste DSNO, morajo ostati obvezno po dokončani Vojni akademiji kot aktivni oficirji JLA 10 let in toliko časa, kolikor so prejemali štipendijo pred vstopom v Vojno akademijo.

Vsa vprašanja medsebojnih obveznosti med štipenditorjem in štipendistom, bodo urejena s pismeno pogodbo.

Učence, ki jih bodo sprejeli za štipendiste, pripada štipendija po pravilniku o štipendijah DSNO, in sicer:
— za I. in II. razred . . . . . 8.000 din mesečno
— za III., IV. in V. razred . . . 10.000 din mesečno

Razen tega pripada učencem denarno nadomestilo za šolske potrebščine, in sicer:
— za učence I. razreda . . . . . 10.000 din
— za učence II., III., IV. in V. razreda . . 7.000 din

Štipendijo bodo prejemali od prvega naslednjega meseca, po predložitvi ponudbe in pripada za vseh 12 mesecev v letu, nadomestilo za šolske potrebščine pa nudijo enkrat v šolskem letu.

Vsa ostala pojasnila lahko dobite pri organu ljudske obrambe občine in pri komandi vojnega odseka.

Natečaj za 1961./62. šolsko leto je razpisan do 1. decembra 1961.

IZ PERSONALNE UPRAVE DSNO
8089

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij pri

»AGROKOMBINATU« — LJUBLJANA, Kavčičeva cesta številka 74,

razpisuje naslednja prosta delovna mesta:

1. **ŠEFA gospodarsko-računskega sektorja.** — Potrebna visoka šolska izobrazba ali popolna srednja šola z ustrezno prakso.
2. **ŠEFA plansko-analitičnega oddelka.** — Potrebna visoka šolska izobrazba ali popolna srednja šola s prakso.
3. **5 KNJIGOVODSKIH MOČI** s popolno srednjo ali nedokončano srednjo šolo in potrebno prakso.
4. **OBRATOVNEGA KNJIGOVODJO za EE Pšata Depala vas.**
5. **FAKTURISTKO** s potrebno šolsko izobrazbo in prakso.
6. **ADMINISTRATIVNO MOČ** komercialne stroke.

Nastop službe takoj ali po dogovoru. Plača po pravilniku. — Pismene ponudbe pošljite na naslov:
»AGROKOMBINAT« — Ljubljana, Kavčičeva cesta štev. 74, do 20. oktobra 1961. 8073

NUKLEARNI INŠTITUT »JOŽEF STEFAN« LJUBLJANA, JAMOVA 39

nudi

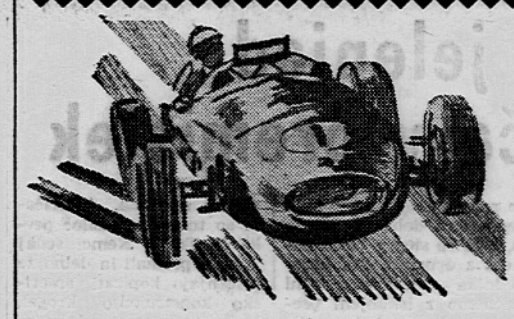
vsem interesentom kovinsko-strojne usluge na koordinatnem stroju:

- **strugarsko-rezkarske usluge,**
- **ploskovno notranje in zunanje brušenje ter**
- **brušenje rezilnega orodja.**

Nadalje izvršujemo galvanske usluge:

- **kromanje — svetlo, mat,**
- **niklanje — svetlo, mat,**
- **cinkanje s pasivizacijo,**
- **srebrenje in broniranje.**

Usluge izvršimo kvalitetno in v dogovorjenih rokih. Vse potrebne informacije dobite v Komercialnem oddelku inštituta (tel. št. 22-023).
8171

Zanesljivi zmagovalec v letu 1961

- KVALITETEN SPREJEM NA ULTRAKRATKOVALOVNEM PODROČJU
- SREDNJI IN KRATKI VALOVI
- BRILJANTNI TON
- PRIKUPNA ZUNANJOST NIZKA CENA

34.950 din

V vseh večjih trgovinah, zlasti v trgovini
»ISKRE«, Ljubljana, Titova 19

VESNA UKV

Morton Thompson: NE KOT TUJEC 55

Potem pa mu je pričelo postajati v prazni hiši tesno. Tesnoba se je zgrinjala nadenj hitreje in hitreje. Vse je bilo samotno, hiša je bila prazna. Poskočil je. Naglo je šel na cesto in pustil dom za sabo. Odpravil se je v očetovo trgovino.

»Tvoj oče je v Meridianu,« je rekel Charley. »Moj bog, kako si zrasel! Ni bilo videti, da ve, da se boš danes vrnil. Omenil ni ničesar.«

»Saj sem mu pisal!« je užaljeno rekel Lucas.

»Črhnil ni niti besedice.«

Črhnil ni niti besedice! Pa je vedel! In pisal sem mu spet in spet. Niti besedice! Niti Charleyu ni omenil!

»Kaj pričakujete, kdaj se bo vrnil? Bil sem doma. Moral sem razbiti okno.«

»Moj bog!« Charley je veselo zakokodajsal. »Razbil si okno! Vdrl si, mar ne? Ne, danes ga ne bo nazaj. Nemogoče. Pred pojutrišnjim ga ne pričakuj! Moj bog, kako si zrasel!«

Lucas se je na tihi ulici bojeval z občutkom sramu in užaljenosti, z občutkom, da je zavržen, da so ga na skrivaj opazovali in o tem razpravljali. Ozrl se je okrog sebe, da bi si našel kako zatočišče. Spomnil se je dr. Alexandra. Naglo se je napotil proti njegovi ordinaciji. Spotoma je opazil nekaj novih trgovin in delavnic. Miletta se je za spoznanje spremenila. Na cesti je bilo več avtomobilov. Konjskih vpreg pa je bilo manj. Pred njim je iz poslopja Millettske banke stopila znana postava gospoda Benjamina. Lucas je zadržal korak, upajoč, da ga ni opazil.

»Pozdravljen, Lucas. Zdrav si videti. Si se vrnil na počitnice?«

»Da, gospod. Pred kako uro. Ne, dve uri je že...«

»Kako ti kaj gre na collegeju?«

»Kar dobro, gospod Benjamin. Da...«

»To me veseli. Pazi, da boš dobro delal in študiral. Vsi pričakujemo od tebe velikih reči. Tako je.« Odkašljal se je. »Je tvoj oče kje v bližini?«

»Kako, prosim?«

»Samo povprašati sem hotel, če si kaj videl očeta. Iskal sem ga, pa...«

»V Meridianu je.«

»V Meridianu! A, tako. Prav, no, dobro...«

»Charley pravi, da ga danes najbrž ne bo nazaj.«

»Danes ga ne bo, kaj? Kaj pa jutri?«

»Mislim, da mi je rekel, da se namerava vrniti pojutrišnjem.«

»Da, najbrž res. Prav gotovo. Ali je kaj povedal, ob kateri uri? Približno?«

»Rekel je samo, da pojutrišnjem.«

»Razumem... No, veseli me, da si videti zdrav, Lucas. Upam, da bom slišal o tebi dobre reči. Veseli me, da si zdaj doma. Na svidenje.«

Gospod Benjamin se je po nekakšnem opravku vrnil v banko. Najbrž ima veliko dela, je pomislil Lucas. Bančnik je bil kamnito hladen, tako hladen, da je bilo že skoraj čudno. Za hip ga je zaskrbelo. Pomislil je na njegovo očitno željo, da bi srečal Joba. Toda zaskrbljenosti je bil vajen; naj bo, kar hoče, oče bo že znal spretno izplavati. Ljudje, kakor je gospod Benjamin, so njegov naravni plen. O očetu je mislil zdaj tako kakor nekoč Ouida. Njeno mnenje o Jobu je bilo zdaj tudi njegovo. Ne vidim ga, pa tudi ne mislim nanj, je pomislil ogorčeno. Rad bi vedel, česa se je spet lotil?

Na zdravnikovih vratih je bil pritrjen bel, štirioglat list lepenke. »Zdravnika ni doma«. Lucas je sedel na stopnice. Čez nekaj časa je vstal. Spomnil se je, da lahko obišče dr. Dwyerja in dr. Kellogga.

Lucas je kakor nekoč v deških letih šel po millettskih cestah in iskal zdravniške kočije. Dr. Dwyerja ni bilo doma. Dr. Kellogga tudi ne. In na millettskih cestah ni bilo nikjer nobene zdravniške kočije. Šel je še nekoliko dalje. Razgledoval se je po svetlorjavih progah, samotnih cestah, ki so vodile dalje na podeželje.

Opustil je svoj namen. Ves prazen, le z občutkom zapuščenosti, osamljenosti, upora v srcu se je vrnil proti središču mesta. Pomislil je na trgovino in stopil hitreje. Morda se je oče vrnil. Prispel je in pogledal v notranjost. Ramen Charleya, ki se je ubadal z dolgim usnjenim trakom, ni bilo v njej nikogar. Obrnil se je. Neodločno je obstal.

Cesta pred trgovino je bila prašna, tu in tam je poganjala trava. Kradoma je pogledal na pročelje trgovine. Tule sem doma. To je rekel nekako samogibno. Semkaj sodim. Tule moram biti. Tule. Upajoče se je ozrl okrog sebe. Nikjer ni bilo nikakršnega znamenja dobrodošlice, pa tudi ne zavrnitve. Dan je ravnodušno potekal dalje. Nekam moram iti, je rekel negotovo. Mesto... trgovina... zdravniki... in potem še dom...

Obotavljivo se je odpravil proti domu. Spet je zagledal prazno hišo. Njegovi koraki so odmevali ob pročelju. Vstopil je in se ustavil v glavnem hodniku. Hiša je bila še nekam tišja, še bolj prazna kakor prej. Zdaj je bila samo še hiša. Bila je les, zid in tapeta. Bila je lesen zaboj, poln prostorov, ki so bili manjši, kakor se jih je spominjal, oblepljenih s tapetami, opremljenih s pohištvom, pokritih s preprogami, mrtvih, slika tu in slika tam, ki se ne ponujajo nikogaršnjim očem, ampak samo visijo, prazna, prazna hiša.

Nerodno je pogledal okrog sebe. Nenadoma je začutil, kakor da je v zaporu, kakor da je odprl vrata in stopil v hišo nekoga drugega, stopil na prepovedano ozemlje, zdaj pa stoji tukaj in čaka, da se nekdo prikaže, da ga nekdo preseneti. Počutil se je tako, kakor da je tujec.

»To je moj dom,« je rekel glasno, da bi se ubranil temu občutku.

Na majhni mizici je zagledal materino fotografijo, star posnetek, kjer je bila Ouida še cvetoče, ljubko dekle. Ob pogledu na trdo lepenko, na znani obraz, ob praznoti, ki sta jo dolbli v njem samota in hrepenenje, se je nenadoma spomnil pokopališča, nakar se je naglo obrnil in stekel iz hiše.

Naposled ga je zagledal. Bilo je majhno, obdano s kamnito ograjo. Ležalo je ob robu mesta. Vetrič je nagibal dolge travne bilke in ga božal po obrazu. Hodil je zelo naglo. Z rokavom si je otrl vlažno čelo. Potem je ves srečen stopil na pokopališče.

Zdelo se mu je, da je večje, kakor se ga je spominjal. Zaupljivo se je napotil proti Ouidinemu grobu. Korak mu je zastal. Nagrobni kamen je bil drugačen, kakor se je spominjal. Najbrž je zavil na napačno stran. Prišel je na napačen kraj. Ves vznemirjen se je ozrl okoli sebe. Potem pa je nedaleč od sebe zagledal pravi grob. Hip pozneje je stal ob njem. Zdaj je bil pred njim znani spomenik. »Posvečeno spominu Ouide March, ljubljene soproge in matere, rojene 1880, umrle 1921«. Nov, bel nagrobni kamen.

Francoski padalec Daniel Camus je 24. septembra pristal s padalom na zaledenelem temenu Mont Blanca. Camus je bil eden izmed treh padalcev, ki so tri sto metrov nad najvišjim evropskim vrhom tvegali skok iz letala. Eden je skočil natanko na vrh, druga dva pa je zaneslo za spoznanje vstran. Foto: AP

Psihologija si utira pot

Spoznati človeka in mu pomagati - to je geslo sodobne znanosti o duševnosti človeka

Na letošnjem mednarodnem kongresu psihologov v Hamburgu se je zbralo 700 učenjakov in praktikov s področja psihologije. Skoraj vsi so poudarjali, kako veliko vlogo imajo psihologi v proizvodnji, prometu in pri izbiri poklicev. Preiskovanje ljudi s pomočjo testov ima po njihovem mnenju največjo praktično vrednost.

Eden diskuntantov je povedal zanimiv praktičen primer, ki potrjuje veliko možnost »vmešavanja« psihologije v promet.

Po večletnem psihološkem testiranju železniških zaporničarjev v nekaterih državah so med 15.000 kandidati odkrili, da vsak tretji ni sposoben varno opravljati službo. V času psihološkega raziskovanja se je število železniških nesreč zmanjšalo za 75%.

Zaradi čedalje gostejšega prometa v razvitih evropskih državah se bo skoraj podvojilo število psihologov, ki naj nadzorujejo vozno sposobnost ljudi.

Na hamburškem kongresu so psihologi ugotovili, da gre »skoz. roke« psihologov od skupnega števila pregledanih ljudi skoraj 60% otrok oziroma mladine in le 40% odraslih. Psihološko se zdravi dvakrat več mladine kot odraslih.

V vsakodnevnem delu psihologov so torej na prvem mestu vzgajanje in praktični nasveti. Mnogo manj je posvetovanj v zvezi z osebnimi in intimnimi problemi. Samo dva odstotka psihologov - kongresnikov je reklo, da se ukvarjajo izključno s testiranjem, ki naj pomaga človeku najti sposobnosti in nadarjenosti, potrebne za uveljavljanje. Posebna anketa je pokazala, da dandanašnji psihologi glede teoretične opredeljenosti ne zbirajo med najbolj znanimi učenjaki.

Anketa je zbrala podatke, ki govore, da je na prvem mestu psiholog - teoretik Lersch, ki je laikom precej nepoznan. Šele na drugih mestih so znani Freud, Kretschmer in nedavno umrli Jung. Delo psihologov v Hamburgu je slavnega Alfreda Adlerja postavilo na zadnje mesto.

Na svetu je tri četrt psihologov moških. Kongres poudarja, naj dobi študij psihologije na visokih šolah več praktične osnove.

Na kongresu so ostro obtoži.i izredno razširjeno diletantsko delovanje nestrokovnjakov, ki pod različnimi propagandnimi oglasi ponujajo »strokovno pomoč«, pri tem pa močno škodujejo uveljavitvi resnične moderne psihologije.

V Kölnu vis. nad vrati neke hiše napis: »Pediker in psiholog«, v nekaterih časopisih pa sleparji po oglasih obljubljajo »pomoč za vzgojo otrok s pomočjo otroških fotografij«.

V dvajsetih letih se je ime psiholog močno utrdilo. V najrazličnejših javnih dejavnosti, v industriji in prometu ima psiholog vse večjo veljavo kot strokovnjak, ki veliko koristi. Kongres se je zato močno potegoval za to, da bi dobil naziv psihologa res človek, ki dokaže svojo kvalifikacijo s tega področja, podobno kot to velja za zdravnike.

Živali na zatožnih klopeh

»Kriva ali ni kriva?«

Iz klopi za obtoženca se je slišalo tiho kruljenje. To je zadostovalo. Sodnik je razglasil, da je obtoženka odkritosrčno priznala krivdo, in jo obsodil na smrt z obešenjem.

Ta primer se je zgodil leta 1394 pred francoskim sodiščem. Na smrt obsojena je bila obtožena, da je v vaškem župnišču ukradla in pojedla cel zavoj oblatov. Toda obsojenka se ni vznemirjala. Bila je namreč — svinja.

Sodne razprave proti živalim v tistih časih niso bile redke. Po vsej Evropi so pozivali pred sodišče svinje, konje, osle, pse, podgane, čebele in celo mravlje, če jih je obtožil kak pošten meščan. Živali so bile največkrat obtožene zlobnosti. Večkrat so imele tudi svoje zagovornike, ki jim jih je dodelilo sodišče.

Viri poročajo, da je bil leta 1474 neki petelin obtožen magije in čarovništva, ker je baje znesel jajce. Petelin je bil obsojen na smrt.

V Italiji pa so tudi pri živalih razločevali med zanikrnostjo in »zločinsko« zakrknjenostjo.

V Franciji so meščani nekega majhnega mesta tožili žuželke, ki so napadle žitna polja. Proces se je vlekel 42 let, dokler tožniki niso obupali in žuželkam določili posebno polje.

V srednjem veku so se pri procesih natanko držali vseh paragrafov, kot nam kaže sledeči primer. Poljske miši so pojedle kmetom pridelek in sodnija jih je povabila na obravnavo.

Obvestilo so pustili kar na polju. Miši pa seveda tudi na drugi in na tretji poziv sodišča niso prišle na sodišče. Zato je njihov zagovornik zahteval, da jim zagotove varno pot do sodnije, saj je po cestah vse polno mačk in so miši torej v nevarnosti. Ker sodišče tega ni moglo zagotoviti, so proces prestavili za nedoločen čas.

Živalim so sodili ne samo v srednjem veku, ampak celo do prve polovice 20. stoletja. Saj zveni skoraj neverjetno, da so leta 1906 v Švici nekega psa obsodili na smrt, ker je bil »sokriv« premišljenega umora.

BORO ČUŠKAR

ONA

44

»Ne morem razumeti, zakaj Gojko zahteva take reči od mene. Zakaj pa tega ni tudi napisal,« sem vprašala in se še tisti hip vgriznila v jezik.

»To bi bilo preveč nevarno,« je odgovoril. »Sporočilo bi lahko našli pri meni, če bi me ujeli, in potem bi tudi vam ne bilo preveč lahko.«

Začutila sem, da se moram zbrati, zato sem šla v kuhinjo po prigrizek. Naglo sem premislila ves razgovor, potem pa se vrnila v sobo. Ko sem mu postregla, sem mu mimogrede šepnila:

»Nikar ne povejte mami, zakaj ste prišli. Videli ste, da je zelo nevarna.«

Ko bi le videl, kako so se mu oči zasvetile. Zazdelo se mi je, da pred seboj ne vidim več človeka, temveč pravcati lisičji gobec in prežeče lisičje oči. Zato sem pohitela. Rekla sem:

»Zdaj mi oprostite za kratek čas. Takoj se bom vrnila. Stopila bom k nekemu prijatelju, ki vam bo morebiti lahko pomagal. Pripeljala ga bom prej kot mine pol ure.«

Ko sem odhajala, sem mami še enkrat namignila in ji rekla:

»Mama, ta prijatelj naj me počaka v moji sobi. Jaz se bom takoj vrnila, ti pa ga pusti pri miru! Nikar ga ne napadaj več! Če boš to storila, ti zagotavljam, da bom brez obotavljanja za vselej odšla od tebe!«

Na ulici sprva nisem vedela, kam bi. Vedela sem, da očeta v tistem času navadno ni več v pisarni, toda velike izbire nisem imela.

Očeta res ni bilo več. Sedla sem za njegovo pisalno mizo in še enkrat premislila vse, kar se je zgodilo. Spet sem slišala Žarka, ki mi je rekel: »Pokliči policijo in izroči jim bandita v roke.«

Na policiji nisem nikogar poznala in nič me ni mikalo, seznanjati se s policaji. Zavedala sem se pa, da moram naglo ukrepati.

Po dolgem obotavljanju sem dvignila slušalko in poklicala generala v pisarno. Nisem upala, da bo tam, saj se je v svojem uradu zadrževal zvečer samo tedaj, kadar je imel izredno važno delo.

Ko se je oglasil, sem bila še bolj prepričana, da sem ravnala prav. V njegovem glasu je bil namreč tako neprikrit posmeh, da bi mu najraje zabrusila nekaj krepkih, ker si je dovolil tako ogabno in zahrbtno igro z menoj.

Rekel je:

»Ali sanjam ali je res? Je to res tvoj glas?«

»Nikar se ne posmehujte!« sem mu rekla. »Jaz vas nisem klicala zaradi tistega, čeprav morda mislite tako. Imam le neko prošnjo.«

»Zakaj naj bi se ti posmehoval? Ti veš, da tega nisem nikoli počel niti zmogel. Mislim, da sem ti neštetokrat dokazal, da so vse tvoje želje in prošnje kažipot v mojem življenju. Samo reci, kaj želiš!«

»Že dobro, že dobro,« sem ga pretrgala. »Telefoniram vam iz očetove pisarne. Njega žal ni tukaj in zdaj res ne vem, na koga bi se obrnila. Cela zadeva je precej huda in prav zaradi tega sem se odločila, ne glede na vse, kar se je med nama zgodilo, da vas naprosim za pomoč. Malo prej je namreč prišel k nam domov neki neznanec, ki pravi, da je prišel iz hribov, da ga je k meni poslal Gojko in da naj mu pomagam vzpostaviti zvezo s kakšnim njihovim zanesljivim človekom.«

Zdelo se mi je, morebiti se motim, kot da si je general oddahnil. Nekaj časa je molčal, potem pa vprašal z glasom, ki se mi je zdel vesel:

»Ali je ta možakar oborožen?«

»Tega ne vem, ker mu nisem brskala po žepih. Vi vsekakor bolje veste, ali hodijo taki ljudje okrog oboroženi ali ne! Kaj takega še nisem nikoli videla.«

»Tak ne jezi se no, čemu si takšna! Nisi me pravilno razumela,« me je poskušal pomiriti.

»Prosim vas, ne govorite mi vsemogoče stvari,« sem jezno nadaljevala, »ki povejte, kaj naj storim! Če bo tisti tip nimajo s tem nobene zveze. Rajši mi le malce zasumil v mojo odkritosrčnost, ker sem že dolgo zdoma, utegne napasti mamo . . .«

»Tak ne skrbi no!« je rekel. »Vse to bo urejeno. Pridi raje sem, da na ves tvoj strah popijeva kozarček.«

Bila sem resnično razburjena, zato sem dovolj ostro odbila ta predlog. Po krajšem prepiru mi je rekel, naj ga počakam v očetovi pisarni in da bo stvar takoj uredil.

Ni minilo niti pol ure, ko je prišel v spremstvu križemgledega polkovnika. Morala sem povedati vse od začetka. V generalovih očeh sem razbrala nekakšno zadovoljstvo in zadoščenje, polkovnik pa me je neprijazno, če ne celo sovražno motril in očitno še zmerom sumničil.

Pomen in usoda otočja Galapagos

Naravni laboratorij

Pred dvema letoma smo praznovali stoletnico Darwinove knjige Izvor vrst. Ob tej priložnosti je ves svet slišal govoriti o otočju Galapagos, katerega pomembnost že dolgo časa ni več vezana le na ozek krog naravoslovcev.

Otočje pripada Ekvadorski republiki, od nje je oddaljeno kakih tisoč kilometrov, leži pa blizu ekvatorja. V resnici je navdihnilo velikega Charlesa Darwina, ki je leta 1837 zapisal: »Julija sem odprl prvi zvezek beležk o razvoju vrst. Že od meseca marca dalje me je močno presenečala značilnost južnoameriških fosilov in *vrst z otočja Galapagos*. Ti dve dejstvi — zlasti pa drugo — sta temelj vseh mojih načel.«

Na prvi pogled ni videti, da bi otočje zmoglo pritegniti zanimanje znanstvenikov. Na zemljevidih ga zaznamujejo z nekaj drobnimi pikami, saj obsega približno 7500 kvadratnih kilometrov ter šteje 13 glavnih otokov. Pet otokov je sorazmerno velikih, ostalo pa so otočki in čeri. Otočje je vulkanskega izvora, po vsej verjetnosti pa ni bilo nikdar povezano z ameriški celino. Vseh kraterjev je približno 2000, so rdečkasti ali črnkasti, najvišji vrhovi pa se vzpno do 1800 metrov.

Dasiravno leži otočje Galapagos blizu ekvatorja, ga obliva sorazmerno hladno morje. V tem delu zahodnega Pacifika resnično vladajo posebne razmere, to pa zaradi slovitega »Humboldtovega toka«. Ta prihaja od Antarktike, obliva z mrzlimi vodami čilske in perujske obale, se nato usmeri proti zahodu (to je: Ekvadorju in Galapagosu), pozneje pa izgine v globini. Nizka temperatura vode je seveda močno vplivalo na otoško podnebje.

Otoško rastlinstvo je puščavsko. V nižjih delih je sicer nekaj nizkega rastlinja, ki ne potrebuje dosti vode. Tam rastejo velikanske kakteje in trnovo grmičevje, ki v sušni dobi izgubi listje.

Vzpetine ustavljajo vlažne vetrove, ki prihajajo z jugovzhoda. Zato je tam rastlinstvo bogatejše, ponekod pa se razrostirajo celo pravi gozdovi. Ti deli še povečujejo nasprotje z ostalim rastlinstvom Galapagosa, ki se mora boriti za obstoj s skopo lavino.

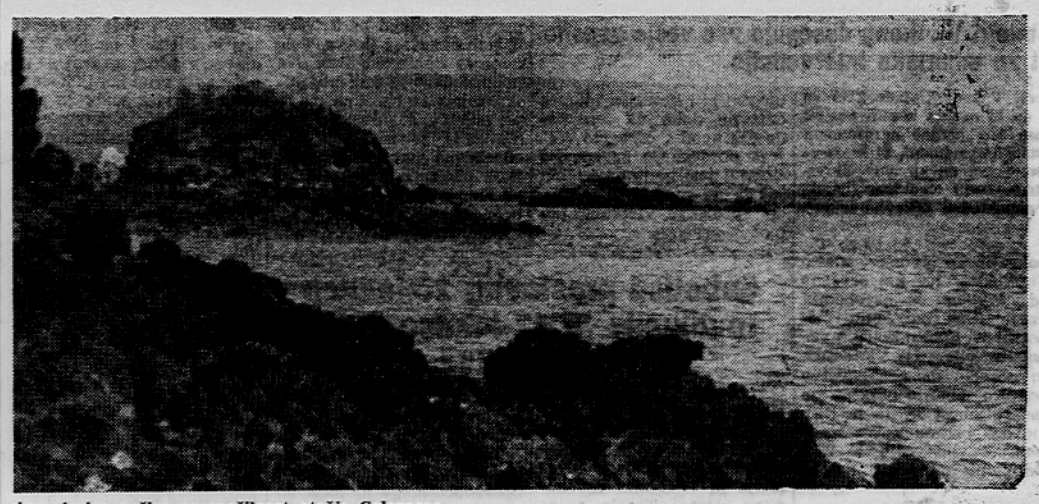
Tudi otoško živalstvo je zelo revno. Živali so bile ločene od svojih vrstnic na celinah, zato žive zase, na varnem pred ostalim svetom. Živali in rastline so prišle na otočje po »srečnem naključju«: priplavale ali priletele so, prinesel jih je veter ali pa jih je morje naplavilo na obrežja otokov. Vendar je bilo to »srečno naključje« naklonjeno le redkim živalim in rastlinam. Prav zato je tako velik razloček med revnim življenjem galapagoškega otočja in bogastvom tropske Amerike.

NOVO VOZILO NA TIRIH

Prometni strokovnjaki v Angliji, ZDA, Švici in Zvezni nemški republiki so odkrili novo napravo za prevoz potnikov, ki po njihovih izjavah odpira novo dobo za to vrsto transporta, če bodo seveda držale domneve o konstrukcijskih pogonskih in ekonomskih lastnostih »vozila, ki drsi po tirih«.

Gre namreč za nov tip vozila na tirih brez koles, ki so ga prej nedavnim pokazali tehničnim in prometnim strokovnjakom v Kölnu. Prikazali so model vozila, dolg 1 m in težak približno 25 kg.

Vozilo na tirih objame tudi zunanje strani tira, kar omogoča varnost pri vožnji in upravljanju. Čeprav še ne poznajo vseh tehničnih posebnosti novega vozila, nekateri strokovnjaki vseeno menijo, da je iznajdba novega vozila največje odkritje, odkar so ljudje napravili kolo.

Črne lavine pečine so značilnost otočja Galapagos

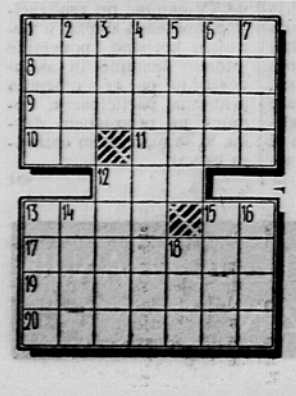
Za dobro voljo

»Ne boj se, oče je šel že spat.«

»Mravlja je zares koristna žival — ob njej se počutim tako velikega.«

Križanka

VODORAVNO: 1. izpit, preizkušnja, 8. silovit vihar, orkan, 9. zdraviliško in letovišče mesto blizu Kopra, 10. nedeljiva soglasniška skupina, 11. reka v Rusiji, 12. nemški meščanski filozof (Georg), 13. angleški novčič, 15. začetek abecede, 17. zofa, divan, 19. počivanje na stolu, 20. prebivalec čudovite gorske doline ob izviru Soče.

NAVPIČNO: 1. zemeljski plin, 2. domača vprežna žival, 3. požirek, 4. starodavni grški materialistični folozof, 5. eden izmed voditeljev francoske revolucije, ki ga je umorila Charlotte Corday, 6. mesto na Nizozemskem (sir.), 7. glasbeni interval, 12. pozitivne elektrode, 13. vzdržnost do jedi, 14. hlapljiva tekočina, 15. ruško žensko ime, 16. nemški znanstvenik, začetnik moderne embriologije, 18. stari Slovan.

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE

VODORAVNO: 1. tiara, 6. Werther, 8. Elea, 9. re, 10. sen, 11. lop, 12. Ema, 13. ist, 14. Ra, 15. Tati, 16. arzenal, 18. karat.

BUDENNIJEVA KONJENICA

IZ SPOMINOV PRVEGA KOMANDANTA PRVE SOVJETSKE KONJENIŠKE ARMADE

20

Komandanta obeh divizij Fomil in Zolotuhin sta izjavila, da o izdajalskih namerah Mirnova nista ničesar vedela, kaj šele slišala, da je Mirnov postavljen izven zakona.

Primer komisarja Šuljke

Zaslišali smo tudi komisarja bataljona Šuljgo, ki ga je dal Mirnov zapreti. Ta je povedal, da je Mirnov na poti razoroževal enote Rdeče armade, posebno komaj mobilizirane moške. Tako je razorožil in razgnal po domovih tudi bataljon, v katerem je bil Šuljga komisar. Mirnov jih je obkolil in jim ukazal, naj položijo orožje, češ da je njemu potrebneje ker da gre na fronto. Ko se je Šuljga temu uprl, ga je dal Mirnov zapreti in obsoditi na smrt. Če se ne bi zanj zavzel Bulatkin, bi odločni komisar gotovo ne ušel tragični usodi. Mirnov pa od svojega sklepa ni hotel odstopiti, zato ga je odpeljal s seboj kot ujetnika.

Pozno zvečer istega dne sem sklical posvetovanje s komisarjem korpusa Kivgelom, načelnikom političnega oddelka Suglickim, načelnikom štaba Pogrebovom in komandantoma divizij Gorodovikovom in Baturinom. Na posvetovanju smo potrdili naslednji ukaz konjeniškemu korpusu:

— Komandant Donskega kozaškega korpusa Mirnov je izdal revolucijo, za kar ga je sovjetska oblast postavila izven zakona. Mirnov je izgubil vero v moč sovjetske oblasti, zato je z izgovorom, da gre pomagat na fronto, odpeljal iz Saranska svoj korpus, ki ga je tamkaj ustanavljal. V resnici pa je to storil zato, da bi prestopil k belim. Mimo tega je nezakonito razoroževal in razpuščal enote Rdeče armade, ki so jih šele ustanavljali, in s tem zelo škodoval Sovjetski republiki. Za njegovo izdajstvo sta vedela komisar korpusa Bulatkin in načelnik štaba Lebedev, ki njegovih namer nista preprečevala in sta tako dejansko tudi sama zašla na pot izdaje. Mirnova čaka zato smrtna kazen, Bulatkina, Lebeva in druge, ki so aktivno sodelovali z njim, bomo predali naglemu vojnemu sodišču. Tiste borce in komandirje Mirnova, ki pri izdaji niso sodelovali, pa bomo razdelili po enotah Prvega konjeniškega korpusa, toda v nobenem primeru ne več kot tri do štiri može v vsak vod. Komisar korpusa in komisarji divizij in polkov morajo borcem pojasniti vse ukrepe proti izdajalcu in tistim, ki so mu na ta ali na oni način pomagali.«

Sklenili smo, da bomo ukaz prebrali 15. septembra ob desetih zjutraj pred borci obeh korpusov.

Trocki zavira izvršitev kazni nad izdajalci

Toda našemu ukazu ni bilo usojeno, da bi bil izpolnjen. Ob desetih zjutraj se je z avtomobilom in v spremstvu komandanta devete armade Steplna pripeljal predsednik Revolucionarnega vojnega sveta Sovjetske republike Trocki. Poveljeval sem »mirno« in mu reportiral. Poslušal me je, toda pozdravil ni nobene mene ne borcev.

— Poročajte mi, kakšne operacije imate v načrtu!

mi je jezno dejal.

Razjahal sem in ga povabil, naj vstopi v štab korpusa. Tam sem mu natanko razložil položaj korpusa in zločinsko dejavnost Mirnova ter ga seznanil z ukazom, ki smo ga hoteli razglasiti borcem.

Trocki se je nezadovoljno namrdnil in rekel:

— Represalije, ki ste jih pripravljali Mirnovu, niso pravilne. Razveljavljam vaš ukaz in predlagam, da pošljemo Mirnova, Bulatkina in Lebedeva pod močno stražo v Moskvo, kjer se bo z njimi ukvarjal Revolucionarni vojni svet Sovjetske republike, vse kozake njegovega korpusa skupaj z njihovimi komandirji pa peš in zastražene v štab 9. armade, ki se nahaja v Bulturlinovki.

Skušal sem spomniti Trockega, da je Mirnova postavila izven zakona sovjetska vlada; torej smo imeli vso pravico, da ga ustrelimo brez sojenja in preiskovanja.

— Zakaj bi se morali vi ukvarjati z Mirnovom, me je pretrgal Trocki. Vaša dolžnost je bila, da ga ujamete in izročite višjim instancam. Naj njegov primer razjasnijo in urede tisti, ki so ga postavili izven zakona.

JALOVO RAZPRAVLJANJE

Dovolil sem si pripomniti, da bi morali za stražo ujetnikom uporabiti velik del svojih borcev. Mimo tega bi bilo treba poskrbeti za njihove konje in pratež. Tako bi morali eno celo svojo brigado spremeniti v stražarje, konjevodce in pratež. Vse to pa v času, ko je bila pred nami naloga — opraviti s konjenico generala Mamontova.

— Vem, je rekel Trocki. Ta naloga je še vedno pred vami.

— Ali mar lahko pričakujem uspeh, če se bo ena izmed mojih dveh divizij obirala samo z upornim korpusom?

— Razumem vas, — mi je segel Trocki v besedo. — Kljub temu pa sem prepričan, da boste izvršili povelje predsednika Revolucionarnega vojnega sveta Sovjetske republike.

Uvidel sem, da Trockemu nima pomena karkoli dokazovati, zato sem mu odgovoril, da bomo njegov ukaz izpolnili.

— No, vidite, to je že malo bolje, mi je rekel spravljivo. Kar na delo, dragi moj.

— Z ukazom, ki ste ga pravkar razveljavili, smo seznanili že ves komandni zbor. Prosil bi vas, da borcem govorite in jim pojasnite svoje odločbe.

— Lahko govorim, je rekel Trocki. Toda to, za kar ste me prosili, ni snov za razgovor. Mogoče pa vaši borci želijo, da bi jim razjasnil nekatera politična vprašanja? Kako pa pri vas politično delate?

— Sistematično, je rekel Kivgela, ki je stal poleg mene, četudi se je korpus zadnje čase neprestano bojeval. Prihaja pa k nam veliko prostovoljcev, ki so poslušali belogardistične laži o komunizmu. Zato borci čestokrat razpravljajo, kaj je sovjetska oblast in kaj je komunizem. Pred kratkim sem n pr. slišal takle razgovor: »Komunisti so eno, boljševiki pa drugo. Mi nismo za komuniste, temveč za boljševike.«

99. Preplah je zagrabil moštvo. Vse, kar so bili nalovili s tolikšnim trudom, vse, s čimer naj bi se njihove družine preživljale v deževnih mesecih, vse to je zdaj goltalo neglobno, kruto morje. Nenadoma, kot bi jo razčesnila strela, pa druga, tretja, se je gladina spenila in za hip zavrtala.

»Če to ni sramota,« se je dri Jakec, »ali smo se zato mučili, da bodo žrli moraki pet?«

Duppa je zadihano zamrmral: »Molči, otrok, saj ne veš, kaj govoriš. Če ne pohitimo, bodo žrli tudi nas. Vidiš, da nam z Gelama pošiljajo opozorila . . .« In Jakec je iztal tovor, kdaj pa kdaj posmrkal, pljunki so odmevali v grozeče tišino.

Na rogov klic so čoln zapluli tesno k »Bojnemu starešini«, poveljniki so drug za drugim javili, da so pripravljeni, vesla so udarila in kanuji so kot račke za kokljo zdrseli po fosforni sledi pogiavarjeve ladje, zakaj na nebu so se poskrile vse zvezde. Ure in ure so hiteli, gnani od strahu, proti rdečim znamenjem na obzorju. Že zdavnaj bi se moralo zdaniti, toda ko se slednjič je, dan ni bil nič manj grozeč. Morje je bilo mrtvo in črno. Veslali so na življenje in smrt.

DELO

Nadaljevanje s 1. strani

Celjski okraj proslavil 20-letnico revolucije

gospodarstvu. Velenjski rudnik je za več kot 2 milijona ton povečal proizvodnjo premoga. V šoštanjski komuni je narodni dohodek na prebivalca visoko nad jugoslovanskim povprečjem, saj znaša letos 369.300 dinarjev. Program izgradnje velenjskega kombinata pa odpira še nove perspektive velikemu gospodarskemu razvoju te komune. Toda v našem sistemu niso bistvene samo tovarne, elektrarne in rudniki, ceste, zemlja in hmelj. Bolj kot s tem, da smo v enem samem letu vložili v razvoj proizvajalnih sredstev v Šaleški dolini več kot je lahko dala stara Jugoslavija vseh 20 let svojega obstoja, smo danes lahko ponosni na rezultate, ki smo jih dosegli z našo revolucijo pri človeku, za njegovo politično, strokovno in splošno izobrazbo, za njegovo stanovanjsko kulturo, njegovo zdravje, predvsem pa za njegovo mesto v sistemu delavskega in družbenega upravljanja.

Kulturni del velike slovesnosti v novi hali Tovarne usnja je izpolnil s pesmimi združeni mladinski pevski zbor, v katerem je sodelovalo več kot 1200 pevcev, nadalje Invalidski pevski zbor iz Ljubljane, zborne recitacije ter združeni godbi iz Velenja in Šoštanja. Bil je zares mogočen spev revoluciji in zmagi ter je zapustil pri udeležencih proslave močan vtis. Tudi slednja obletnica pomeni zlasti za Saleško dolino nov mejnik na uspešni poti k še večjemu napredku.

F. Krivec

Adenauerjeva intervencija v Beli hiši

čiji, naj začne z DR Nemčijo pogajanja, ki bi implicirala njeno priznanje, je rečeno v teh demantijih, temveč ji priporoča samo razširitev kontaktov na nediplomatski ravni, kakršni so bili že doslej, torej kontaktov, ki so potrebni za reševanje praktičnih vprašanj prometa, trgovine itd.; ti pa na drugi strani ustrezajo tudi politični težnji za enotnost Nemčije.

Vsekakor je ameriški predsednik imel svoje razloge, da obisk Gromika v Beli hiši prikaže kot manj važen dogodek, kot je bilo to predvideno. Njegovega srečanja z Gromikom pa ne ocenjujejo kot korak naza j v pripravah za bodoča pogajanja.

Kennedy je izrazil Gromiku tudi svojo zaskrbljenost zaradi položaja v Južnem Vietnamu in v Laosu ter dejal, da bi duh sporazumevanja okrog laoškega problema s strani ZDA in ZSSR lahko bil preizkusni kamen pripravljenosti za reševanje drugih vprašanj.

Iz Pentagona so včeraj sporočili, da bi zmanjšanje mednarodne napetosti lahko povzročilo pomembno redukcijo v vojski. Tudi to sporočilo ocenjujejo v tukajšnjih krogih kot indirektno opozarjanje na možnost izboljšanja sedanje situacije ter kot »sramežljivo mahljanje z oljčno vejico.«

Živko Milić

REZULTATI VOLITEV NA IRSKEM

DUBLIN, 8. okt. (AFP). Končni izidi volitev v republiki Irski kažejo, da je stranka dosedanjega premiera Lemasa izgubila absolutno večino, ki jo je imela doslej v parlamentu. Irski parlament ima 144 poslancev.

Vladna stranka Fiana Fol (vojaki usode) je dobila na teh volitvah 70 poslanskih mest, vtem ko je glavna opozicionalna stranka Finegejl (Vojaki Gejla) dobila 40 mest. Irski laburisti so dobili 16 mest, 4 druge opozicijske stranke skupaj pa 47.

V glavnem mestu Irske menijo, da je eden glavnih vzrokov tega neuspeha Lemasove vladne stranke v tem, da se je med volilno kampanjo v volitvah izrekla za to, naj bi bil galski jezik obvezen v šolah. Naspotno pa so opozicionalne stranke obljubljale, da bodo v primeru zmage na volitvah izposlovale zakon, po katerem bi pouk v galskem jeziku ne bil obvezen.

Politični opazovalci ne verjamejo, da bi mogle opozicionalne stranke sestaviti koalicijsko vlado in zato menijo, da se bo skušala vladna stranka Fiana Fol povezati z nekaterimi neodvisnimi člani parlamenta in drugimi politiki. Takšna vlada pa po mnenju političnih krogov ne bi bila stabilna.

Obiski na sejmu gradbeništva

Ljubljana, 8. okt. (Tanjug). Mednarodni sejem gradbeništva v Ljubljani je obiskal Zbigniero Skolicki, predsednik ljudskega odbora mesta Krakov, ki je na obisku v Ljubljani. Skupno z Borisom Mikošem, predsednikom Okrajnega ljudskega odbora Ljubljana, in ing. Marjanom Brilljem, generalnim sekretarjem Zvezne gradbene zbornice, si je več kot dve uri ogledoval razstavljene eksponate, posebno pa se je zanimal za mehanizacijo in materiale za gradnjo cest.

Udeleženci seminarja, ki ga prireja komite za stanovanja Evropske ekonomske komisije v Zagrebu, so danes obiskali drugi mednarodni sejem gradbeništva v Ljubljani. Sejem je obiskala tudi skupina članov Mednarodne unije arhitektov.

ČSSR ima 13,742.000 prebivalcev

Praga, 6. okt. (ČTK). — Češkoslovaška je imela na dan 1. marca letos 13,742.000 prebivalcev, izmed njih jih je bilo na Češkem 9,567.000 in na Slovaškem 4,175.000.

Nagrajenci Opatijskega festivala

Nagrade so podelili: Strokovna žirija, mesto Opatija, reviji »Svijet« in »Globus« ter publika

Opatija, 8. okt. (Tanjug). Sinoči so v dvorani hotela Kvarner v Opatiji z izvajanjem desetih pesmi, ki so se predsinočnjim in sinoči plasirale v finale, zaključili četrti Jugoslovanski festival zabavne glasbe »Opatija 61«.

Prvo nagrado v višini 110.000 din je strokovna žirija jugoslovanske Radio-televizije podelila komponistu Alfonzu Vučerju za pesem »Oči«. Drugo nagrado — 90.000 din je prejel Angel Vlatković za pesem »Nekoč v mestu, kdo ve v katerem«. Tretjo nagrado — 70.000 din je prejel komponist Marij Nardeli za pesem »Modri nocturno«.

Nagrado mesta Opatija v višini 50.000 din za najboljši tekst je prejel Dragutin Britvić za tekst pesmi »Deklice«, ki jo je komponiral Milivoj Kerbler.

Nagrado 60.000 din ilustrirane tedenske revije »Svijet« iz Sarajeva za najboljšo izvedbo je prejel Stipica Kalodjera za izvedbo kompozicije »Oči« Alfonza Vučerja, ki jo je izvajal plesni orkester Radio-televizije Zagreb.

Žirija glasbene kritike je podelila nagrade zagrebške revije »Globus«. Prvo nagrado v višini 130.000 din je prejel Dušan Jakšić za pesem »Julijana«, drugo nagrado — 50.000 din pa Alfonz Vučer za pesem »Oči«.

Gledalci in poslušalci Radio-televizijskega prenosa s tega festivala so s prvo nagrado v znesku 90.000 din nagradili Dušana Jakšića za pesem »Julijana«. Ta pesem je dobila 2.717 glasov. Drugo nagrado — 70.000 din je prejel komponist Angel Vlatković za pesem »Nekoč v mestu, kdo ve, v katerem«. Tretjo nagrado — 50.000 din je dobila pesem »Tišina brez solz« komponista Dušana Vidaka.

Na zaključnem večeru četrtega jugoslovanskega festivala zabavne glasbe »Opatija 61« je publika podelila dve nagradi za najboljše kompozicije. Prvo nagrado v znesku 70.000 din je prejel komponist Angel Vlatković za pesem »Nekoč v mestu, kdo ve, v katerem«, drugo nagrado — 50.000 din pa Dušan Jakšić za kompozicijo »Julijana«.

26. zasedanje Mednarodnega Rdečega križa končano

Praga, 8. okt. (Tanjug). V češkoslovaškem glavnem mestu se je včeraj končalo 26. redno zasedanje Mednarodnega Rdečega križa, ki se ga je udeležilo 61 delegacij nacionalnih organizacij Rdečega križa. Jugoslovansko delegacijo na tem zasedanju je vodil predsednik Jugoslovanskega Rdečega križa dr. Pavle Gregorič.

Na zasedanju so sprejeli večje število resolucij o osnovnih načelih Rdečega križa. Dve resoluciji je predlagala jugoslovanska delegacija. Obe sta bili enoglasno sprejeti. Ti resoluciji omogočata razširitev dejavnosti Rdečega križa ne samo na žrtve oboroženih spopadov mednarodnega značaja, temveč tudi na žrtve vseh drugih spopadov, predvsem tako imenovanih notranjih spopadov. Civilno prebivalstvo je treba zaščititi ne oziraje se na to, zaradi česa trpi. Ena od obeh resolucij opozarja na žrtve v Alžiriji, Kongu in Angoli ter zahteva od Mednarodnega Rdečega križa in nacionalnih organizacij, naj nudijo tem žrtvam čim večjo pomoč.

Ivan Kmetič, predsednik Glavnega odbora Zveze gluhih Slovenije posreduje na slavnostni akademiji svojim gluhonemim tovarišem govornikove besede. Foto: Z. Deniša

Gluhonemi slave trojni jubilej

Praznujejo: 30-letnico ustanovitve Društva Slovenije, 15-letnico Zveze gluhih Jugoslavije in 20-letnico ljudske revolucije

Ljubljana, 8. okt. Danes je bila v dvorani Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje slovesna akademija, ki jo je priredil glavni odbor Zveze gluhih Slovenije v sodelovanju z ljubljanskim okrajnim odborom. S to akademijo so gluhonemi proslavili kar tri jubileje: 30-letnico ustanovitve Društva gluhonemih Slovenije, 20-letnico ljudske revolucije in 15-letnico ustanovitve Zveze gluhih Jugoslavije. Akademije so se udeležili med drugimi tudi nekateri najstarejši člani organizacije, med njimi Anton Černe, prvi pobudnik in organizator Društva gluhonemih Slovenije. V uvodnem referatu je tajnik Glavnega odbora tov. Potokar na kratko orisal delovanje organizacije od ustanovitve do danes.

Pred drugo svetovno vojno so imeli gluhi v Sloveniji le slabe možnosti za rehabilitacijo. Zaposlili so se lahko v rokodelskih poklicih. Težave so bile še večje, ker niso imeli svoje organizacije.

Prvi je začel zbirati svoje tovariše gluhonemi ljubljanski graver Anton Černe. Černetu je ob pomoči nekaterih tovarišev uspelo leta 1931 ustanoviti Društvo gluhih Slovenije, katerega prvi predsednik je bil Janez Klemenčič. Do vojne je društvo slonelo le na delu peščice ljudi, ki so skušali pritegniti v organizacijo čimveč gluhonemih ter jim izboljšati življenjske pogoje.

Med okupacijo je društvo odbilo poziv naj se priključi italijanski organizaciji GIL; pridružilo se je Osvobodilni fronti. Mnogi člani društva so aktivno sodelovali v NOB, nekateri so dali za svobodo tudi življenje.

Po osvoboditvi so se razmere bistveno spremenile. Kmalu po ustanovitvi Zveze gluhih Jugoslavije je bila ustanovljena tudi Zveza gluhih Slovenije, ki ji je ob izdatni podpori ljudske oblasti uspelo vključiti velik del gluhonemih v normalno življenje.

Danes je v Sloveniji 3223 gluhonemih ljudi. 1523 je že rehabilitiranih ter delajo v raznih poklicih, 123 je upokojencev, 1578 pa je še potrebnih pomoči in rehabilitacije. Za rehabilitacijo gluhonemih skrbita zavoda za gluhonemo mladino v Ljubljani in Portorožu, ki pa ne zadoščata potrebam; zato bo treba v kratkem misliti na gradnjo novega zavoda. V teku je tudi gradnja posebne ustanove za poklicno rehabilitacijo gluhonemih, ki so nepismeni. Ta zavod bo v Šmartnem ob Savi ter bo pričel delovati decembra. Tu se bodo lahko gluhonemi od 15. do 45. leta usposobili za 10 raznih strok, hkrati pa se bodo naučili brati in pisati. Razen tega je bil ustanovljen tudi oddelek za gluho mladino pri pomožni šoli v Mariboru, podoben oddelek pa bo dobila tudi vajeniška šola v Izoli.

Sedaj dela v Sloveniji večina gluhih. Vendar ne opravljajo več le rokodelskih poklicev kot nekoč. Med njimi so ljudje najrazličnejših poklicev, od ročnih delavcev do inženirjev. Imajo tudi svoje kulturno društvo »Vita Zupančič« in športno društvo »Komet«. Gluhonemi v Sloveniji so tudi prvi v Jugoslaviji ustanovili svojo osnovno organizacijo ZK. V tem tednu bodo člani društev v počastitev trojnega jubileja pripredili več kulturnih in športnih prireditev, v Križankah pa bodo odprli razstavo o delu gluhih v Sloveniji.

A. N.

Maroški minister o Jugoslaviji

Rabat, 7. okt. (Tanjug). — Minister za narodno gospodarstvo in finance Maroka Douiri je imel po vrnitvi iz Avstrije in Jugoslavije sestanek z novinarji, na katerem je rekel, da je v Jugoslaviji obiskal mednarodni velesejem v Zagrebu. »Na tem velesejmu,« je rekel, »lahko vidi človek izredne uspehe, ki jih je doseglo hrabro ljudstvo. Jugoslavija je zdaj dejansko industrijska sila. Življenjski standard prebivalstva pa je od leta 1945 petkrat boljši, kakor je bil do leta 1945.«

Ko je Douiri govoril o pomenu podpisane pogodbe, je opozoril na zelo široke možnosti za plodno sodelovanje med Marokom in Jugoslavijo. Rekel je, da se v sklenjeni pogodbi zrcalijo želje obeh dežel po nadaljnjem sodelovanju. Na koncu se je še posebej dotaknil pomena posojila v znesku pet milijonov dolarjev, ki bo pripomoglo k pospešitvi industrijskega razvoja Maroka.

»Prava vojna« v Vietnamu

Enote osvobodilnega gibanja Vietkong dosegajo vse večje uspehe — Načrti za ameriško intervencijo

WASHINGTON, 8. okt. (Reuter). V krogih vlade ZDA so znova oživele razprave o tem, da bi morda kazalo poslati ameriške čete v Južni Vietnam kot pomoč ogroženemu Ngo Din Diemovemu režimu. State Department, ki že deset dni obtožuje »vietnamske komuniste«, da so okrepili vojaške akcije, da bi nasilno strmoglavili Ngo Din Diema, je včeraj napovedal možnost neposredne uporabe ameriških sil v Južnem Vietnamu.

Predstavnik State Departmenta je izjavil, da zdaj proučujejo razne ukrepe pomoči vladi v Sajgonu. Znano je, da se je vojaška pomoč ZDA proameriškemu Diemovemu režimu zadnje mesece povečala, zlasti odkar je podpredsednik Johnson v maju obiskal Sajgon.

Ko je State Department označil stanje v Južnem Vietnamu, je ta teden uradno sporočil, da se bije tam »prava vojna« s čimer je v celoti podprl Diemovo trditev, da ne gre več zgolj za gverilske operacije. Kot signal so odjeknile prejšnji teden med washingtonskimi pristaši vojaške ekspedicije vesti, da je enota 700 oboroženih pripadnikov Vietkonga — gibanje odpora v Južnem Vietnamu — zavzela pokrajinsko središče, mesto Fouk Tan, 100 km severno od Sajgona in osvobodila kakih 2000 političnih pripornikov. Spričo takšnih vojaških operacij Vietkonga in poročil, da prebivalstvo podpira gibanje odpora, je zaskrbljenost za usodo Diemovega režima v Washingtonu čedalje večja. V Washingtonu se boje, da bi utegnil biti skorajšnji konec deževne dobe na tem področju uvod v ofenzivo večjega obsega. Če bo sprejet sklep o pošiljanju ameriških čet bi ga utemeljili s tem, da »prejema Vietkong pomoč s severa«.

Rapacki v Braziliji

Varšava, 8. okt. (Tanjug). Zunanji minister LR Poljske Adam Rapacki je odpotoval 16. oktobra na uradni obisk v Brazilijo, kamor ga je povabil brazilski zunanji minister Dantas.

Subotica proslavila 20-letnico revolucije in 17-letnico svoje osvoboditve

Subotica, 8. okt. (Tanjug). Na Trgu svobode v Subotici je bilo danes veliko ljudsko zborovanje v okviru proslave 20-letnice ljudske revolucije in 17-letnice osvoboditve mesta. Zbralo se je okrog 50.000 meščanov, katerim je govoril tudi predsednik Izvršnega sveta Vojvodine Geza Tikvicki.

Tikvicki je med drugim dejal, da so v času ljudske vstaje leta 1941 člani KPJ in SKOJ v Vojvodini razvili široko organizacijsko in politično delo, tako da je bilo že tedaj na tem področju 14 partizanskih odredov, v 110. krajih pa so formirali oborožene desetine, v katerih je bilo zbranih več tisoč borcev. Pravilen odnos narodnoosvobodilnega gibanja do narodnostnih manjšin je kljub okupatorjevemu razpihovanju šovinizma že v sami borbi krepil bratstvo in enotnost narodov Vojvodine.

Po zborovanju je ljudska poslanka Ida Sabo v predverju mestne hiše odkrila, doprsne kipe najvidnejših subotiških borcev.

Proslava vrh Triglava

TOLMIN, 8. okt. Pretekli petek so vojaki pod organizacijskim vodstvom podpolkovnika Franca Jernejca v sodelovanju s planinci prvič prenesli na sam vrh Triglava top in iz njega izstrelili častni pozdrav za Dan topništva JLA ob njeni dvajseti obletnici, za Dan vstaje Makedonije in v pozdrav Beogradu ob obletnici osvoboditve.

Vojna pošta Tolmin je pripravila ta pohod na Triglav iz treh smeri: iz Bovca, Tolmina in Bohinjske Bele. Na pobudo JLA je tudi planinska organizacija sodelovala pri pohodu. Planinska zveza Slovenije je zaradi slavja odprla pet planinskih postojank okoli Triglava, ki so nudile zavetje udeležencem pohoda.

Skupina vojakov pod vodstvom Srečka Tušarja je že v četrtek zvečer prenesla top iz Planike na vrh Triglava. V petek zjutraj so se potem na vrhu zbrali k slavnosti vojaki z godbo in planinci. Zaradi slabega vremena pa so morali hitro sestopiti in tako so prišli okoli 13. ure z vsem materialom na Planiko.

Tu je bila nato glavna slovesnost, ki ji je prisostvovalo okoli 150 vojakov in 50 planincev. Zastopniki planinskih društev so prišli iz mnogih krajev Slovenije, dva n. pr. celo iz Krškega.

M. P.

Posvet nevrokirurgov Jugoslavije

Titograd, 8. okt. (Tanjug). V dvorani Narodnega gledališča v Titogradu se je danes začel drugi posvet nevrokirurgov Jugoslavije. Med tridnevnim delom bodo prebrali 80 referatov, koreferatov in prostih tem, ki obravnavajo sodobno kirurgijo.

Konec suše

Beograd, 8. okt. (Tanjug). V zahodnih krajih naše države, približno od črte Titograd — Sarajevo do Bjelovara in Varaždina že od včeraj neprekinjeno dežuje. V nekaterih krajih so ob sedmih zjutraj zabeležili okoli 50 mm padavin, na Primorju pa celo več kot 90 mm. V Zenici je padlo 30 mm, v Zagrebu 29, v Slavonskem Brodu pa komaj 4 mm padavin.

VREME

Stanje 8. oktobra: Področje nizkega zračnega pritiska nad severno Italijo se je že skoraj povsem izpolnilo. Z Atlantika proti zahodni Evropi se pomikajo vedno novi valovi frontalnih motenj, vendar so nekoliko oslabljeni.

Napoved za ponedeljek: Zmerno do pretežno oblačno vreme. Vmes je možnih nekaj neznatnih padavin. Najnižje nočne temperature med 8 in 11, v Primorju 15, najvišje dnevne okoli 15, v Primorju 20 stopinj C.

Iz včerajšnje druge izdaje

Vzhodni blok priznal Sirijo

Sovjetska zveza in države socialističnega tabora bodo vzpostavile normalne diplomatske odnose z novo sirsko vlado — Tudi ZDA nameravajo priznati novi režim v Siriji

MOSKVA, 7. okt. (Tanjug). Nocoj so v Moskvi uradno sporočili, da je ZSSR priznala vlado republike Sirije. Obe državi sta se sporazumeli, da bosta vzpostavili diplomatske odnose na stopnji veleposlaništev. V sporočilu je rečeno, da vlada ZSSR upa, da bodo odnosi med obema deželama temeljili na načelih miroljubne koeksistence v korist obeh narodov in utrditve miru v svetu.

V krogih tukajšnjih opazovalcev so z velikim zanimanjem pričakovali sporočilo o uradnem sovjetskem stališču do novega režima v Siriji. Uradni predstavniki so bili namreč do zadnjega rezervirani in so odklanjali javno oceno sirskih dogodkov. To stališče je odsevalo tudi iz sovjetskega tiska, ki se je v glavnem omejeval na registracijo poročil in izjav tako iz Kaira kakor iz Damaska.

Sovjetsko priznanje nove sirske vlade razlagajo v Moskvi z dvojnimi obvezo »zgodovinsko zmago sirskega naroda in armade, ki odpira široke perspektive«. Po mnenju moskovske »Pravde« je KP Sirije obsodila »protidemokratične akcije prejšnjih oblasti«, naglašajoč, da je »KP Sirije stala nostmi in potrebami sovjetske politike. Naglašajo namreč, da želi Moskva vsekakor ohraniti svoje sicer dobre odnose z Združeno arabsko republiko, na drugi strani pa upoštevati stališče Komunistične partije Sirije. Le-ta je namreč nedavne dogodke v Siriji ocenila kot na čelu tistih, ki so dajali žrtve in vodili boj proti diktaturi«.

Negotovost v sovjetskem stališču do dogodkov v Siriji kaže zlasti pisanje tednika »Za rubežom«, ki je danes v nekem članku objavil ameriško gledišče o dogodkih v Siriji in gledišča drugega tiska. Po pisanju »New York Timesa«, navaja list, kažejo dogodki v Siriji, da je »sirski nacionalizem še vedno močan« in da sirskemu meščanstvu »ni bil všeč Naserjev socializem«. Tej oceni nasproti postavlja list pisanje glasila KP Francije »Humanite«, da so oblast v Siriji prevzeli predstavniki meščanstva, ki so podpirali diktaturo Šišaklija in da »že samo dejstvo, kdo je pohitel priznati novo vlado v Damasku, kaže, kdo stoji za Kuzbarijem«.

Tanjug poroča iz Sofije in Prage, da sta tudi bolgarska in češkoslovaška vlada priznali novo sirsko vlado in sklenili vzpostaviti z njo diplomatske odnose na stopnji veleposlaništev.

V obveščenih krogih v Sofiji pravijo, da so novo sirsko vlado priznale tudi ostale države socialističnega tabora.

Že prej so vlado v Damasku priznale Turčija, Jordanija, Formoza, Guatemala in Iran.

Po sporočilu State Departmenta bo tudi ameriška vlada v kratkem sprejela sklep o priznanju novega režima v Siriji.

Telegrami

ARETACIJE V KOREJI. — SEUL. Štirideset oficirjev in civilnih uradnikov so aretirali. Obtožili so jih, da so bili pristranski pri ugotavljanju premoženja seulskih industrijalcev.

EKSPEDICIJA ZA ANTARKTIKO. — PARIZ. 20. oktobra bosta odpotovali na Antarktiko dve francoski ekspediciji. Na Južnem tečaju bosta postavili radijsko postajo za prenos znanstvenih podatkov o vremenskih razmerah na Antarktiki.

ATENTATI V ALŽIRIJI. — V mestu Guyotville, 15 km vzhodno od Alžira, so pripadniki osvobodilnega gibanja izvršili bombni atentat. Tudi v Costantinu in Alžiru je prišlo v zadnji noči do številnih eksplozij.

POPLAVE V INDIJI. — NEW DELHI. Med zadnjimi poplavami v indijski državi Bihar je izgubilo življenje 151 ljudi.

SUSA V INDONEZIJI. — DŽAKARTA. Zaradi velike suše, ki traja že pet mesecev, je bila na centralni Javi uničena petina vseh pridelkov. Dolgotrajna suša je povzročila tudi številne gozdne požare. V Pekaloganu je zgorelo 400 hiš, 3000 ljudi pa je ostalo brez strehe.

ZVIŠANJE PLAČ V BRAZILIJI. — RIO DE JANEIRO. Brazilska vlada je sklenila do srede tega meseca zvišati minimalne plače delavcev za 40 odstotkov in zahtevati od kongresa, naj sprejme zakon o družinskih dodatkih za delavce.

Prometni davek in novi gospodarski sistem

Ob prehodu na nov gospodarski sistem je bilo v razpravah veliko govora tudi o spremembi načina pobiranja prometnega davka. Mnogi so namreč menili, da je za nov gospodarski sistem nesprejemljiv stari način obračunavanja prometnega davka, ker onemogoča spremljanje proizvodnih stroškov skozi vse faze in ker s svojim prepletanjem tudi otežuje pravilno primerjavo produktivnosti. Zato se je izkristaliziralo mišljenje, da mora prometni davek v novem gospodarskem sistemu dobiti svoje pravo mesto. Kot tipični davek na potrošnjo naj bi se pobiral šele na koncu, ko blago potrošnik kupi in plača. Taka ureditev in vskladitev prometnega davka z novim gospodarskim sistemom pa bi imela še nekaj drugih prednosti, predvsem pa bi v znatni meri zmanjšala razlike med »proizvajalnimi« in »potrošniškimi« komuni.

Vse to nam nujno narekuje, da se na to vprašanje nekoliko podrobneje povrnemo sedaj, ko razpravljamo o rezultatih novega sistema in o potrebi, da z novimi koristnimi ukrepi sistem dopolnimo in omogočimo hitrejši razvoj celotnega gospodarstva.

Prometni davek je instrument družbene akumulacije, ki z obremenitvijo domače potrošnje zbira sredstva za splošne družbene potrebe. Je torej tipičen potrošniški davek in bi ga morali dodajati maloprodajni ceni.

Do sedaj pa pri nas kažejo stvari nekoliko drugače. Prometni davek spremlja celotno proizvodnjo od surovine do končnega izdelka, ki gre na potrošniški trg. Prometni davek se v posamezni fazi proizvodnje pribija na proizvodno ceno, gre v celoti v materialne stroške naslednje faze in se na že plačani prometni davek ponovno zaračunava do končnega proizvoda. Tako se po nepotrebnem obremenjuje tekoča proizvodnja in otežuje stvarna primerjava proizvodnih stroškov, ker je plačilo prometnega davka odvisno pri takem zaračunavanju od organizacijskih oblik proizvodnje, kar v končni posledici predstavlja neenake pogoje za gospodarske organizacije.

Tako obračunavanje prometnega davka je tudi velika težava ob primerjavi in vskladjevanju domačih proizvodnih stroškov s svetovnimi. Res je sicer, da je novi devizni režim osvojil sistem olajšav pri izvozu, vendar le-te obsegajo samo tisto obdavčenje, ki nastopa v končni fazi, ne vključuje pa dovolj prehodnih obremenitev. Zato smo morali še vedno zadržati sistem premij in regresov pri izvozu, ki pa nujno temelje na subjektivnih ocenah in so v primerjavi s hitrejšimi gibanji in spremembami na svetovnem trgu zelo neelastične. Vse skupaj pa je zelo kompliciran sistem obračunavanja in preračunavanja, kjer na eni strani vplačujejo prometni davek, na drugi strani pa dobivajo za isti proizvod premije in regrese. Če kje, potem bi reforma prometnega davka v proizvodnji ustvarila čistejšo situacijo in lažji pregled nad stvarno produktivnostjo v vsaki posamezni panogi in znotraj panoge med posameznimi gospodarskimi organizacijami.

S prenosom prometnega davka v potrošnjo, bi se v veliki meri poenostavil tudi carinski sistem, ki bi v bistvu ne bil nič drugega kot dopolnilo celotnega sistema prometnega davka s posebnim ozirom na izravnavo tistih razlik, ki jih zaradi specifičnosti naše gospodarske strukture v primerjavi s svetovnim trgom moramo še vedno upoštevati. Vse ostale komplicirane in nepriljubljene komplikacije s carino bi tako lahko odpadle, naš potrošnik pa bi se še bolj zadovoljil s kupovanjem na domačem trgu.

Obračunavanje prometnega davka v proizvodnji je pred vsem nezdrav fiskalističen ukrep, ki ne sodi v nov gospodarski sistem. Tako pobiranje potrošniškega davka je v stvarnosti avansiranje proračunske potrošnje, še predno je v resnici prišlo do realizacije na trgu. Če temu dodamo še nezdrav nastop obračunavanja celotnega dohodka po fakturirani, a ne stvarno plačani realizaciji, potem je popolnoma jasno, da imamo osnovne nezdrave inflacijske pojave predvsem v taki obliki obračunavanja prometnega davka. Prehod seveda ne bo lahek, vendar pa postaja z vsakim dnem večja nujnost, ki bi se s primerno postopnostjo v relativno kratkem času lahko izvršila.

Končno pa bi prenos prometnega davka v potrošnjo v temelju spremenil tudi odnose med proizvodnimi in potrošnimi komunami. Še vedno namreč opažamo, da posamezne komune teže k pretirani hitri industrializaciji prav zato, ker jih k temu zapeljuje sedanji sistem prometnega davka, ki ustvarja videz večje rentabilnosti v proizvodnji kakor v potrošnji. Zaostajanje v razvoju vseh zvrsti uslužnostnih dejavnosti ima svoje korenine prav v tem. Prenos prometnega davka v potrošnjo bi izenačil zanimanje komune za proizvodnjo in potrošnjo, vplival tako na enakomernejši razvoj celotnega gospodarstva in dal zdrave pobude za odpravljanje dosedanje slabosti razvoja posameznih gospodarskih dejavnosti.

Kljub velikim prednostim, ki bi jih za naš gospodarski sistem imela taka sprememba, pa naletimo na ugovore, ki niso samo strah pred prehodom, temveč predvsem dvom ali bodo v takem primeru prometni davek tudi v redu pobirali in odvajali. Menimo, da taki ugovori ne morejo več vplivati na odlaganje tako važne in napredne odločitve. Če namreč pri realizaciji prometnega davka v potrošnji koristno povežemo interese komune in skupnosti, to pa že omogoča primerna participacija komune na prometnem davku, ki se na njenem območju ostvari.

-ar

Jutranjik »DELO« LAHKO NAROČITE PRI VAŠEM PISMONOŠI. SAMO TAKO BOSTE JUTRANJIK »DELO« REDNO DOBIVALI NA DOM - V VESELJE VSEJ DRUŽINI

Nadaljevanje s 1. strani

Celjski okraj proslavil 20-letnico revolucije

gospodarstvu. Velenjski rudnik je za več kot 2 milijona ton povečal proizvodnjo premoga. V šoštanjski komuni je narodni dohodek na prebivalca visoko nad jugoslovanskim povprečjem, saj znaša letos 369.300 dinarjev. Program izgradnje velenjskega kombinata pa odpira še nove perspektive velikemu gospodarskemu razvoju te komune. Toda v našem sistemu niso bistvene samo tovarne, elektrarne in rudniki, ceste, zemlja in hmelj. Bolj kot s tem, da smo v enem samem letu vložili v razvoj proizvajalnih sredstev v Šaleški dolini več kot je lahko dala stara Jugoslavija vseh 20 let svojega obstoja, smo danes lahko ponosni na rezultate, ki smo jih dosegli z našo revolucijo pri človeku, za njegovo politično, strokovno in splošno izobrazbo, za njegovo stanovanjsko kulturo, njegovo zdravje, predvsem pa za njegovo mesto v sistemu delavskega in družbenega upravljanja.

Kulturni del velike slovesnosti v novi hali Tovarne usnja je izpolnil s pesmimi združeni mladinski pevski zbor, v katerem je sodelovalo več kot 1200 pevcev, nadalje Invalidski pevski zbor iz Ljubljane, zborne recitacije ter združeni godbi iz Velenja in Šoštanja. Bil je zares mogočen spev revoluciji in zmagi ter je zapustil pri udeležencih proslave močan vtis. Tudi slednja obletnica pomeni zlasti za Saleško dolino nov mejnik na uspešni poti k še večjemu napredku.

F. Krivec

Adenauerjeva intervencija v Beli hiši

čiji, naj začne z DR Nemčijo pogajanja, ki bi implicirala njeno priznanje, je rečeno v teh demantijih, temveč ji priporoča samo razširitev kontaktov na nediplomatski ravni, kakršni so bili že doslej, torej kontaktov, ki so potrebni za reševanje praktičnih vprašanj prometa, trgovine itd.; ti pa na drugi strani ustrezajo tudi politični težnji za enotnost Nemčije.

Vsekakor je ameriški predsednik imel svoje razloge, da obisk Gromika v Beli hiši prikaže kot manj važen dogodek, kot je bilo to predvideno. Njegovega srečanja z Gromikom pa ne ocenjujejo kot korak naprej v pripravah za bodoča pogajanja.

Kennedy je izrazil Gromiku tudi svojo zaskrbljenost zaradi položaja v Južnem Vietnamu in v Laosu ter dejal, da bi duh sporazumevanja okrog laoškega problema s strani ZDA in ZSSR lahko bil preizkusni kamen pripravljenosti za reševanje drugih vprašanj.

Iz Pentagona so včeraj sporočili, da bi zmanjšanje mednarodne napetosti lahko povzročilo pomembno redukcijo v vojski. Tudi to sporočilo ocenjujejo v tukajšnjih krogih kot indirektno opozarjanje na možnost izboljšanja sedanje situacije ter kot »sramežljivo mahljanje z oljčno vejico.«

Živko Milić

Nagrajenci Opatijskega festivala

Nagrade so podelili: Strokovna žirija, mesto Opatija, reviji »Svijet« in »Globus« ter publika

Opatija, 8. okt. (Tanjug). Sinoči so v dvorani hotela Kvarner v Opatiji z izvajanjem desetih pesmi, ki so se predsinočnjim in sinoči plasirale v finale, zaključili četrti Jugoslovanski festival zabavne glasbe »Opatija 61«.

Prvo nagrado v višini 110.000 din je strokovna žirija jugoslovanske Radio–televizije podelila komponistu Alfonzu Vučerju za pesem »Oči«. Drugo nagrado — 90.000 din je prejel Angel Vlatković za pesem »Nekoč v mestu, kdo ve v katerem«. Tretjo nagrado — 70.000 din je prejel komponist Marij Nardeli za pesem »Modri nocturno«.

Nagrado mesta Opatija v višini 50.000 din za najboljši tekst je prejel Dragutin Britvić za tekst pesmi »Deklice«, ki jo je komponiral Milivoj Kerbler.

Nagrado 60.000 din ilustrirane tedenske revije »Svijet« iz Sarajeva za najboljšo izvedbo je prejel Stipica Kalodjera za izvedbo kompozicije »Oči« Alfonza Vučerja, ki jo je izvajal plesni orkester Radio-televizije Zagreb.

Žirija glasbene kritike je podelila nagrade zagrebške revije »Globus«. Prvo nagrado v višini 130.000 din je prejel Dušan Jakšić za pesem »Julijana«, drugo nagrado — 50.000 din pa Alfonz Vučer za pesem »Oči«.

Gledalci in poslušalci Radio-televizijskega prenosa s tega festivala so s prvo nagrado v znesku 90.000 din nagradili Dušana Jakšića za pesem »Julijana«. Ta pesem je dobila 2.717 glasov. Drugo nagrado — 70.000 din je prejel komponist Angel Vlatković za pesem »Nekoč v mestu, kdo ve, v katerem«. Tretjo nagrado — 50.000 din je dobila pesem »Tišina brez solz« komponista Dušana Vidaka.

Na zaključnem večeru četrtega jugoslovanskega festivala zabavne glasbe »Opatija 61« je publika podelila dve nagradi za najboljše kompozicije. Prvo nagrado v znesku 70.000 din je prejel komponist Angel Vlatković za pesem »Nekoč v mestu, kdo ve, v katerem«, drugo nagrado — 50.000 din pa Dušan Jakšić za kompozicijo »Julijana«.

26. zasedanje Mednarodnega Rdečega križa končano

Praga, 8. okt. (Tanjug). V češkoslovaškem glavnem mestu se je včeraj končalo 26. redno zasedanje Mednarodnega Rdečega križa, ki se ga je udeležilo 61 delegacij nacionalnih organizacij Rdečega križa. Jugoslovansko delegacijo na tem zasedanju je vodil predsednik Jugoslovanskega Rdečega križa dr. Pavle Gregorič.

Na zasedanju so sprejeli večje število resolucij o osnovnih načelih Rdečega križa. Dve resoluciji je predlagala jugoslovanska delegacija. Obe sta bili enoglasno sprejeti. Ti resoluciji omogočata razširitev dejavnosti Rdečega križa ne samo na žrtve oboroženih spopadov mednarodnega značaja, temveč tudi na žrtve vseh drugih spopadov, predvsem tako imenovanih notranjih bojev. Civilno prebivalstvo je treba zaščititi ne oziraje se na to, zaradi česa trpi. Ena od obeh resolucij opozarja na žrtve v Alžiriji, Kongu in Angoli ter zahteva od Mednarodnega Rdečega križa in nacionalnih organizacij, naj nudijo tem žrtvam čim večjo pomoč.

Ivan Kmetič, predsednik Glavnega odbora Zveze gluhih Slovenije posreduje na slavnostni akademiji svojim gluhonemim tovarišem govornikove besede. Foto: Z. Deniša

Gluhonemi slave trojni jubilej

Praznujejo: 30-letnico ustanovitve Društva Slovenije, 15-letnico Zveze gluhih Jugoslavije in 20-letnico ljudske revolucije

Ljubljana, 8. okt. Danes je bila v dvorani Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje slovesna akademija, ki jo je priredil glavni odbor Zveze gluhih Slovenije v sodelovanju z ljubljanskim okrajnim odborom. S to akademijo so gluhonemi proslavili kar tri jubileje: 30-letnico ustanovitve Društva gluhonemih Slovenije, 20-letnico ljudske revolucije in 15-letnico ustanovitve Zveze gluhih Jugoslavije. Akademije so se udeležili med drugimi tudi nekateri najstarejši člani organizacije, med njimi Anton Černe, prvi pobudnik in organizator Društva gluhonemih Slovenije. V uvodnem referatu je tajnik Glavnega odbora tov. Potokar na kratko orisal delovanje organizacije od ustanovitve do danes.

Pred drugo svetovno vojno so imeli gluhi v Sloveniji le slabe možnosti za rehabilitacijo. Zaposlili so se lahko v rokodelskih poklicih. Težave so bile še večje, ker niso imeli svoje organizacije.

Prvi je začel zbirati svoje tovariše gluhonemi ljubljanski graver Anton Černe. Černetu je ob pomoči nekaterih tovarišev uspelo leta 1931 ustanoviti Društvo gluhih Slovenije, katerega prvi predsednik je bil Janez Klemenčič. Do vojne je društvo slonelo le na delu peščice ljudi, ki so skušali pritegniti v organizacijo čimveč gluhonemih ter jim izboljšati življenjske pogoje.

Med okupacijo je društvo odbilo poziv naj se priključi italijanski organizaciji GIL; pridružilo se je Osvobodilni fronti. Mnogi člani društva so aktivno sodelovali v NOB, nekateri so dali za svobodo tudi življenje.

Po osvoboditvi so se razmere bistveno spremenile. Kmalu po ustanovitvi Zveze gluhih Jugoslavije je bila ustanovljena tudi Zveza gluhih Slovenije, ki ji je ob izdatni podpori ljudske oblasti uspelo vključiti velik del gluhonemih v normalno življenje.

Danes je v Sloveniji 3223 gluhonemih ljudi 1523 je že rehabilitiranih ter delajo v raznih poklicih, 123 je upokojencev, 1578 pa je še potrebnih pomoči in rehabilitacije. Za rehabilitacijo gluhonemih skrbita zavoda za gluhonemo mladino v Ljubljani in Portorožu, ki pa ne zadoščata potrebam; zato bo treba v kratkem misliti na gradnjo novega zavoda. V teku je tudi gradnja posebne ustanove za poklicno rehabilitacijo gluhonemih, ki so nepismeni. Ta zavod bo v Šmartnem ob Savi ter bo pričel delovati decembra. Tu se bodo lahko gluhonemi od 15. do 45. leta usposobili za 10 raznih strok, hkrati pa se bodo naučili brati in pisati. Razen tega je bil ustanovljen tudi oddelek za gluho mladino pri pomožni šoli v Mariboru, podoben oddelek pa bo dobila tudi vajeniška šola v Izoli.

Sedaj dela v Sloveniji večina gluhih. Vendar ne opravljajo več le rokodelskih poklicev kot nekoč. Med njimi so ljudje najrazličnejših poklicev, od ročnih delavcev do inženirjev. Imajo tudi svoje kulturno društvo »Vita Zupančič« in športno društvo »Komet«. Gluhonemi v Sloveniji so tudi prvi v Jugoslaviji ustanovili svojo osnovno organizacijo ZK. V tem tednu bodo člani društev v počastitev trojnega jubileja priredili več kulturnih in športnih prireditev, v Križankah pa bodo odprli razstavo o delu gluhih v Sloveniji.

A. N.

Posvet nevrokirurgov Jugoslavije

Titograd, 8. okt. (Tanjug). V dvorani Narodnega gledališča v Titogradu se je danes začel drugi posvet nevrokirurgov Jugoslavije. Med tridnevnim delom bodo prebrali 80 referatov, koreferatov in prostih tem, ki obravnavajo sodobno kirurgijo.

REZULTATI VOLITEV NA IRSKEM

DUBLIN, 8. okt. (AFP). Končni izidi volitev v republiki Irski kažejo, da je stranka dosedanjega premiera Lemasa izgubila absolutno večino, ki jo je imela doslej v parlamentu. Irski parlament ima 144 poslancev.

Vladna stranka Fiana Fol (vojaki usode) je dobila na teh volitvah 70 poslanskih mest, vtem ko je glavna opozicionalna stranka Finegejl (Vojaki Gejla) dobila 40 mest. Irski laburisti so dobili 16 mest, 4 druge opozicijske stranke skupaj pa 47.

V glavnem mestu Irske menijo, da je eden glavnih vzrokov tega neuspeha Lemasove vladne stranke v tem, da se je med volilno kampanjo v volitvah izrekla za to, naj bi bil galski jezik obvezen v šolah. Nasprotno pa so opozicionalne stranke obljubljale, da bodo v primeru zmage na volitvah izposlovale zakon, po katerem bi pouk v galskem jeziku ne bil obvezen.

Politični opazovalci ne verjamejo, da bi mogle opozicionalne stranke sestaviti koalicijsko vlado in zato menijo, da se bo skušala vladna stranka Fiana Fol povezati z nekaterimi neodvisnimi člani parlamenta in drugimi politiki. Takšna vlada pa po mnenju političnih krogov ne bi bila stabilna.

Obiski na sejmu gradbeništva

Ljubljana, 8. okt. (Tanjug). Mednarodni sejem gradbeništva v Ljubljani je obiskal Zbigniew Skolicki, predsednik ljudskega odbora mesta Krakov, ki je na obisku v Ljubljani. Skupno z Borisom Mikošem, predsednikom Okrajnega ljudskega odbora Ljubljana, in ing. Marjanom Brilljem, generalnim sekretarjem Zvezne gradbene zbornice, si je več kot dve uri ogledoval razstavljene eksponate, posebno pa se je zanimal za mehanizacijo in materiale za gradnjo cest.

Udeleženci seminarja, ki ga prireja komite za stanovanja Evropske ekonomske komisije v Zagrebu, so danes obiskali drugi mednarodni sejem gradbeništva v Ljubljani. Sejem je obiskala tudi skupina članov Mednarodne unije arhitektov.

ČSSR ima 13,742.000 prebivalcev

Praga, 8. okt. (ČTK). — Češkoslovaška je imela na dan 1. marca letos 13,742.000 prebivalcev, izmed njih jih je bilo na Češkem 9,567.000 in na Slovaškem 4.175.000.

Maroški minister o Jugoslaviji

Rabat, 8. okt. (Tanjug). — Minister za narodno gospodarstvo in finance Maroka Douiri je imel po vrnitvi iz Avstrije in Jugoslavije sestanek z novinarji, na katerem je rekel, da je v Jugoslaviji obiskal mednarodni velesejem v Zagrebu. »Na tem velesejmu,« je rekel, »lahko vidi človek izredne uspehe, ki jih je doseglo hrabro ljudstvo. Jugoslavija je zdaj dejansko industrijska sila. Življenjski standard prebivalstva pa je od leta 1945 petkrat boljši, kakor je bil do leta 1945.«

Ko je Douiri govoril o pomenu podpisane pogodbe, je opozoril na zelo široke možnosti za plodno sodelovanje med Marokom in Jugoslavijo. Rekel je, da se v sklenjeni pogodbi zrcalijo želje obeh dežel po nadaljnjem sodelovanju. Na koncu se je še posebej dotaknil pomena posojila v znesku pet milijonov dolarjev, ki bo pripomoglo k pospešitvi industrijskega razvoja Maroka.

»Prava vojna« v Vietnamu

Enote osvobodilnega gibanja Vietkong dosegajo vse večje uspehe — Načrti za ameriško intervencijo

WASHINGTON, 8. okt. (Reuter). V krogih vlade ZDA so znova oživele razprave o tem, da bi morda kazalo poslati ameriške čete v Južni Vietnam kot pomoč ogroženemu Ngo Din Diemovemu režimu. State Department, ki že deset dni obtožuje »vietnamske komuniste«, da so okrepili vojaške akcije, da bi nasilno strmoglavili Ngo Din Diema, je včeraj napovedal možnost neposredne uporabe ameriških sil v Južnem Vietnamu.

Predstavnik State Departmenta je izjavil, da zdaj proučujejo razne ukrepe pomoči vladi v Sajgonu. Znano je, da se je vojaška pomoč ZDA proameriškemu Diemovemu režimu zadnje mesece povečala, zlasti odkar je podpredsednik Johnson v maju obiskal Sajgon.

Ko je State Department označil stanje v Južnem Vietnamu, je ta teden uradno sporočil, da se bije tam »prava vojna« s čimer je v celoti podprl Diemovo trditev, da ne gre več zgolj za gverilske operacije. Kot signal so odjeknile prejšnji teden med washingtonskimi pristaši vojaške ekspedicije vesti, da je enota 700 oboroženih pripadnikov Vietkonga — gibanje odpora v Južnem Vietnamu — zavzela pokrajinsko središče, mesto Fouk Tan, 100 km severno od Sajgona in osvobodila kakih 2000 političnih pripornikov. Spričo takšnih vojaških operacij Vietkonga in poročil, da prebivalstvo podpira gibanje odpora, je zaskrbljenost za usodo Diemovega režima v Washingtonu čedalje večja. V Washingtonu se boje, da bi utegnil biti skorajšnji konec deževne dobe na tem področju uvod v ofenzivo večjega obsega. Če bo sprejet sklep o pošiljanju ameriških čet bi ga utemeljili s tem, da »prejema Vietkong pomoč s severa«.

Rapacki v Brazilijo

Varšava, 8 okt. (Tanjug). Zunanji minister LR Poljske Adam Rapacki je odpotoval 16. oktobra na uradni obisk v Brazilijo, kamor ga je povabil brazilski zunanji minister Dantas.

Subotica proslavila 20-letnico revolucije in 17-letnico svoje osvoboditve

Subotica, 8. okt. (Tanjug). Na Trgu svobode v Subotici je bilo danes veliko ljudsko zborovanje v okviru proslave 20-letnice ljudske revolucije in 17-letnice osvoboditve mesta. Zbralo se je okrog 50.000 meščanov, katerim je govoril tudi predsednik Izvršnega sveta Vojvodine Geza Tikvicki.

Tikvicki je med drugim dejal, da so v času ljudske vstaje leta 1941 člani KPJ in SKOJ v Vojvodini razvili široko organizacijsko in politično delo, tako da je bilo že tedaj na tem področju 14 partizanskih odredov, v 110. krajih pa so formirali oborožene desetine, v katerih je bilo zbranih več tisoč borcev. Pravilen odnos narodnoosvobodilnega gibanja do narodnostnih manjšin je kljub okupatorjevemu razpihovanju šovinizma že v sami borbi krepil bratstvo in enotnost narodov Vojvodine.

Po zborovanju je ljudska poslanka Ida Sabo v predverju mestne hiše odkrila, doprsne kipe najvidnejših subotiških borcev.

Proslava vrh Triglava

TOLMIN, 8. okt. Pretekli petek so vojaki pod organizacijskim vodstvom podpolkovnika Franca Jernejca v sodelovanju s planinci prvič prenesli na sam vrh Triglava top in iz njega izstrelili častni pozdrav za Dan topništva JLA ob njeni dvajseti obletnici, za Dan vstaje Makedonije in v pozdrav Beogradu ob obletnici osvoboditve.

Vojna pošta Tolmin je pripravila ta pohod na Triglav iz treh smeri: iz Bovca, Tolmina in Bohinjske Bele. Na pobudo JLA je tudi planinska organizacija sodelovala pri pohodu. Planinska zveza Slovenije je zaradi slavja odprla pet planinskih postojank okoli Triglava, ki so nudile zavetje udeležencem pohoda.

Skupina vojakov pod vodstvom Srečka Tušarja je že v četrtek zvečer prenesla top iz Planike na vrh Triglava. V petek zjutraj so se potem na vrhu zbrali k slavnosti vojaki z godbo in planinci. Zaradi slabega vremena pa so morali hitro sestopiti in tako so prišli okoli 13. ure z vsem materialom na Planiko.

Tu je bila nato glavna slovesnost, ki ji je prisostvovalo okoli 150 vojakov in 50 planincev. Zastopniki planinskih društev so prišli iz mnogih krajev Slovenije, dva n. pr. celo iz Krškega.

M. P.

Konec suše

Beograd, 8. okt. (Tanjug). V zahodnih krajih naše države, približno od črte Titograd — Sarajevo do Bjelovara in Varaždina že od včeraj nepreknjeno dežuje. V nekaterih krajih so ob sedmih zjutraj zabeležili okoli 50 mm padavin, na Primorju pa celo več kot 90 mm. V Zenici je padlo 30 mm, v Zagrebu 29, v Slavonskem Brodu pa komaj 4 mm padavin.

VREME

Stanje 8. oktobra: Področje nizkega zračnega pritiska nad severno Italijo se je že skoraj povsem izpolnilo. Z Atlantika proti zahodni Evropi se pomikajo vedno novi valovi frontalnih motenj, vendar so nekoliko oslabljeni.

Napoved za ponedeljek: Zmerno do pretežno oblačno vreme. Vmes je možnih nekaj neznatnih padavin. Najnižje nočne temperature med 8 in 11, v Primorju 15, najvišje dnevne okoli 15, v Primorju 20 stopinj C.

PO PROSLAVI 12. OBLETNICE DR NEMČIJE

Albanec zapustil zborovanje

Opazili so, da nihče od pomembnejših govornikov ni omenil, kdaj naj bi sklenili mirovno pogodbo z DR Nemčijo

BERLIN, 8. okt. (Tanjug). Po prvih komentarjih v DR Nemčiji je pomenila prisotnost državnih in drugih delegacij na proslavi dvanajste obletnice ustanovitve te države pomembno podporo načrtom za sklenitev mirovne pogodbe.

Posebej opozarjajo na besede podpredsednika sovjetske vlade Mikojana, ki je dejal, da DR Nemčija lahko računa na pomoč in podporo ZSSR in da bo pomenila sklenitev mirovne pogodbe zagotovitev miru v Evropi. Dejal je tudi, da je Sovjetska zveza pripravljena nuditi vsa potrebna jamstva zahodnemu Berlinu.

Toda težko je reči, ali so Mikojanove besede povsem zadovoljile kroge, ki zahtevajo čim hitrejšo rešitev nemškega in zahodnoberlinskega problema. Tukajšnji opazovalci sodijo, da je proslava pokazala med drugim na tri stvari, ki so posebno značilne. Opazili so namreč, da ni nihče od pomembnejših govornikov ničesar dejal o tem, kdaj bi naj sklenili mirovno pogodbo. Res da so predstavniki komunističnih partij Francije in Italije poudarjali, da bo prišlo do sklenitve pogodbe še letos, toda teh delov njihovih govorov tukajšnji tisk ni objavil. To je posebno pomembno zaradi tega, ker so dozdaj z gotovostjo trdili, da bo do sklenitve mirovne pogodbe vsekakor prišlo še letos.

Mikojanovemu obisku so posvečali posebno veliko pozornost. Prebivalce mesta so pozvali na ulice samo ko je prišel on, medtem ko pri prihodu drugih delegacij iz vzhodnih držav tega niso storili. Razen tega v tukajšnjih krogih ni ostal neopažen demonstrativni odhod albanskega veleposlanika s svečanega zborovanja ob proslavi dvanajste obletnice. Njegov odhod z zborovanja takoj po govoru podpredsednika kitajske vlade Ho Junga spravljajo v zvezo s tem, da albanska delegacija ni dobila uradnega povabila, naj se udeleži zborovanja.

300.000 dolarjev za RIAS

Berlin, 8. okt. (Tanjug). Ameriška vlada je investirala 300.000 dolarjev za okrepitev radijske postaje ameriških okupacijskih sil v Berlinu RIAS. To je izzvalo ostro reakcijo v DR Nemčiji. Izjavljajo, da pomeni to dejanje ameriške vlade provokacijo, »ki ne more koristiti sporazumevanju in bodočim pogajanjem«. Opozarjajo tudi, da je to tudi vmešavanje v notranje zadeve DR Nemčije, ker RIAS provocira državljansko vojno in skuša dezorganizirati mirno delo.

Londonski »Daily Express« piše, da ta investicija ZDA »Britancev ni navdušila« in da bi bilo treba preprečiti vse, kar bi lahko zaostrilo situacijo okrog Berlina.

Kriza okrog Berlina manj akutna

London, 8. okt. (AFP). — V komentarjih današnjega londonskega tiska je izraženo mišljenje, da razgovori Kennedy-Gromiko že sami po sebi pomenijo popuščanje napetosti. Neodvisni »Observer« piše, da ni bila dosežena sicer nobena solidna baza za pogajanja med Vzhodom in Zahodom, da pa je kriza okrog Berlina postala manj akutna.

Konservativni »Sunday Times« predvideva, da bo sedanja atmosfera manjše napetosti trajala.

Sunday Telegraph« govori o »simbolični atmosferi optimizma« in dodaja, da se ta atmosfera »na nepojasnjen način« širi po vsem svetu.

Mladinsko zborovanje na Hrvatskem

Karlovac, 8. okt. (Tanjug). V okviru proslave dvajsete obletnice vstaje in 42. obletnice ustanovitve SKOJ-a je bilo danes v Topusku mladinsko zborovanje, ki se ga je udeležilo okrog 5000 mladincev iz karlovškega, novomeškega, bihaškega in ogulinskega okraja.

V okviru proslav ob 20-letnici revolucije in SKOJ bo v torek, dne 10. oktobra 1961 ob 17. uri odkritje kipa narodnega heroja

MAJDE VRHOVNIK

Odbor za proslavo 20-letnice revolucije občine Ljubljana-Center vabi prebivalce, da se udeležijo slovesnosti, ki bo pred šolo Majde Vrhovnik v Gregorčičevi ulici.

Prometni davek in novi gospodarski sistem

Ob prehodu na nov gospodarski sistem je bilo v razpravah veliko govora tudi o spremembi načina pobiranja prometnega davka. Mnogi so namreč menili, da je za nov gospodarski sistem nesprejemljiv stari način obračunavanja prometnega davka, ker onemogoča spremljanje proizvodnih stroškov skozi vse faze in ker s svojim prepletanjem tudi otežuje pravilno primerjavo produktivnosti. Zato se je izkristaliziralo mišljenje, da mora prometni davek v novem gospodarskem sistemu dobiti svoje pravo mesto. Kot tipični davek na potrošnjo naj bi se pobiral šele na koncu, ko blago potrošnik kupi in plača. Taka ureditev in vskladitev prometnega davka z novim gospodarskim sistemom pa bi imela še nekaj drugih prednosti, predvsem pa bi v znatni meri zmanjšala razlike med »proizvajalnimi« in »potrošniškimi« komuni.

Vse to nam nujno narekuje, da se na to vprašanje nekoliko podrobneje povrnemo sedaj, ko razpravljamo o rezultatih novega sistema in o potrebi, da z novimi koristnimi ukrepi sistem dopolnimo in omogočimo hitrejši razvoj celotnega gospodarstva.

Prometni davek je instrument družbene akumulacije, ki z obremenitvijo domače potrošnje zbira sredstva za splošne družbene potrebe. Je torej tipičen potrošniški davek in bi ga morali dodajati maloprodajni ceni.

Do sedaj pa pri nas kažejo stvari nekoliko drugače. Prometni davek spremlja celotno proizvodnjo od surovine do končnega izdelka, ki gre na potrošniški trg. Prometni davek se v posamezni fazi proizvodnje pribija na proizvodno ceno, gre v celoti v materialne stroške naslednje faze in se na že plačani prometni davek ponovno zaračunava do končnega proizvoda. Tako se po nepotrebnem obremenjuje tekoča proizvodnja in otežuje stvarna primerjava proizvodnih stroškov, ker je plačilo prometnega davka odvisno pri takem zaračunavanju od organizacijskih oblik proizvodnje, kar v končni posledici predstavlja neenake pogoje za gospodarske organizacije.

Tako obračunavanje prometnega davka je tudi velika težava ob primerjavi in vsklajevanju domačih proizvodnih stroškov s svetovnimi. Res je sicer, da je novi devizni režim osvojil sistem olajšav pri izvozu, vendar le-te obsegajo samo tisto obdavčenje, ki nastopa v končni fazi, ne vključuje pa dovolj prehodnih obremenitev. Zato smo morali še vedno zadržati sistem premij in regresov pri izvozu, ki pa nujno temelje na subjektivnih ocenah in so v primerjavi s hitrejšimi gibanji in spremembami na svetovnem trgu zelo neelastične. Vse skupaj pa je zelo kompliciran sistem obračunavanja, kjer na eni strani vplačujejo prometni davek, na drugi strani pa dobivajo za isti proizvod premije in regrese. Če kje, potem bi reforma prometnega davka v proizvodnji ustvarila čistejšo situacijo in lažji pregled nad stvarno produktivnostjo v vsaki posamezni panogi in znotraj panoge med posameznimi gospodarskimi organizacijami.

S prenosom prometnega davka v potrošnjo, bi se v veliki meri poenostavil tudi carinski sistem, ki bi v bistvu ne bil nič drugega kot dopolnilo celotnega sistema prometnega davka s posebnim ozirom na izravnavo tistih razlik, ki jih zaradi specifičnosti naše gospodarske strukture v primerjavi s svetovnim trgom moramo še vedno upoštevati. Vse ostale kompliciranje in nepriljubljene komplikacije s carino bi tako lahko odpadle, naš potrošnik pa bi se še bolj zadovoljil s kupovanjem na domačem trgu.

Obračunavanje prometnega davka v proizvodnji je pred vsem nezdrav fiskalističen ukrep, ki ne sodi v nov gospodarski sistem. Tako pobiranje potrošniškega davka je v stvarnosti avansiranje proračunske potrošnje, še predno je v resnici prišlo do realizacije na trgu. Če temu dodamo še nezdrav nastop obračunavanja celotnega dohodka po fakturirani, a ne stvarno plačani realizaciji, potem je popolnoma jasno, da imamo osnovne nezdrave inflacijske pojave predvsem v taki obliki obračunavanja prometnega davka. Prehod seveda ne bo lahek, vendar pa postaja z vsakim dnem večja nujnost, ki bi se s primerno postopnostjo v relativno kratkem času lahko izvršila.

Končno pa bi prenos prometnega davka v potrošnjo v temelju spremenil tudi odnose med proizvodnimi in potrošnimi komunami. Še vedno namreč opažamo, da posamezne komune teže k pretirani hitri industrializaciji prav zato, ker jih k temu zapeljuje sedanji sistem prometnega davka, ki ustvarja videz večje rentabilnosti v proizvodnji kakor v potrošnji. Zaostajanje v razvoju vseh zvrsti uslužnostnih dejavnosti ima svoje korenine prav v tem. Prenos prometnega davka v potrošnjo bi izenačil zanimanje komune za proizvodnjo in potrošnjo, vplival tako na enakomernejši razvoj celotnega gospodarstva in dal zdrave pobude za odpravljanje dosedanje slabosti razvoja nesorazmernega razvoja posameznih gospodarskih dejavnosti.

Kljub velikim prednostim, ki bi jih za naš gospodarski sistem imela taka sprememba, pa naletimo na ugovore, ki niso samo strah pred prehodom, temveč predvsem dvom ali bodo v takem primeru prometni davek tudi v redu pobirali in odvajali. Menimo, da taki ugovori ne morejo več vplivati na odlaganje tako važne in napredne odločitve. Če namreč pri realizaciji prometnega davka v potrošnji koristno povežemo interese komune in skupnosti, to pa že omogoča primerna participacija komune na prometnem davku, ki se na njenem območju ostvari.

-ar

Jutranjik »DELO« LAHKO NAROČITE PRI VAŠEM PISMONOŠI. SAMO TAKO BOSTE JUTRANJIK »DELO« REDNO DOBIVALI NA DOM - V VESELJE VSEJ DRUŽINI